

FÜLLER TÍMEA

Tócsaűkőben

FÜLLER TÍMEA

Tócsa-tükörben

Mesék, tárcák, novellák

BUDAPEST, 2013

Szerkesztette
DOBSONYI SÁNDOR

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© Füller Tímea, 2013

© Luther Kiadó, 2013

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2013

Felelős kiadó: Kendeh-Kirchknopf Péter

A borítót Lukács Gabi fotójának felhasználásával

Török Andrea tervezte.

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben
Felelős vezető: Fazekas Péter vezérigazgató
Telefon: 66/887-400

ISBN 978-963-380-029-4

AMI ELVÉSZ, ÉS AMI MINDIG A MIÉNK

Amatőr számításaim szerint egy ötgyermekes családban legalább félóránként mindig történik valami. E történések egy része a múltékony pillanat öröme után hamar feledésbe merül, egy része viszont érdemes arra, hogy megőrizze a családi krónika. Ezeknek az utókor számára rögzített emlékeknek egy része pedig méltó arra, hogy belekerüljön egy igazi, nyomtatott könyvbe.

Persze nem csupán a gyerekek és a szülők történeteibe csöppenünk, ha ezt a kötetet olvasgatjuk. A többiek is ott sorakoznak mind: arcok, sorsok a gyülekezet közösségéből, az iskolából, a faluból, a városból. Emberek lépnek elő a múltból: például Etelka néni és Károly bácsi, aki árnyékvilágbeli képeket fest, no meg a báli ruhás Matild, aki egyébként hajléktalan. Azután mindenféle furcsa szerzetekkel is találkozhatunk: egy valaha lila színben pompázó plüss egyszarvúval, amely mindig elvész és megkerül, egy körömkeféből átminősült vasalóval, és Jerikó rózsájával is...

Nem is tudom, miért, de Füller Tímea írásai engem a *Váratlan utazás* című filmsorozat epizódjainak hétköznapi, kedvesen emberi történeteire emlékeztetnek. Valami finom humorral átszőtt bölcsesség az, ami tapintatosan közelít hozzám ezekből az igaz mesékből. Arról szólnak ezek a történetek, hogy az élet gazda-

gon árad körülöttünk, és mindig meglepődhetünk valamin. Arról üzennek a mesék, hogy a Gazda egyáltalán nem sértődik meg rakoncátlan almafacsemetéje viselkedésén, meg arról, hogy végül is mindenünk megvan, és hogy az igazi, egyetlen valóság a Szeretet.

Varga Gyöngyi

TÓCSATÜKÖR

Vannak borús napok, amikor sötét felhők borítják életünk eget. Van, amikor elveszítjük az örömünket, reményünket. Még felnézni sincs erőnk. Ilyenkor jó egy kis tócsa, amelyben itt lenn is tükröződik valami a fentből. Ezek az írások is ezért születtek. Hogy lehorgasztott fejjel is megpillanthassuk az eget, az Égi Jóságot – legalább egy kis tócsatükörben.

Szeretettel minden olvasónak:

Füller Tímea

* * *

Külön köszönet

Lázár Ervinnek a biztató hangú levelekért. Ervin apó, írok!

Döbrentey Ildikónak a sok jó tanácsért, baráti támogatásért. Hatalmas ölelés!

Schäffer Erzsébetnek és *Varga Gyöngyinek*, akik úgy fogadtak és segítettek, mint a jó testvérek. Köszönöm!

Dobsonyi Sándornak, aki minden soromat elolvassa. Hála érted!

Mindenkinek, aki szeret, biztat, elfogad, hogy egészen közélről ismerhessem Isten érintését.

Egy vagyok közületek.

Mesebeszéd

BÉKA RÉKA

AZON AZ ŐSZI ESTÉN talán hétéves lehettem. Apám már nem lakott velünk akkoriban, a testvéreim nyafogó óvodások voltak, anyám a húszas évei közepén járt, gondterhelt volt, fáradt, mindig pénzszerűvel küszködött. Ha így visszagondolok rá, borzasztó is lehetett volna az egész, de valahogy mégsem volt az. Igaz, ott laktunk a falu közepén az egyik legöregebb épületben, a két rendes ház közé ékelt picike cselédlakásban. A fala hullámos, a padló korhadt, és az egész annyira parányi volt, mint a mesebeli házikók. Nem volt kertünk sem, mint a többi falubelinek, az utcáról egyenest a cipősszekrény meg a fogas mellé léptél be, onnan jobbra a szoba, balra a konyha nyílt. A többiek udvarára a hamarjában összeütött kis fürdőszoba nézett vaksi ablakszemeivel.

Zajos család voltunk, és ezen a délutánon, ha jól emlékszem, talán még a szokásosnál is hangosabbak lehettünk. Vagy csak anyám volt fáradtabb – mindenestre egyre keservesebb képpel ült a kanapén, és próbálta rendbe hozni valahogy öcsi kilyukadt térdű nadrágját. Foltos volt már az a nadrág úgyis, a folt foltozásával bíbelődött. Olykor-olykor ölébe ejtette

azt a lehetetlen ruhadarabot, és sóhajtozott. De ezt egyedül én vettem észre, a kicsik jól elvoltak egymás nyaggatásával.

Odabújtam anyám mellé szorosan, hogy érezzem a teste melegét, és kérdőn néztem rá, hogy tudja, figyelek, most elmondhatja, mi bántja.

– Nagy a baj, kis bogaram – nézett rám szomorúan. – Ma jött egy olyan számla, amire nem számítottam, fogalmam sincs, hogy jövünk ki hónap végéig a pénzünkből, az öcséd nadrágjából sem tudom, hogy varázsoljak használhatót... Ráadásul fáj a fogam. El kellene menni a fogorvoshoz, de félek egyedül hagyni benneteket... mit művelnétek itthon addig... Segíteni meg senki nem ér rá, napközben dolgoznak az emberek, estére kimerültek.

– De hiszen te is dolgozol napközben – néztem rá értetlenül.

Elmosolyodott.

– Az más. Nekem itt vagytok ti. Igen, veletek, értetek minden jól is van. Csak ez a fog... – és arcára simította a vizes zsebkendő.

Most értettem meg ezt a mozdulatát: napok óta küszködhet. Elszégyelltem magam.

– Anya, menj el nyugodtan. Majd én vigyázok a kicsikre. Menj csak, minden rendben lesz, meglátod.

Anyám nemigen hagyott egyedül bennünket. Ha lehetett, mindenhová együtt mentünk. Most is tipródott egy kicsit magában, nézett rám áthatóan, hogy vajon elbírok-e igazán ezzel a feladattal. Mérlegelt, sóhajtozott. Aztán tétován felállt, fejcsóválva borzolta meg a hajam, a varrókosarába ejtette a nadrágot, és elindult

cipőt, kabátot venni. A kicsik ezt rögtön észrevették, és nyaggatni kezdték.

– Ne menj el! – kérlelte öcsém, és a lábába csimpaszkodott.

– Sietek vissza. Addig Réka mesél nektek – ígérte anyám.

– Hozzál nekünk valamit! – nyafogott a húgom.

Anyám beharapta a szája szélét. Mosolyogni próbált, de majdnem sírás volt az, én már láttam. Gyorsan betereltem a kicsiket a szobába.

– Csönd legyen már! Anyának dolga van, és ha tud, biztosan hoz is nekünk valamit, ha meg nem tud, akkor majd hoz legközelebb. Ha lesz pénze.

– Óóóó, most hozzon inkább! – könyörgött öcsi.

– Ha nyugton maradsz, olvasok neked mesét. (Ez persze nem volt egészen igaz, hisz éppen csak hogy tudtam olvasni, de a mi könyveinket már egytől egyig képes voltam remekül elmondani.)

– Persze, mindig csak neki! – puffogott rögtön a húgom.

– Jó, neked is – egyeztem bele, és már nyúltam is a könyvért.

Anyámmal nem sokat bajlódhatott a fogorvos, mert mire a meséket elmondtam, már nyílt is az ajtó. A kicsik rögtön faképnél hagytak, úgy futottak ki az előszobába hozzá.

Ott állt, a fogai közül még lógott a gézdarab, a szája elé zsebkendőt tartott, amikor beszélt, de a másik kezében – láttuk – rejtegetett valamit. Úgy is igyekezett, hogy látsszon. Mi egyszerre kiabáltunk és ugráltunk, hogy megmutassa, mit hozott, ő meg ragyogó szemmel

nézett ránk a zsebkendője mögül. Azt nem nagyon értettük, mit mond, de amikor a tenyerét kinyitotta, ott ült benne a legbájosabb kis béka, akit valaha láttam. Rongyos piros masnival egy kis levél volt a nyakába kötve.

Mint legnagyobbra, rám várt a megtisztelő feladat, hogy izgalomtól remegő kézzel kibontogassam a masnit, majd a levelet. Felnőttírás volt rajta, nehézkes, egyenetlen betűk, amelyek már elfelejtették, hogy valaha – szépen – hogyan is festettek. Kibaggattam őket valahogy mégis.

„Kedves Kovács gyerekek! Én egy elvarázsolt királykisasszony vagyok, és csak akkor változhatok vissza emberi alakomba, ha lesznek, akik vállalják értem az áldozatot. Egy próbát kell kiállniuk: két hétig nem ehetnek édességet. Még Túró Rudit sem. Ha találok három ilyen jólelkű gyereket, újra királykisasszonyvá változhatok, ha nem, örökre békaként kell élnem. Kérlek benneteket, segítsetek megtalálnom megmentőimet! Üdvözlettel: Béka Réka”.

– Béka Réka! Béka Réka! – vigyorgott az öcsém.

A húgom csak állt tátott szájjal, kikerekedett szemmel. Megint csak nekem volt helyén az eszem.

– Csönd! Figyeljete! Mi éppen hárman vagyunk. Meg tudnánk menteni a kis királylányt.

– Jó, de ki akar itt csoki nélkül lenni két teljes hétig? – tárta szét a karját a húgom.

– Béka Réka druszája – pimaszkodott öcsi.

– Igen, én vállalom – húztam ki magam, mint egy hős.

A testvéreim egymásra néztek, aztán anyámra, aki csak a vállát vonogatta, hogy mit tudja ő, ezt nekünk

kell eldönteni. Végül némi tanakodás után öcsi meg húgi is bólintott. Az öklünket egymásra tornyoztuk, mint az összeesküvők, és megfogadtuk, hogy mi leszünk a hős megmentők. A békát egyelőre a gyerekfürdető kádba tettük, és gyönyörködtünk benne, ahogy pont úgy tempózik a tenyérynvi vízben, mint az olimpikonok a tévében.

Anyám még mindig nem tudott rendesen beszélni, viszont megterített, és odarendelt minket vacsorázni. A fürdés után már jobban volt, mesélt nekünk, mi pedig odadugtuk a zoknis talpukat a meleg cserépkályha csempéihez, és nagyon boldogok voltunk.

Másnap reggel Béka Rékát testületileg elszállítottuk a falu legszebb helyére, és szabadon engedték, miután biztosítottuk elszántságunkról.

A gondok csak este kezdődtek, amikor először eszünkbe jutott a csokoládé, és fogadalmunk alapján – ugye – nem lehetett enni, pedig jó lett volna. Kicsit veszekedtünk is, de anya akkor elmesélte, hogy az elvarázsolt királykisasszonyt milyen boldogtalan szívvel várja vissza a szerelme, és mi megint megerősödtünk elhatározásunkban: megmentjük.

A legnehezebb persze a vásárláskor volt. Hiszen anyát máskor azért időnként rá-rávéttük, hogy vegyen egy kis édességet, most viszont csak sóhajtott, és megkérdezte, hogy komolyan gondoljuk-e. Mi meg a fejünket fogtuk, mert ki hitte volna, hogy ilyen hosszú idő két hét. Öcsém hangosan sóhajtozott, morgott, a húgom pofákat vágott, én meg jól hátba vágtam őket, hogy még ennyire sem képesek. És emlékeztettem mindkettőt, hogy az ígéret szép szó, ha megtartják... ugye.

Amikor már nagyon nehéz volt, anyával lerajzoltattuk, hány nagy alvás van még vissza Béka Réka szabadulásáig. Minden alvás egy szál virág volt, és reggelente mindig áthúztunk egy újabbat, hogy lássuk, hogyan fogynak el küldetésünk napjai.

Az utolsó este elég nyűgösek voltunk. Anya szórakozottan nézegetett a majdnem üres hűtőszekrényben. Aztán kipakolt a tetejére mindent, amit talált. Csupa maradék volt ott. Egy fél májkrém, egy kevéske vaj, darabka ráncos paprika, egy aprócska alma, egy kis csokor petrezselyem, száraz sajtdarabka meg egy kis szikkadt kenyérvég. Az előző napi borsófőzelékből is volt még vagy kétkanálnyi, sőt végül egy kis párizsi is előkerült valahonnan.

Anyám elővette a legszebb tányérjainkat, a szalvétákat legyező alakúra hajtogatta, és berendelt bennünket vacsoráznni.

– Mossatok kezet gondosan – mondta. – Mert ami most következik, az nem akármilyen lesz.

A meglepetéstől még veszekedni is elfelejtettünk. Némán, csodálkozva, várakozással teli szívvel léptünk be a konyhába. Az asztal közepén gyertya égett, a poharakban forró tea gőzölgött. Úgy foglaltuk el a helyünket hangtalanul, mint valami királyi család tagjai. Anyám nem ült le. Hosszan, méltóságteljesen nézett ránk, ki várta, amíg a csend igazán ünnepélyessé válik, majd kihúzta magát, szinte szólásra *emelkedett*.

– Gyerekek! A béka kisasszony édesapjának tudomására jutott a ti önfeláldozásotok, és ma királyi lakomával lepett meg benneteket. Hétfogásos vacsorát kaptatok. De mivel a békák olyan aprócska lények, így

mindenből csak egy kicsiny adagot tudok adni mindenkinek. Kérlek benneteket, élvezzétek ki az ízeletet, mert ilyen menüsört nem sokszor kóstolhattok életetekben. Legyen tehát ünnep ez a mai este. Az édesség nélküli napok méltó lezárása – mondta komolyan bólogatva.

Mind a hárman tátott szájjal figyeltük. Akkor anyám a három tányérra egy-egy kiskanál borsófőzeléket rakott, és ünnepélyesen elénk rakta.

– Kezdjük a sort a békakaviárral. Jó étvágyat mindnyájatoknak!

Döbbsenten, csendben kanalaztuk fel a csöppnyi falatot.

– Én még sohasem ettem kaviárt – suttogta a húgom.
– Tisztára hasonlít a borsóra.

– Dehogyan hasonlít! Ez nagyon finom, a borsót meg utálok – vágta oldalba az öcsém.

Anyám elmosolyodott, és fölkonferálta a második fogást:

– Most következzen a francia receptúra szerint készült, extra hosszan érlelt, híres Kvakkista sajt – és a tányérunkra tett egy-egy sárga falatkát. Öcsém lecsapott rá, mint a héja, de anyám magasba emelte a villáját.

– Állj! Emberek, ezt nem így esszük! – szólt. – Hanem... – és megmutatta, hogyan szimatolják meg, és milyen méltóságteljesen emelik a szájukhoz a sajtot az igazi szakértők. Még hümmögött is hozzá, mintha valami jóízűt forgatna a szájában.

Mi nevetgélve próbáltuk utánozni, és nagyon jól mulattunk. A fogások pedig egymást követték: ettünk mi aznap este varjúmájjal töltött szépkorú paprikakarikát, petrezselyemmel pöttyözött vajas kétszersültet, almát

vitamindús héjában – ezt a teába kellett mártogatni magasba tartott kisujjal – és párizsiszívet meg arany-morzsás vajfalatot és végül vajhúsú előaszalt alma-szeletet. Rengeteget nevtünk, és a végére valahogy tényleg jóllakottak és elégedettek voltunk.

Anyám huncut félmosollyal az arcán nézett végig rajtunk.

– Na – kacsintott ránk –, ti kis elkényeztetettek, hát menjetek mosakodni, átöltözni, fogat mosni, mert irgumburgum kutykurutty!

– Jaj, csak nehogy most meg te válj békává – kérte öcsi. – Azt már tényleg nem bírnám ki.

Kacarászva, viháncolva futottunk esti teendőinket elvégezni, de ahogy visszanéztem, még láttam, hogy anyám a hűtő felé fordult, és olyan volt hátulról, mint aki nagy terhet cipel a vállain.

És eljött a reggel, fogadalmunktól való szabadulá-sunk ideje. Csengetésre ébredtünk. Vidáman kászálód-tunk ki az ágyból. Míg mi az utolsó virágot áthúztuk, anya mosolyogva osont ki a szobából. Csak a köntösébe bújt bele, úgy vette át a postástól a családi pótlékot. Aztán gyorsan magára kapkodta a ruháit, és szinte futva ment a boltba. Meg is jött, mire felöltöztünk, és már az ajtóban a kezünkbe adta a friss kiflit meg a vágyva vágyott kis csokiszeleteinket. A testvéreim indiánüvöltéssel rohantak a konyhába, én a lábamhoz támasztottam a táskáját, és ott álltam anya mellett, míg levette a lábáról a piros cipőjét.

Nagyot, megkönnyebbültet sóhajtott, amikor felállt. Megborzolta a hajam, ahogyan szokta, de én nem mosolyogtam rá. A cipőfűzőt néztem, ahogy lógott. Azt az

ismerős, piros masniszerű cipőfűzőt. Anyám félrebillent fejjel követte a tekintetem. A konyhából hallatszott, ahogy veszekednek a testvéreim, de közöttünk csend volt, sűrű csend. Aztán maga felé fordított. A szeme tele volt könnyel. Két tenyerébe vette az arcom, nem szólt, csak a könnyei folytak az arcán, és a szája remegett. A fejét csóválta. Éreztem, hogy sajnálja, hogy szégyelli az egészet. Magához ölelt, sokáig simogatta a hátam.

Nagyot sóhajtottam.

– Azért mégis... Köszönöm a mesét – suttogtam végül, és a vállára hajtottam a fejem. Maga felé fordította az arcom, megcirógatott, és nézett rám tétován. Letöröltem a könnyeit, és megborzoltam a haját, ahogy ő szokta az enyémet. Elmosolyodott.

– Én meg köszönöm a játékot – súgta.

Aztán kézen fogott, és bementünk a konyhába reggelizni.

ARANYKA, BÍBORKA ÉS KINGSŐ MESÉJE

RÉGESTELEN-RÉGEN TÖRTÉNT ez az eset, amelyet most elmondok nektek. Olyan régen, hogy akkoriban az emberek még nem fényképeztek a telefonjukkal. Sőt nem is volt mobiltelefonjuk. Sőt még azt sem tudták, hogy szeretnék, ha lenne. Na jó, ilyen ember még ma is akad egypár, de azok azért elég furcsák, nem?! Ám abban az időben, amelyről mesélek, a világnak ezen a táján senki nem vágyott mobiltelefonra – se kamerásra, se kamera nélkülire. Szinte hihetetlen, ugye?

Szóval ebben a távoli időben élt egyszer errefelé egy király. Na, nem olyan nagyon hatalmas király volt. Inkább csak olyasféle, mint te vagy én. Mert ha jobban belegondolunk, mindnyájan királyfiak meg királylányok vagyunk, éppen csak a birodalmunk mérete különbözik egymástól. Van, akinek egy egész ország jut, másnak csupán egy kis házikó a hozzátartozó virágoskerttel. Megint másnak egyetlen szoba, sőt akad, akinek csak a saját bőréen belüli terület. A birodalom nagysága bizony sokféle lehet, de attól még a maga területén mindenki uralkodhat – legalább saját magán.

Na, de hogy szavamat ne feledjem, volt ennek a királynak három lánya. Azt nem tudom, milyen sorrendben születtek, de a nevükre véletlenül egész pontosan emlékszem. Aranyka, Bíborka és Kincső, így hívták őket.

Szépek voltak a királylányok, mint a harmatos rózsza, meg jók is, mint a kislányok az apjuk szemében úgy általában. Szerette őket az öreg király nagyon, egy nap éppen ezért elhatározta, hogy megajándékozza mindhármukat. Gondolkodott, gondolkodott három nap, három éjjel, hogy mi lehetne a megfelelő ajándék, ami igazán hasznos lenne a lányai számára, meg örömük is telne benne. Végül a homlokára csapott, és boldogan felkiáltott:

– Tudom már! Egy-egy fényképezőgépet veszek nekik! Hadd örökössék meg a számukra kedves pillanatokot. A felfedezett szépségek ne hervadjanak el nyomtalanul, maradjon róluk valami kézzelfogható emlék, tapintható vigasztalás a borúsabb napokra.

Nem is tétovázott sokat, hanem azonnal beszerezte a három masinát. Előre örült az öreg király, elképzelte,

mi minden lesz majd a képeken. Hogy adogatják majd a lányok kézről kézre a fotókat – mind a hetvenötöt –, miként osztják meg egymással az élményeiket.

Az ám, hetvenötöt, mert akkoriban még csak huszonöt kép fért egy tekercs filmre. Az embernek jól meg kellett gondolnia, mit akar megörökíteni az őt körülvevő világból, hiszen a huszonöt kép gyorsan el tudott ám fogyni. És ráadásul az idő tájt még nem lehetett azonnal visszanézni a képeket, nem volt lehetőség törölni sem az esetleg rosszul sikerülteket, hanem ki kellett várni, míg az egész filmtekercs tele lesz, aztán elő kellett hívatni. Addig, amíg ez meg nem történt, az ember nem láthatta, mi került a filmkockákra. Mire kézbe vehette az elkészült képeket, bizony napok, olykor akár hetek is eltelhettek. És a film meg az előhívás nem is volt olcsó mulatság.

De az öreg király most nem törődött az árral, hanem – mint mondtam – örült, hogy megajándékozhatja a lányait ezzel a huszonöt-huszonöt lehetőséggel. Hej, örültek is neki a királylányok. Irultak-pirultak, tapsikoltak, ujjongtak, ugráltak, tervezgettek késő estig boldogan. Aztán véget ért az a nap is.

Reggel pedig mindenki elindult a maga útjára. Aranyka átsétált a közeli ékszerüzletbe, előszedette a régóta nézegetett kincseket, aztán sorban lefényképezte őket. Csillogtak-villogtak az ékszerek, gyöngyök, drágakövek. Be is telt velük a filmtekercs egyhamar. Aranyka szomorúan nézett az utolsó két gyémántos karkötőre, amelyet már nem tudott megörökíteni. Futott is haza az édesapjához, hogy egy újabb tekercs filmet kérjen, de az öreg király türelemre intette:

– Várj csak, lányom! Hamarosan készen lesznek a testvéreid is, akkor majd együtt megnézzük, ki mit talált.

Bíborka, a második királylány nagyot sétált aznap. Körbejárta a kedvenc üzleteit, minden csinos ruhát felpróbált, és amelyek jól álltak neki, azokban szépen lefényképezte magát. Jól mulatott, és titokban azt is remélte, hogy talán a legelőnyösebb ruhadarabokkal sikerül a ruhatárát gazdagítania. Sürgette is az apját: hadd mutassa meg gyorsan az elkészült képeket, de az öreg király őt is türelemre intette:

– Várj csak, lányom, hamarosan elkészül majd a testvéretek is, akkor majd együtt megnézzük, ki mit talált.

A harmadik lány, Kincső csendesen, figyelmesen rőtta az utcákat. Sok szépet látott, színes virágokat, tarka lepkéket, fényes hátú bogárkákat, de úgy érezte, nem ezeket keresi. Szerette ugyan a természet szépségét, éppen ezért ott élt már mindez a szívében sokkal gazdagabban, mint ahogyan a film megörökíthetné. Sejtette, hogy egy kép nem adja vissza a virág illatát, a lepke szárnyának libbenését, ahogy felkapja a szél, és a bogár aranykeretes, csöpp szemében megcsillanó fény sem látszana rajta. Ment hát tovább töprengve.

Egyszer csak meglátott egy padon két gyereket. Az egyik csokis kekszét eszegetett egy zacskóból nagy elmélyülten. Észre sem vette a mellette ülő másik gyerek sóvárgó tekintetét. Kincső nézte őket, aztán odalépett hozzájuk, és mindkettejüket megkínálta a saját süteményes dobozkájából. A kicsik csodálkozva szorongatták a nagy darab finomságot, egymásra mosolyogtak, apró falatokban ízlelgették az édességet, harangoztak

a lábukkal, közben pedig közelebb húzódtak egymáshoz, és beszélgetni kezdtek. Nevetgéltek, a lepottyanó morzsákért odarebbenő verebeknek is törtek egy kis süteményt, és örömmel figyelték a kismadarak vidám ugrámozását. Na, ezt a pillanatot örökítette meg Kincső – megszületett az első kép.

A királylány ezután a piactér felé indult. Egy asszony gyönyörű rózsákat árult. Kincső megdicsérte az áruját, és vett egy kis csokorral. Amikor megköszönte a gondos kiszolgálást, az asszony arca mosolyra simult. Katt – itt is készült egy fotó.

A pályaudvar kijáratánál mindig ott ült és koldult egy kócos hajú hajléktalan lány. Kincső az ölébe tette a rózsacsokrot. A lány hitetlenül, csodálkozva nézett föl rá, arcán óvatos félmosoly jelent meg, aztán boldogan az illatos szirmok közé hajtotta az arcát. És megszületett a harmadik kép.

Az étterem előtt kikötött kutyának csak egy tálka friss víz kellett a boldog farkcsóváláshoz. A padon ülő nénikének csupán valaki, akivel galambetetés közben pár szót válthat. Az iskola mellett a focizó kisserácok kirepült labdáját a királylány dobta vissza. A buszon hazafelé pedig egy gondterhelt asszony kislányával csevegett, játszott pár megállónyt. Csengő-bongó gyerekcacagás és a fáradt szemekben szelíden megcsillanó fény lett a jutalma.

Otthon a királyné, Kincső édesanyja egyedül készítette a vacsorát. Amikor meglátta, hogy lánya kérés nélkül megteríti az asztalt, hálás mosoly jelent meg az arcán, és a királylány örömmel készítette el a nyolcadik fényképet.

Aranyka és Bíborka haragudott a testvérére, amiért

ilyen szuszimuszki módon készülnek a fotói, de az öreg király megsimogatta Kincső fejét:

– Jól van, lányom, nincs semmi baj. Nem kell elkapkodnod, nyugodtan várd csak ki a legszebb pillanatot. Ti pedig – intette a másik kettőt – örüljetek, hogy ennyi szépet találtatok egyetlen nap alatt! Hamarosan megoszthatjátok velünk is mindazt, amit láttatok.

Teltek a napok, Bíborka és Aranyka várt, Kincső pedig lassan-lassan elkészült az egész tekercs filmmel. Már csak az előhívást kellett megvárni. Hej, izgultak, toporogtak a lányok, nehezen bírták a várakozást. Mert várakozni bizony már abban a réges-régi időben sem volt könnyű.

Végül aztán eljött a pillanat. Minden királylány kapott a kezébe egy-egy borítékot a képeivel. Összeült a család, hogy együtt nézhessék meg a fotókat.

Hogy, hogy nem, először Aranyka fényképei kerültek az asztalra. De amilyen izgatottan várta ezt a pillanatot, olyan csalódott volt: a borítékban egy halom fekete papírt talált csak. Mert a nagy sietségben elfelejtette levenni a lencsét védő sapkát. Bizony el is sírta magát bánatában, annyira sajnálta, hogy nem mutathatta meg azokat a csillogó szép holmikat a családjának. Vele szomorkodtak a többiek is, vigasztalták, ölelgették a testvérei. Csak amikor már nem potyogtak a könnyei, akkor vette elő Bíborka a saját képeit a borítékjából.

De jaj, ő meg annyira el volt foglalva magával a fotózásnál, hogy nem állította be az élességet, így csupa homályos, színes folt, elkenődött, tarka köd látszott a képein, semmi más. Búsult Bíborka, sajnálta az egész

családja. Dédelgették, ölelgették, míg valamennyire megvigasztalódott.

Ezután került az asztalra Kincső borítéka. A harmadik királylány mosolyogva terítette szét az asztalon a képeit. Mind csupa fény és derű. A család minden tagja mosolyogva csodálta meg, adogatták kézről kézre a fotókat. Mindegyikük rajta volt egy-egy boldog pillanatában: édesapa a gyümölcsfái között, édesanya, miközben az asztalra teszi a finom, gőzölgő levest. Aranyka virágokat igazgat egy vázába elmélyülten, Bíborka önfeledten táncol, csak úgy pördül a szoknyája, libben a haja. És ott a galambetető néni a parkból, a kacagó kislány a buszról, a hálás szemű kutyas, ismerősök és ismeretlenek. Mindenkinek az arcán, a szemén megcsillan valami. Valami belülről jövő szépség.

A család sokáig nézegette a képeket ezen az estén. Közben beszélgettek, teát iszogattak, történeteket meséltek. Vidáman voltak.

– Nagyon szépek a képeid, Kincső. Köszönöm, hogy megajándékoztál velük bennünket – mondta végül az öreg király. – Örülök, hogy ilyen remek estét tölthetünk együtt. Úgy gondolom – bár nagy kiadás –, megélné még egy ilyen lehetőséget adni nektek. Remélem, másodszor Aranyka és Bíborka képei is sikerülnek. Te pedig, Kincső, folytathatod, amit elkezdted.

A harmadik királylány tétován elmosolyodott:

– Köszönöm, édesapám, folytatom. De azt hiszem, ahhoz nekem már nem kell fényképezőgép.

BOGÁRKA, BOGÁRKA...

A FÁK ALATT MÁR OTT LOPAKODIK AZ ŐSZ: piruló-sápadozó lombot lenget a szél, és az összetöpörödött, zörgősre szikkadt levelek úgy szálldosnak az ágakról, mint megannyi könnyű szárnyú, ráérő lepke.

Zzzzzz – valami zizzen az avar közt. Fényes hátú, nagy szemű bogárka kászálódik ki az egyik kupac alól. Tenyerembe veszem, nézegetem. Nem ismerős. Vajon miféle szerzet lehet? Óvatosan a zsebembe csúsztatom; a melegben biztosan jól érzi majd magát hazáig, míg megkeresem valami határozóban, hogy ki lehet őkelme, utána meg úgyis szabadon engedem. Ballagok a levélhalmok között, közben a zsebemben duruzsolva, zümmögve fészkelődik a kis fogoly.

– No, türelem, rögtön otthon leszünk, és mehetsz az utadra – motyogok magam elé. Már keresgélem is lelkesen a határozóban, surrannak az ujjaim között a lapok, de semmi. Az asztalra teszem a különös bogárkát, nézegetem, míg egyszer csak... két lábra emelkedik, sértődötten csípőre teszi az elülső lábait, és rám förmed:

– Szép dolog, mondhatom, így zsebre vágni a szegény védtelet, semmit sem kérdezni, csak hurcolni, amerre nekünk tetszik! Hát hova lett a tisztelet, a másik méltóságának figyelembevétele?!

Döbbenten bámulok rá, még a szám is tátva marad. Ilyen még nem esett meg velem.

– Bocsánatot kérek – dűnnyögöm zavartan. – Nem tudtam, hogy ennyire érzékenyen érinti majd ez a kis

séta. Csak egy csöpp kitérőről van szó, mert nem hagyott a kíváncsiság, de igazán nem akartam rosszat, rögtön szabadon bocsátom, csupán egy pillanat az egész.

Megbékülve ereszkedik vissza fényes zöld lábaira.

– Az már más. A kíváncsiság. Hm, tulajdonképpen érthető is. Hiszen az én ötletem a maga nemében páratlan, mondhatni, egészen egyedi.

Most még jobban kimeresztem a szememet. Érdeklődéssel figyelem a kis bogarat, aki öntudatosan oldalra biccenti a fejét, csillogó szemével várakozón pislog rám, aztán, hogy nem szólalok meg, sóhajt egyet, és unszolás nélkül is belekezd a történetébe.

– Ott kezdődött, hogy vidáman zúgtam-döngtem a többi bogárral együtt a mennyben az Istent dicsérő dalokat, de úgy láttam, az Úr valahogy napról napra csak egyre gondterheltebben néz maga elé. Oda is röppentem hát a trónusa karfájára, és megszólítottam alázatosan a Teremtőt:

– Minden bogarak felséges alkotója, ízeltlábúak ismerője! Ne haragudj meg rám, hogy jelentéktelenségem meg merészel zavarni a gondolataidban, de úgy látom, nyomaszt valami. A szemedben szomorúság bujkál. Mondd, kérlek, nem tehetnék valamit érted, aki annyi mindent tettél már értem? Nem óhajtod esetleg, hogy a dicsőségedre énekeljek valamit? Ha megörvendeztetne, örömmel szállnék a rendelkezésedre, hoznék hamar friss nektárt a mennyei rétekről. Mondd hát, mi a kíváncságod?

A Teremtő mosolyogva nézett rám.

– Köszönöm, kis bogár, a figyelmességedet, de sajnós, azt hiszem, egyedül kell megoldanom a gondomat. Sok

a baj az emberekkel. Szeretetlenek, figyelmetlenek... Egyszer már a földre mentem, hogy tanítsam őket az igazi életre, de úgy látszik, nem emlékeznek rá. Pedig olyan egyszerű lenne: csak szeretniük kellene egymást, és máris szebb lenne a világ. De mostanra ezt a szót is úgy elkoptatták, hogy alig maradt valami értelme. Ne fáraszd hát magad se énekkel, se nektárral. Menj csak nyugodtan örvendezni a többiek közé. A vigasztalásod megvidámított engem is. Biztosan sikerül kitalálnom valami okosat és érthetőt! – mondta ő, és hatalmas kezével a magasba rebbentett.

Boldog voltam, hogy vele lehettem, egészen közel hozzá, és csak kettesben. Muszáj volt röpködnöm egy kicsit, örömben mindig így teszek. S hát ahogy ott szálldosok meg ficáncolok a tiszta légtérben, egyszer csak elkap a huzat, és hopp, kipenderít a mennyország kapuján. Minden erőmmel igyekeztem visszafelé repülni, de mindhiába. Csak sodort-sodort a szél, meg sem álltunk egészen a földre. Itt aztán erősen megkapaszkodtam egy cickafarkkóró szárában, míg el nem vonult az orkán felettem.

Bizony, sírva fakadtam először. Ilyen nagy megtisztetés után ekkora mélységbe kerülni nem éppen kellemes dolog. De azután felcsillant a szemem. Ha már ide kerültem – gondoltam –, majd elrendezem én az emberek ügyét. Micsoda dolog az, megszorítani a mi jószágos mennyei Atyánkat!

Felderítő útra indultam. Nem kellett sok idő, hamarosan világos lett számomra, mit kell tennem.

A járdán görnyedt hátú, öreg néni bicegett hazafelé. Szegényke nehezen lépegetett, láthatóan sajogtak a

fájós lábai, a karjait meg súlyos szatyrok húzták lefelé. Magam nem tudtam volna segíteni neki, egy bogár ereje ehhez nem elég... Mit tegyek, mit tegyek? – gondolkodtam erősen. És akkor felbukkant az úton egy autó. Egyetlen ember ült benne, ráérősen, dudorászva tekergette a kormánykereket. No, megérkezett a segítség – nyugodtam meg –, de a kocsi még csak nem is lassított. Úgy suhant el mellettünk, mint egy sürgős üzenetet vivő arkangyal. Belepirultam a szégyenbe: ej, hát hogy mehetett így tovább!

De a kanyarban már láttam is a következő autót. Ez sem volt tele. Megkönnyebbülten sóhajtottam fel, de korai volt az örömöm, ez is továbbment. A nénike pihegve cipekedett tovább, néha megcserélve két kezében a szatyrokat.

Akkor elhatároztam, hogy – amint ti, emberek mondjátok – a kezembe veszem a dolgot. A magasba röppenem, és mint a villám, suhantam a kanyarban közeledő kocsi sofőrjéhez.

– Nézz csak oda! – súgtam a fülébe. – Te vagy az a nénike! A lábaid sajognak, a hátad hasogat, a karodat húzza a szatyor, a kezedet vágja a vékony füle. Fáradt vagy, és milyen messze van még az otthon! Bárcsak segítene valaki!

A fék csikordult, az autó megállt, és az ember elgondolkodva, maga elé bólogatva baktatott az idős hölgyhöz. Átvette a csomagjait, besegítette az autóba, aztán finoman elindította a motort. Kényelmesen hazaszállította a nénikét, ő pedig még sokáig emlegette sokaknak hálás szívvel a kedves idegent.

– Na! Így kellene! – fújtam nagyot megkönnyebbülten.

De nem értem rá sokáig gondolkodni, mert máris jött a következő két ember. Az egyik magányos volt, öregecske, a másik fiatalabb, sietős. De jó lenne, ha néhány szót váltana valaki ezzel a bácsival! – jutott eszembe rögtön. A másik azonban semmilyen hajlandóságot nem mutatott erre. Sürgősen tovább akart menni. Még a fejét is lehajtotta, hogy észre se kelljen vennie a szembejövőt. Nem késlekedhettem, gyorsan cselekedni kellett.

– Ejnye, no! – suttogtam a füle mellett. – Te vagy az a magányos, idős bácsi! Egész nap senki rád nem nyitja az ajtó, sose kérdezik meg, hogy vagy, egy szót sem tudsz váltani senkivel, hisz szégyellsz másokat zavarni... De jó lenne, ha valakivel összefutnál, aki megkérdezi, hogy vagy! Micsoda öröm volna együtt örülni egy másik emberrel akár csak annak, hogy ilyen szépen süt a nap, pedig már ősz felé jár az idő!

Ekkor találkoztak. Mondhatom, hogy izgultam, mi lesz, de a trükk újra bevált. Csak két percet beszélgetek, de az idős arcon úgy sütött ki a nap, hogy gyönyörűség volt még nézni is. Mosolyogva váltak el, és mindketten jókedvűen indultak tovább.

Én meg kezdtem ráérezni a dolog ízére. Vidáman röpködtem a városban, s ahol volt esély két ember találkozására, ott teremtem, és suttogtam, duruzsoltam a fülekbe fáradhatatlanul. Itt egy síró kisgyerekhez irányítottam valakit vigasztalni, ott egy elkeseredett pedagógushoz küldtem biztató szavakkal egy kedves, megértő kollégát.

Volt, hogy nagy pocakú kismama kerülhetett így hamarabb sorra a nyafogó gyerekével az orvosi rende-

lőben, máskor meg egy dühös főnöknek sikerült valami elnézésfélét kérnie az ingerültségéért az előzőleg letorkolt beosztottjától. Örültem, amikor egy csapat lurkó közül, akik kövel akartak megdobálni egy éhesen somfordáló kutyát, kivált egy bátor legényke, és meggyőzte a társait, hogy adják inkább oda neki a tízórai-maradékokat. Büszke voltam, amikor veszekedés után férj és feleség kész volt bocsánatot kérni és megbocsátani a másiknak. Tudtam, hogy a mennyei Atya is mosolyogva figyeli ezeket a kis változásokat, és örültem, hogy megajándékozhattam őt a csöpp csodákkal.

Hát így teltek a napok, míg csak fel nem nyaláboltál, mint egy közönséges bodobácsot. Remélem, belátod, hogy hibáztál, amikor ilyen fontos feladattól elvontál – nézett rám szemrehányóan a bogárka.

– Ööö, bocsánatot kérek. Igazán nem akartalak feltartani – motyogtam, de már faképnél is hagyott. Néhány pillanatig még hallottam a dongását a szobában, aztán rátalált a nyitott ablakra, és szem elől tévesztettem.

Vajon merre járhat? Talán éppen a te füled körül készül zümmögni valamit?

HÁROM HANG A SÖTÉTBEN

– ITT JÓ IS LESZ – MONDTA VALAKI, ajtó csukódott, aztán hirtelen sötét lett. Sötét és hideg. Még körül sem tudott nézni, és a kényelmetlen ülés is felettébb zavarta. Igazán méltatlan dolog. Halkan köhintett.

– Tán köszönni illene, ha már idevetődött – szólalt meg egy barátságtalan hang zordan. Aztán csönd. Sötét és csönd.

Zavarba jött. Tétován nézett az előbbi hang irányába, de persze semmit nem látott.

– Elnézést... – motyogta határozatlanul, mert nem volt benne egészen biztos, hogy valóban hallott valamit. De ekkor a másik sarokból élesen felcsattant egy újabb hang:

– Jó napot! Így kell köszönni, ha valaki valahova belép. Igazán felhőborítóan ostobák ezek a mai fiatalok! Mi bezzeg annak idején tudtuk, hogy illik előre és hangos szóval köszönteni az idősebbeket! Tiszteltük az öreg szakikat. Nem voltunk ilyen... nevetlenek – és a sötétben is érezni lehetett, amint nagyot legyint.

– Elnézést... Én nem akartam... – kezdett bele újra zavartan. – Ööö, jó napot! Ne haragudjanak, meg tudnák mondani, hogy hova kerültem? – próbálkozott félénken.

– Hogyne tudnánk – felelt az előbbi pattogós hang. – Nem vagyunk idióták. A helyén van, lelkem. Leendő munkahelyén várakozik, a takarítószerteremben.

És felháborodását jelezve haragosan hümmmentett.

– Na, nem kell úgy ledorongolni azért szegényt – sajnálta meg egy most már szelídebb hang a másik sarokból. – Akár be is mutatkozhatnánk. Engem Sárga Felmosónak hívnak. A barátom, aki az előbb szólt önhöz, Fehér Felmosó. És önben kit tisztelhetünk, ha szabad kérdeznem? – próbált barátkozni.

Az újonnan érkezett bizonytalankodott.

– Nem is tudom... Eddig Mimi babának szólítottak, de most már igazán nem értem... Nekem sose mondták,

hogy ilyen sötét és hideg lesz, meg hogy a földön... Nem is tudom, olyan furcsa az egész... – hebegett.

– Ó, nem kell ám úgy megrémülni. Nem olyan borzasztó az élet. Igaz, na, hát a bolti csillogás után megértem, hogy nem érzi pazarnak ezt a helyet. Mind álmódozunk valamiről. Vannak elképzeléseink az életről, de hát a kőkemény valóság ez. Mindannyiunkra ez vár. Önnek most jött el az idő, munkába áll, mint bárki más – biztatta kedvesen Sárga Felmosó meleg hangja.

– Mimi baba... Micsoda hülyeség... – motyogott morcosan a sarokból Fehér Felmosó, de vele most már senki nem törődött.

– És tessék mondani, miféle munka vár itt rám? – érdeklődött a baba megbátorodva.

– Jaj, gyermekem, hát igazán nem valami felkészült – korholta szelíd fejcsóválással Sárga Felmosó. – Mi mind nagytakarításkor segédkezünk. Itt lakik velünk Partvis cimbora is, de ő folyton alszik, mert neki naponta többször is szolgálata van. Fáradt. Fehér Felmosóval mi általában egyszerre kerülünk sorra. A gazda velem mossa fel a folyosót és a lépcsőházat, a gazdasszony pedig a kollégával törli fényesre a szobák padlóját. Hogy önnek pontosan mi lesz a dolga, az majd hamarosan kiderül, de gyanítom, valami hasonló. Ne aggódjon, nem olyan rossz ám.

– Főképp, ha engedik kiszáradni a hajunkat. Mert a nyirkosság meglehetősen kellemetlen – toldotta meg rosszkedvűen a másik.

– Nem aggódom – suttogta leverten Mimi baba –, csak éppen csalódott vagyok. Nekem gyerekekről beszéltek. Puha ágyacskáról, meleg, ölelő karokról, be-

cézetésről és mosolyokról, amiket pufók kis arcokra csalok majd. Sétáról és babakocsiban utazásról, fésülgetésről, ami egy kicsit fáj, de szép lesz tőle a hajam, meg etetésről, amitől néha maszatos leszek, de majd lemosnak. Én azt hittem, kedvenc leszek. Valaki szeretni fog, és magával hurcol mindenhova, és az én fülemben súgja a titkait.

– Ugyan már! Hogy lehetett ennyire ostoba?! Na persze vannak álmodozóbb típusok. Volt itt pár hónappal ezelőtt – éppen Sárga Felmosó előtt – egy rémesen buggyant kolléga. Ő azt képzelte, hogy a szépségéért vették meg. Kék volt ugyanis a szentem, de micsoda anyagból!... Műszál! Képzelméleti. A nedvességet se szívta fel rendesen, a súrolást sem bírta. Nagyon hamar ki-dobták. A háziasszony rettenetesen megszidta a férjét, hogy ilyen silány cuccot vásárolt. Mi Sárga Felmosó barátommal már mindketten pamutból vagyunk. Az ő haja dúsabb, az enyém vastagabb szálú. De sajnos már kopik. Félt, hogy hamarosan lecserélnek majd. Talán éppen ön lesz az utódom.

– Én? – rémült meg a baba. – Aztán beletörődve halkán suttozta: – Én...

Egy pillanatra csönd lett, csak Fehér Felmosó nyelt egy nagyot, aztán mindenki a gondolataiba merült.

– Bizony, bizony, lelkem. Hát lassan felnőtt lesz, munkába áll. Vége az álmodozások korának. Ez itt a valódi élet – törte meg a csendet Sárga Felmosó, és közelebb araszolt hozzá. – Na, mutassa magát – biztatta, és kedélyesen hátra veregette.

Mimi baba előre bukott, és beütötte pisze orrát. És ami még rosszabb: oldalba vágta Fehér Felmosót, aki

morogva húzódott odébb, és csak úgy magának jelentette ki félhangosan:

– Nem valami stabil szerkezetnek látszik. És a haja se túl előnyös anyagból készült. Vékony szálú, furcsa tapintású, és csomókban áll, mintha nem is egészen új volna már. És még ez akar engem leváltani?

– Elnézést, elnézést – ismételte a baba megszeppenve. – Igazán nem akartam semmi rosszat. – Hogy az orra sajog, azt egészen el is felejtette. – Én egyáltalán nem szándékoztam önt leváltani, kedves Fehér Felmosó, és természetesen önt sem, kedves Sárga Felmosó – toldotta meg gyorsan. – Én nem is akartam... Engem ide... hoztak – tette hozzá halkán, míg nagy keservesen feltápáskodott.

– Ostoba. Mindegyikünket hoztak. Egyikünk sem maga választja a helyét. A gazda választ ki bennünket, és ő határozza meg a feladatunkat is – mérgelődött Fehér Felmosó. – Még ennyit sem tud?

– Nonononono – csitította Sárga Felmosó. – Hát mi se voltunk azért sokkal tájékozottabbak. Nekem is nagy szükségem volt az ön segítő tanácsaira, kedves kolléga. Emlékszik, hány meg hány órán át tanítgatott, biztatgatott? Hogy a sarkokat is gondosan, meg hogy takarítás közben sose hullassuk el a hajunkat, mert akkor kiselejteznek bennünket. És hogy a szőrszálatkat mind el kell szállítani a vödörig. Sok ilyen fontos dologra megtanított – hízelgett Sárga Felmosó, hogy összebékítse két társát. – Talán őt is be kellene tanítanunk. Ráférne szegényre, azt hiszem.

A baba tétovázott.

– Egyáltalán hogy történik ez az egész munka? –

kérdezte. – Mit kell csinálni a hajunkkal? Nekem szép hosszú van. Szőke. Mellettem a polcon a jobb oldali barátnőmnek barna volt, a másik oldalamon pedig egy vörös hajú baba ült, aztán odébb egy kismackó volt még. Plüssbundájú – ábrándozott el Mimi.

– A hajszín az ügy szempontjából teljességgel közömbös... – kezdte az oktatást Fehér.

– Nem közömbös! – vágott közbe maradék önérzetével a baba. – Sokáig válogatott a gazdasszony, amíg kiválasztott a barátnőim közül! Aztán azt mondta, a szőke haj a szebb.

– Talán az anyaga miatt. Nyilván az ön haja volt finomabb pamutos anyagból. Praktikusabb, jobb nedvszívó, tudja – magyarázott békítően Sárga Felmosó.

– Nem! – toppantott a baba. – Nem! Határozottan emlékszem, hogy szebbet mondott! Nem jobb nedvszívót, nem praktikusabbat, hanem szebbet! – már hisztérikusan kiabált. Aztán mintha maga is megszeppent volna a hangjától, sírni kezdett.

Fehér Felmosó elhúzódott. Sárga tétován nézett maga elé a sötétben. A csendben csak a baba sírása hallatszott, aztán az is halkult, pissenésnyi kis szipogásokká szelídült.

– Kezdjük hát előlről – javasolta Sárga Felmosó józanul. – Mimi baba, mostantól te is tagja vagy tiszteletre méltó kis munkás brigádunknak. Lehetne a neved közöttünk, mondjuk, Szőke Felmosó. Nem is rossz név! Mit szólsz? – aztán választ nem kapva gyorsan folytatta. – A csapat befogad téged, és szívesen ellát jó tanácsokkal, hiszen most már te is hasznos leszel, dolgozni fogsz.

Figyelj jól! Partvis kolléga jár előttünk. Ő végzi el a dolgok nagyját. A mi feladatunk az aprólékosabb munka. A vödör, hű társunk, elkísér minket minden útra. Meleg, mosószeres vízzel van tele. Hozzá kell elszállítanunk a szertesztét heverő szemetet: port, szösz, satöbbi. Amikor a gazdasszony megfogja a száradat itt, ni... – próbálta megmutatni. – Jaj, borzalom! – sikkantott fel meglepetésében. – Hiszen ennek a szerencsétlennek nyele sincs!

– Nyugalom, nyugalom – csitította higgadtan Fehér Felmosó. Az nem elengedhetetlen. Vannak csupán rácsavarozható fejek is. A testet örökölhetjük, csupán a fejünk a miénk biztosan.

Sárga Felmosó áhítattal hallgatta. Mimi baba, azaz most már Szőke Felmosó félenken tekergette a fejét. Bágyadt volt, kimerült a sírástól.

– Nos tehát – vette át a szót Fehér Felmosó határozottan –, a háziasszony belemártja a hajunkat a meleg, habos vízbe, kicsavarja, majd széles mozdulatokkal törölni kezdi vele a padlót. Fontos, hogy fényes és tiszta legyen minden talpalatnyi hely, amerre járunk – magyarázott szép lassan, tagoltan.

– Szeretné esetleg kipróbálni egy picit? Csak így szárazon, ugyebár, víz híján... – előzékenykedett Sárga Felmosó.

Szőke Felmosó elbizonytalanodott. Talán jó lenne. Sose csinált ilyet, biztosan nagyon ügyetlen lesz először. Talán ki is dobják, mint azt a kéket, akiről meséltek. Már hajtotta volna a fejét, hogy a padló törléséhez fogjon. Hosszú haja előreborult. Szép bársonyszalagja megsimogatta elgyötört arcát.

– Nem! – kiáltotta kétségbeesetten. – Nem – tette hozzá lángvörös arccal, de fegyelmezettebb hangon. – Kérem, én erre képtelen vagyok. Nem tudom elhinni. Mégsem. Ha igazuk lesz, ha mégis valóban felmosó lennék, akárcsak önök, elég lesz akkor belehálnia a lelkemnek ebbe a tudatba, amikor már biztos a dolog. És ha esetleg mégis Mimi baba volnék – amit most már egyre kevésbe hiszek, de egészen föladni mégsem bírok –, hát legyen csak egy furcsa emlék ez a mai találkozásom önökkel, kedves, jó felmosók.

Próbált minél barátságosabbnak tűnni, de érezte, hogy minden hiába. A másik kettőnek a jóindulata elillant, egyedül maradt. Talán mégis ki kellett volna próbálnia ezt a... Lehet, hogy ő mégis felmosó? Vagy csakugyan baba, ahogyan mindig is hitte? Vagy csak a barátai miatt gondolta ezt magáról? Talán bocsánatot kellene kérni ezektől a kedves felmosóktól és szépen összebarátkozni velük. Szőke haját előrelelendíteni, a padlót feldörzsölni, a port és szőrszálakat összeszedni...Vagy mégse? Vagy mégis?

Ekkor kinyílt az ajtó. Fénysugár villant a takarítószertárba. Kívülről ének hallatszott:

– Boldog születésnapot!

Mimi babát pedig felemelte a gazdasszony, és a gyermekszobába vitte.

MESE AZ ERŐRŐL MEG A GYENGESÉGRŐL

A FELHŐKET LASSAN TŰZSÍNŰRE FESTETTE A LEMENŐ NAP. Az emberek a munka után hazafelé igyekeztek. Az utcai lámpák halvány fényében úgy tűnt, mintha könnyű fátyollal borították volna be a parkot.

A térre lassan szállingóztak a fiúk. Golyó, a nagydarab, izmos srác köré csoportosultak valamennyien. Karjukon egyforma tetoválás virított. A vállukon recsegő magnóból rap szólt, szotyolát köpködtek, és szórakoztatták a miniruhás, vihorászó lányokat.

Viktor a bátyjával érkezett. Szótlan, szóke fiú volt, esetlenül hosszú karokkal és lábakkal. Úgy lóbálta őket járás közben, mintha tőle független, idegen tárgyak akadtak volna rá. Összehúzott szemmel figyelte a már egybegyűlteket, akik lezserül álldogáltak a padok körül, és tudomást sem vettek az érkezőkről. Idegenül szemlélte a társaság tagjait, akikről már annyit hallott a bátyjától, és akik közé tartozni a legfőbb célként lebegett a szemei előtt. Sok könnyörgés és megszegett ígéret után jöhetett most Belessel, aki négy évvel volt idősebb nála, és ugyanolyan frizurát, szerelést és tetoválást viselt, mint itt valamennyi srác. Ha befogadnák, ha ő is ide tartozhatna, az bármivel felérne! Akkor felnőtt lenne, mint ezek itt, nem jól nevelt középiskolás kisfiú, ahogyan most kezelik. Néha még a bátyja is, pedig amúgy jó fej.

– Na mi az, Beles, elhoztad az öcsédet? – rikkantott feléjük egy dagadt, fekete hajú srác, és alaposan szem-

ügyre vette az új jövevényt. A többiek is odapillantot-
tak, és körük gyűltek. Golyó, a vezér arcát figyelték:
mit szól az új fiúhoz? Viktor a szája szögletében kínos
mosollyal állta a mustrát, de lábaival idegesen topogott
valami ismeretlen ritmust. Az izompacsirta szóltanul
végigmérte, majd a többiek felé fordult:

– Nagyon gyerek még. Vidd haza a kisöcsédet, Beles,
nem szeretném, ha esetleg elsírná magát, ha este nem
ér haza időben.

Fölényes mosollyal körülnézett, beseperte a tréfa
keltette elismerő tekinteteket és a nyerítve nevető fiúk
vállveregetéseit, akik egyetértően bólogtak a találó
kijelentésre. Beles dühösen fújt egyet, nagyot rúgott
a földet borító kavicsrétegbe, majd szóltanul intett
az öccsének, hogy indulnak. De Viktor nem mozdult.
Konokul, feszes testtartással nézett szembe Golyóval:

– Hát próbáld ki, nézzük meg, hogy gyerek vagyok-e –
mondta megsértett önérzetének minden keserűségével
a hangjában.

A dagadt öblös hangon felröhögött:

– Figyelj, Kisbeles, a főnökkel ne kezdjél ki, ha jót
akarsz!

De amaz leintette:

– Hagyd! Lássuk, mit akar mutatni nekünk a fia-
talember.

Szája az utolsó szónál gúnyos mosolyra húzódott. Ez
annyira bántó volt, hogy Viktor, mint egy feldühödött
bika, fejjel ment neki a jóval magasabb srácnak. Golyó
könnyedén elkapta a csuklóját, és nagyot csavarintott
rajta. Magasba emelte, hogy Viktor összegörnyedve
remegett a hirtelen rátörő fájdalomtól, majd erősen

összeszorította az öklét, s úgy harapta a szája szélét, hogy a meleg, sós vér kibuggyant a foga helyén. Golyó percekig tartotta így őt. A fiúk mozdulatlanul figyelték a küzdelmet, csak Beles arca torzult el, az öccse vérző szája láttán a keserves könnyörgés kifejezése jelent meg rajta. Viktor mélyeket lélegzett. Lábai remegtek, fáradt volt, és üresnek érezte magát. Csak egyet szeretett volna: elfutni innen és soha többé nem kerülni ezeknek a szeme elé. Inkább meghalni, mint valaha viszontlátni őket. Végül Golyó elengedte, ugyanazzal a könnyed, vagány mozdulattal, ahogyan az imént a csuklója után nyúlt. Viktor kimerülten és megalázottan a földre hullt, mint valami tárgy. A többiek röhögtek.

– Hazamehet, fiatalember! – húzta fel a szemöldökét a vezér, és egy kavicsot rúgott felé. Laza, nyegle mozdulata csupa parkbéli elegancia volt. Aztán intett a csapatának, hogy indulnak. Azonnal mozdult mindenki, csak Beles állt tétován, hol az öccsére, hol a főnökre nézve:

– Ööö... hazavinném – intett Viktor felé, Golyó beleegyezését várva.

Az csak legyintett, hátat fordított, és elindult. Utána a többiek. Egy meglepően mély hangú, magas fiú röhögve Beleshez fordult:

– Takarítsd csak el a romokat, öregem! – nyerítette, és a fiúk után eredt, akik – mintha már el is felejtették volna Beleséket – harsány vidámsággal a söröző felé tartottak. Belesék még látták messziről, hogy a színház előtt körbeállnak valamit, aztán hatalmas hahotában törnek ki.

A park lassan elcsendesedett utánuk. Csak a tücskök cirregtek tovább, és a szél motozott finoman a fák lombjában. A csapat fel-feltörő röhögése egyre távolabbról

hallatszott. Beles a pad háttámláján ült. Könyökét a térdére támasztotta, és összekulcsolt kezeibe temette arcát. Talán hogy ne lássa az öccsét, aki még mindig mozdulatlanul hevert, úgy, ahogyan a földre került. A csönd nyomasztóan sokáig tartott már közöttük. Beles szavakat keresgélt, hogy végre mondhasson valamit.

– Na, ne szívd úgy mellre – szólalt meg végre.

Viktor lassan, nehézkesen tápáskodott fel, konokul másfelé nézett, mintha nem is hallaná a bátyját. Két térdére támasztotta állát.

– Na, ne hülyéskedj, menjünk haza, a fene egye meg.

Viktor vérző száját nyalogatta. Gondolatai nem voltak, csak valami keserű düh borította el a lelkét. Gyűlölte Golyót, gyűlölte a bátyját, a fiú nyerítésszerű vihogását, a parkot, a világot, saját magát is. És gyűlölte az üresen csengő vigasztaló szavakat, amelyeket Beles motyogott neki. Mindenkit, mindenkit gyűlölt. Ezzel a gyűlölettel – úgy érezte – olyan erő áradt el benne, hogy szét tudná rúgni a világot. Úgy ugrott fel, mit egy felbőszült vadállat, úgy indult a fiúk után, hogy a bátyja riadtan kapta el a karját.

– Hova méysz? Ne örülj meg!

De az öccse kisiklott a keze közül, úgy rohant el, hogy Beles megszédült ijedtében. Csak futott mellette, és összevissza beszélt, hogy megállítsa, magához térítse ezt a sértettségében megvadult kölyköt.

* * *

Eszternek nehéz napja volt. Délelőtt helyettesített, délután pedig igyekezett mindent elkövetni, hogy a rábízott öt enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek játékosan meg-

tanítsa az aznapi tananyagot. Ma is sok türelemre és új meg új erőre volt szüksége, de a gyerekek szeretete, úgy érezte, mindenért kárpótolja őt. Nemigen nyomasztotta a meglehetősen méltánytalan fizetés. Csak az olyan helyeken, mint ez a termékbemutató, tűnt fel neki, hogy sokan eggyel több nullát számolhatnának meg hónap elején a fizetési borítékjukon, ha még lenne ilyen... Nem szívesen vett részt ezeken az alkalmakon, de a maira rávették a kollégái, és nem volt benne elég kitartás ahhoz, hogy ellenálljon. Hát eljött, hogy megtudja, mi minden „nélkülözhetetlen” újdonság van már a piacon.

Magában a nap eseményein tűnődött: Zsófi ma először evett egyedül, Tünde pedig, úgy látszik, csakugyan megtanulta leírni a teljes nevét. Kicsi, ám kincset érő sikerek és néha kijózanító bukások várnak az emberre ezen a pályán. Eszter azonban tudott örülni a kis sikereknek, és újra meg újra nekivágott a még megoldásra váró feladatoknak. Szerette a munkáját, és valahogy hálás is volt azért, hogy köze lehet ezeknek a melegszívű, egyszerű emberkének az életéhez. Most viszont fáradt volt nagyon, minden tagja pihenésre vágyott. Illetlenül nagyot nyújtózott a színház lépcsőjén lefelé jövet, és arra gondolt, milyen jó, hogy itt a biciklijé, hamar hazakerekezhetsz a város túlsó végére. Otthon édesanyja mosolya, illatos tea, meleg vacsora és végre kényelmes ágy várja.

A lakatkulcsot tapogatta a táskájában szórakozottan, amikor pillantása a biciklitárolóra esett. Visszahőkölt a látványtól, mintha áramütés érte volna. Értetlenül rázta meg a fejét. De hát miért? Miért kellett nyolcas alakúra görbíteni az első kerék abroncsát? Kinek jó ez? A langyos

esti szélben is megborzongott a látványtól. Valaki ok nélkül tönkretette a kerékpárját. Hirtelen nem is tudott mozdulni a döbbenettől. Most mi legyen? Persze haza kell vinni valahogyan. Nehezen húzta ki a tárolóból az elcsúfított szerkezetet. Az első kerék nem mozdult, a hátsón próbálta tolni, húzni-vonni. Elkeseredetten tört föl belőle a sírás. Fáradt volt gondolkozni, és túlságosan kimerült volt ahhoz, hogy hazáig cipelje a biciklit meg nehéz hátizsákját is. Csak állt, egész testében remegve, tanácstalanságában oly magányosan, ahogyan csak ember tud egyedül maradni a széles világon. Hideg ujjjaival görcsösen szorította a kormányt. Állt, mint aki csodára vár. Aztán keservesen elindult, reszkető térdekkel a végtelennek tetsző úton lehetetlen terhével...

* * *

– A francba! Süket vagy? Nem lehet megérteni, amit mondok? Állj már meg, te barom! Golyó szétveri az agyadat, ha utánamész. Hallod? Ez nem igaz!

Beles türelme határához ért. Bármit mondott, Viktor konokul, összeszorított fogakkal ment, kemény léptekkel, megállíthatatlanul. A bátyja agyát elöntötte a vér. Úgy törölte szájon az öccsét, hogy az egy padnak esett, és a váratlan fájdalomtól meg a kijózanodás hiedeg érintésétől bőgni kezdett.

– Menj innen! Takarodj! Gyűlöllek, gyűlöllek, gyűlöllek! – üvöltötte bele az éjszakába.

A padra rogyott, és szinte vonított tehetetlen dühében. Beles meg nézte riadtan. Nem akarta őt megütni, csak megállítani! Hazavinni, befejezni valahogy ezt a napot. Nem igaz, hogy nem jutnak már ki ebből

az átkozott parkból, még sose tűnt ennyire hosszúnak ez az út... Egy darabig topogott egy helyben, várta, hogy az öccse megnyugodjon, vagy valami történjen, ami után majd tudni lehet, mit kell ilyenkor tenni... De sokáig nem történt semmi. És akkor meglátta a lányt azzal az idétlen biciklivel. Röhejes volt: úgy vonszolta, mint egy döglött kutyát. Beles oldalba bökte Viktort:

– Nézd már azt a csajszit ott, hogy húzza a bicajt! Mi a fene lehet vele? Megyek, megnézem. Gyere!

Úgy indult el, mint aki biztos a dolgában, csak óvatos, alig észrevehető pillantást engedett meg magának az öccse felé. Jön az ügyis, imádja a poénos dolgokat. Ám Viktor nem volt jó hangulatban, egyenesen nézett előre. Az este sok megrázó élménye még mindig fogva tartotta a tagjait, reszketett, mint a nyárfalevél. Beles harsányan röhögve szegődött a lány mellé.

– Mi van, cicus? Honnan vetted ezt a tuti szerkezetet? Na, addsa, hadd segítsek. Halálos ez az elsőkerék-megoldás!

Eszter azonban nem állt meg. Fogait összeszorítva, sírással küszködve vonszolta tovább elszántan az elcsúfított kerékpárt. Beles egy idő után megunt a bulit. „Totál dilis ez a liba, nem is válaszol, meg semmi” – gondolta. Otthagyta, és indult hazafelé, néha fel-felbukkanó vihoggással. Úgy elfoglalta a nyolcas alakú kerék esete meg az a konok csaj, hogy csak a kapujuk előtt vette észre, Viktor nincs vele. Szóval az öccse mégsem jött. „Na, mindegy, hazatalál egyedül is, úgysem lehetett ma bírni vele, tisztára meg tud veszni ez a kölyök néha. Mint egy idegbajos” – zárta le magát.

ban a történeteket. Nagyot rántott a vállán, és igyekezett minél halkabban a szobájukba jutni.

* * *

Viktor a padról figyelte a lányt. Nem értette, miért, de minden idegszálával rá kellett összpontosítania. Pedig nem volt esélye: a lány idősebbnek tűnt nála, meg túl felnőttesen is öltözött. De a szívós akarata, amellyel azt a dög biciklit rángatta, most valahogy vonzotta a fiút. A bátyja régen eltűnt már a képből, talán haza is ért azóta. A francba! Utálta, amikor ők ketten összevesztek. De ez a pofon azért túlzás volt. Az arcán még érezte a nyomát, de nem foglalkozott vele sokat. A lányt nézte elmerülten, majdnem bambán.

Nem is vette észre a tolókcocsis srácot, csak amikor már egészen ott volt a lány mellett. Hogy kerül ez ide ilyenkor? Cigány fiú, ismeri is, fekete haja, ragyogó szeme, kreol bőre meg ez a szerkezet, amivel közlekedik, valahogy jellegzetes figurává teszi; szinte része a városképnek. S most olyan lazán gördül a lány mellé, mintha csak vagányságból ülne naphosszat abban a nyomorékszékből. A karjával ügyesen kormányoz, könnyedén az oldalához kerül, és mosolyog. Na, szegény csaj! Viktor majdnem megsajnálja, olyan kőkeményen küzd ezzel az idétlen keróval. Az embernek kedve lenne rászólni, hagyd a fenébe, nem ér annyit az egész! De a lány megáll, néz le a tolókcocsisra. Halkan beszélnek, de az éjszaka visszhangossá teszi a szavaikat.

A srác kérdezi, mi történt, a lány elhaló hangon, kimerülten meséli el, hogy így találta meg a bringát, és nagyon messze lakik. Még a hangja is fáradtnak

tűnik. A tolókovács azt mondja, ő most úgyis csak edz, merthogy nem akar legyengülni, hát mindegy, merre veszi az irányt, szívesen segít vinni a bringát, ha nem zavar. A lány nem tudja, mitévő legyen, egyik lábáról a másikra áll, és a cipőjét nézi elmélyülten, de a fiú már lendíti is az ölébe a cipelnivalót, és mosolyogva kérdezi, merre mennek. Elindulnak. Először némán haladnak egymás mellett, nehezen indul a beszélgetés, aztán belelendülnek...

Viktor a lány kisimult, megbékélt vonásait nézi. Hogy megszépült így, felegyenesedve, a terhétől megszabadulva! Könnyedén, nőiesen lépked, csilingelő nevetése hallatszik időnként, fejét kicsit oldalra hajtva néz újra meg újra kísérőjére, aki megnyugtatóan udvarias és meleg hangon kérdezet. Beszélgetésük csupa rend, tisztaság, és valami kozmikus béke lebegi körül őket. A fiú az egyik izmos, barna karjával hajtja a tolókovácsot, a másikkal az ölében tartja a kerékpárt, néha pedig észrevétlenül cserél... S közben derűsen, figyelemmel társalog és mosolyog. Lassan eltűnnek a sötétben.

Viktor még sokáig néz utánuk összehúzott szemmel, elgondolkodva. Csodálja a fiút. A legerősebbet, akivel ma este találkozott.

LÉGYI

*Dobsonyi Sándornak,
az Evangélikus Élet olvasószerkesztőjének*

VOLT EGYSZER EGY LÉGY, AKI ANGYAL SZERETETT VOLNA LENNI. Maga sem tudta, honnan jöhetett ez a gondolata, de vágyva vágyott rá, napról napra egyre mélyebben és elszántabban. Könörgött kitartóan, nem adta fel.

– Istenem – imádkozott ezen a napon is –, sose lázadoztam, amiért légynek teremtettél, pedig hidd el, nem könnyű élet jutott nekünk. Nem vagyunk olyan szépek és kedvesek, mint a lepkék, a szitakötők vagy a katicabogarak. Nekünk egyetlen gyermek sem énekel mosolygó arccal felénk hajolva varázsos hívogató dalocskát. Sőt inkább elkergetnek bennünket. „Ne fogd meg, piszkos!” „Mosd meg, mert összemáskálta a légy!” – figyelmeztetik az anyák kicsinyeiket, ha megpillantanak minket valahol. Észre sem veszik, mennyi jót is teszünk.

És az üldöztetés! Ha a szabadban röpködünk, a fecskék, a cinkék mind miránk vadásznak. Farkával kerget el bennünket a tehén. Ha meg a ház biztonságos rejtekén akarunk megpihenni, már szalad is a gazdasszony utánunk a légycsapóval hadonászva. Mégis áldalak, amiért légynek teremtettél, hisz szárnyam van, és szerények az igényeim. Beérem azzal, amit más meghagy, és nem kell taxira várnom, mint a bolhának, ha messzebbre akarok menni világot látni.

Köszönöm neked mindezt, Teremtőm. És csak egyetlen egy kéréssel ostromollak. Ez leghőbb vágyam, mióta csak élek. Hadd lehessen angyal! Egyetlenegyszer, akár csak egy napra, egy órácskára vagy csupán öt percre! Bármilyen rövid idővel megelégednék, ha megtapasztalhatnám, milyen a te szolgálatodban állani. Örökre áldanálak érte! Kérlek, add meg nekem, hadd lehessen ma – ha csak egy kis időre is – angyal!

Bizony, így imádkozott a légy. És tudjátok, mit mondott erre Isten? Egyetlen szót csupán: „Légy!”

* * *

Oly hirtelen szállt le az este, hogy észre sem vette. Csupán a szemét kezdte el zavarni a szürkületi homály. Az olvasószerkesztő megroppantotta fájós hátát, nagyon sóhajtott. Ma se végez idejében. Ráadásul ahogy fárad, egyre lassabban halad a munkájával. És ez a kézirat valami fürtelem. Mintha az írója nem is ismerte volna az írásjeleket. Tessék, innen is hiányzik egy vessző, a mondat vége meg ott tátong üresen! Sose ér a végére. Holnap reggelre pedig le kell adnia az egészet készen. Ráadásul rászokott arra a marhaságra, hogy papíron javít. A szeme miatt tulajdonképpen kénytelen volt kicsit visszafognia a számítógép előtti ücsörgésben magát, de a csuda se tudja, hogy ez mennyivel jobb. És tovább tart. A doki szerint kevésbé terhelő. De most mindenesetre belefáradt. Muszáj meginnia egy kávé. Hányadik is lehet ez ma már? Jobb nem rágondolni. Bár történe valami csoda! De hát mire is vár?! Isten nem szokott angyalokat küldeni azzal a céllal, hogy vesszőket és pontokat tegyenek ki egy kézirat szöve-

gében a megfelelő helyekre. Persze, fontosabb dolga is akad. Nyilvánvaló. Elnevette magát a képtelen gondolatra. Lustán nyújtózott egyet, és némi büntudattal kikullogott az aprócska teakonyhába.

* * *

Sose járt még itt. Kíváncsian zümmögve röpködte körbe a különös, új helyet. Mindenütt csak asztalok és asztalok. Ez valami iroda lehet. A zöld kanapéra szállt a sarokban. Olyan színe volt, mint a friss mohának. Innen nézegetett egy ideig gondtalanul. Azért néha jó egy kis nyugalom.

Az egyik kulcslyukon át fény szűrődött ki. Valaki mégis van itt. Az jó, az embereknek előbb vagy utóbb mehetnékjük támad, és akkor a nyíló ajtó résén át ő is újra kinn teremhet a szabadban. Egy darabig még röpködött ott a félhomályban, de vonzotta, hívogatta a fény. Átnyomakodott a kulcslyukon. Teljesen fölöslegesen, mert éppen nyílt az ajtó. Bosszankodott, hogy megint értelmetlenül küszködte át magát a kényelmetlen, szűk nyíláson. De azután megörült a fénynek. Nézelődött, szálldogált jókedvűen. Még dudorászott is magában valamit. Tulajdonképpen elégedett légy volt. Egyedül ez az angyalságos vágya volt benne furcsa, de most éppen nem gondolt rá, így vígan röpködött, élvezte a rovarélet apró örömeit. Az asztalon felejtett kockacukorból nyalogatott egy kicsit, megvizsgálta a szerteszt heverő papírhalom, mászkált a virágok levelein, tette a dolgát.

Egyszer csak furcsa rosszullét vett erőt rajta. A bel-sejében kavargott-kevergett valami. Huh, ennek nem lesz jó vége... Valószínűleg többet torkoskodott a kelleténél. Igaz is, ma már meglehetősen sok édességnek

nem tudott ellenállni. A légy röstelkedett; nem szeretett falánk lenni, valahogy gyengéségnak tartotta. Na meg a csikarás sem okozott neki túl nagy örömet.

– Jaj, soha többet, soha többet... – motyogta maga elé nyögdecselve. Az egyik papírlapon végül könnyítet magán. De alig néhány lépéssel odébb ismét utolérte a fájdalom. Összegörnyedve várakozott, aztán újra...

– Sétálgatni kell, akkor gyorsabban túl leszünk rajta – biztatgatta magát. És úgy is tett. Szép kényelmes tempóban masírozott a fehér papíron, aztán ha muszáj volt, hát bizony ott piszkított a lapra, ahol éppen szükségét érezte. „Megint szidni fognak” – gondolta bűnbánattal. „És igazuk lesz.” De képtelen volt felszállni és más, alkalmasabb helyet keresni magának. Igazából nem is tudta pontosan, hol is lehetne alkalmasabb hely. Bárhova sikerült is a dolgát végeznie, az emberek mérgelődve fogadták. A leghálásabbak még a virágok voltak hozzá. Persze ők is csak a beporzás miatt. Tényleg, itt is volt egy növény. Oda kellett volna átvándorogni. Most már mindegy. Lassan visszatért belé az erő. Szárnyra kapott, és az ajtó mellé szállt, ott várakozott az alkalomra, amikor tovább röpködhet a dicstelen tett helyszínéről.

* * *

Hát tessék, ennyit a kávé élénkítő hatásáról. Majd elalszik. A lajhárok mozoghatnak így. Mindegy, muszáj folytatni. Huh, de levegőtlen ez a csöpp hely! Hogy addig se kelljen újra a papírt bámulnia, ablakot nyitott. Aztán az ablakon át az udvarra bámult. Nincs ott semmi, egy vacak kis belső udvar, dísztelen, ese-

ménytelen. Időhúzás. Sóhajtva fordult vissza az asztal felé. Pedig szereti ezt a munkát, csak most valahogy mára elég volt.

– Na, lássuk, miből élünk! – biztatta magát.

„Józszi postás elgondolkodva...” Valaki ideírt egy pontot! Világosan emlékszik, hogy az előbb nem volt még itt. Vagy tévedne? Talán ezt az egyet még kitette, mielőtt kávézni indult? Lehet. „Nem is biztos, hogy a...” Mintha mással volna írva ez a pont itt. Meg az a következő is. Csillogóbb, frissebb, valami ki tudja, mi. És az az előbbi is, amelyet látva még kételkedett. Meg ez a végén. És ott az a kettőspont is, tökéletesen a helyén. Szabályos pontok, tollal ilyet nem is tud az ember írni. Uram, Istenem! Hát mégis! Önkéntelenül felugrott az asztaltól.

– Hé, valaki! Van itt valaki?!

De csönd volt mindenütt.

* * *

A légy a függöny mögött lapult. Elbambulta az ajtónyitást. Az ablak résén kiférne, de most meg valami önmarcangolhatnékja támadt. Hallani akarta, ahogy gyalázzák a bepiszkított papír miatt. Bűnhődésképpen maradt itt, a gyalázkodás miatt, amely neki szól majd. „Ismerős lesz a szöveg, de jogos” – gondolta. Behúzott nyakkal várakozott.

* * *

Hát senki nincs itt. Az ajtó belülről van bezárva. De hisz akkor csoda történt! Lehet, hogy álmodta vagy megőrült, de míg ez be nem bizonyosodik, addig azt

kell hinnie, hogy csoda! Valaki bejött a csukott ajtón át, és kitette helyette az írásjeleket. Őrület! De hiszen ezért imádkozott vagy sóhajtozott vagy mi... Mégis képtelenség, hogy Isten meghallgatta volna?! Ebben a kis... Milyen hitetlen is az ember! Még egyszer ellenőrzi a bezárt ajtót, végigjárja az üres irodákat, aztán értetlenül, döbbenten, örömmel ül le az íróasztala mellé. Bámulja az elkészült, immáron hibátlan kéziratot.

– Angyal járt itt. Semmi kétség. Egy angyal – motyogja maga elé.

* * *

– Egy angyal – ismétli könnyes szemmel a légy, és belepírul az örömbé.

MESE A KIS ALMAFÁRÓL

VOLT EGYSZER VALAHOL EGY GYÖNYÖRŰ SZÉP GYÜMÖLCSÖSKERT. Jó helyen, tápanyagokban gazdag földben volt a fák gyökere, és napsütésből meg esőből is eleget kaptak, hogy egészségesen növekedhessenek. Gazdájuk pedig szeretettel és bölcsességgel viselte gondjukat. Így elégedettek és boldogok voltak, és rendszerint bő terméssel, áldott, hús árnyékkal ajándékozták meg cserébe.

Egy ragyogó tavaszi napon új jövevény érkezett a gyümölcsösbe a közeli faiskolából: egy aprócska almafa. A kert lakói kedvesen üdvözölték, de ő épphogy biccentett a barátságos köszöntésre, és máris elfordult.

– Nem érek rá beszélgetéssel tölteni a drága időmet – motyogta maga elé –, minden napsugarat be akarok szívni, hogy nagy és szép lehessenek.

A többiek megértően bólogtak, és nem zavarták tovább a fiatal teremtetést.

Teltek-múltak a hetek, a föld lassan zöldülni kezdett. Mélyre szívta az olvadt hó levét, hogy eljuthassanak a gyökerekig az élető nedvek. A nap ragyogva tűzött, sugarai simogatták a világot. Illatos tavaszi pára szállt fel. Az ágak végén ébredezni kezdtek az alvó rügyek, és az egész világ derűsen nyújtózkodva éledezett.

– Gyertek bátran, bújjatok elő, most már szabad az út, legyőztem Tél bátyót, itt az ideje virágba borítani ezt a szürke világot! – hirdette diadalmasan a napsütés, és a fák örömmel engedtek a biztatásnak. A kert minden lakója felöltötte legszebb ruháját, az ágak alig látszottak ki a selyemszirmú virágok alól. A méhek elégedetten zümmögve kóstolgatták az új tavasz első nektárját.

Csak egyvalaki állt továbbra is dísztelenül és vára-kozón: az aprócska almafa.

– Itt az ideje virágozni, kicsike! Ébredj, a hasadra süt a nap! – figyelmeztették tréfálkozva a többiek.

De az új jövevény csak dacosan rájuk nézett, lebigygyesztette néhány ágát, és azt mondta:

– Eszemben sincs elpazarolni a legpompásabb ruhámat most, amikor körülöttem mindenki más is tavaszi díszbe öltözött. Majd amikor ti már lehullattátok a virágaitokat, akkor következem én. Bennem fog gyönyörködni az egész világ. Hozzám száll az összes méhecske. Nem, dehogyan utánozlak benneteket, én más akarok lenni.

– Vigyázz, nehogy pórul járj! – szóltak fejcsóválva a társai. – Ha elmúlik a rendelt idő, nehezen találsz olyat, aki ráér veled foglalkozni. Kövesd a rendet, hidd el, ez az élet útja!

Ám a kis almafa most már válaszra sem méltatta őket, dacosan elfordult, és csak várt, várakozott, hogy eljöjjön az ő ideje. Közben a kert virágait beporozták a méhek, a szépséges szirmok a földre hulltak, és helyükön kicsi, zöld gumócskák kezdtek növekedni. A fák nem búsultak habfehér ruhájuk elvesztése miatt, a termés érlelésével voltak elfoglalva, minden erejükkel azt óvták és táplálták. A közeli erdőkből az akácok édes illatát hozta a szél, és a szorgos kis mézgyűjtők búcsút intettek a gyümölcsösnek, hogy nekilásson az ottani munkának.

Ekkor borult virágba a mi aprócska almafánk. Büszkén nézett végig rózsás közepű, hófehér szirmain, és izgatottan várta a hódolatukat kifejezni akaró rovarok seregét. De azok bizony nem jöttek. Mind elvonultak már a szokott rend szerint az erdőbe nektárt eszegetni, akácvirágon hintázni, télire valót gyűjtögetni.

Teltek a napok, múltak egyre, és senki még csak rá sem nézett a kis almafa tavaszi pompába öltözött ágaira. Hej, búsult szegény, de már késő volt a bánat. Sóhajtozott keservesen, hogy vele most már mi lesz. Végül egy eltévedt pillangó mégiscsak arra vetődött, és csodálkozva végigmérte a hervadozó virágkelyheket. Aztán, ha már ott volt, lakmározott egy kicsit, és két még ép virágot beporozott.

„Na ugye, mégiscsak nekem lett igazam – nyugtatta meg magát a kis almafa –, lám, így is lesz termésem,

hiába okoskodtak a többiek.” És elégedetten nézett körül a kertben.

A napok egyre melegebbek lettek, a virágbontogató szelíd tavaszt észrevétlenül felváltotta a forró nyár. A fák a gyümölcserleléssel voltak elfoglalva, mindnyájan igyekeztek elegendő napot, szelet, esővizet juttatni egyre gömbölyödő kicsinyeiknek. A mi almafácskánk bizony nagyon le volt maradva, de azért ő is szaporán nevelgette saját csöppségeit. Lassan aztán enyhülni kezdtek a napok. A kertben hívogató, édes illat lengedezett, és az ágakról mosolyogva integettek a szemet gyönyörködtető, zamatos gyümölcsök.

A Gazda elégedetten nézett körül, és látszott rajta, hogy örül a szép termésnek. A fák boldogan sóhajtottak fel: sikerült elvégezniük a feladatukat, és most büszkén és hálásan nyújthatják át munkájuk eredményét. Csupán a mi kis barátunk állt zavartan a többiek között. Vékony ágacskáin csökött csomóként lógott a két apró éretlen-zöld almácska. Aki rájuk nézett, elfordította a fejét, semmi kedve nem volt megkóstolni ezeket a félkész, csöpp gyümölcsöket. Bizony, szégyellte magát, el is pityeredett volna, ha a Gazda kedves szava meg nem vigasztalja.

– Ne búsulj, kicsike, jövőre már biztosan jobban sikerül majd.

Közben leszüretelték a többiek pompás érett gyümölcsseit, és a fák megkönnyebbülten készültek a megérdemelt pihenőre. Hideg szelek jöttek, reggelente pedig fagyos, csípős dér. A levelek búcsút intettek az őket mindeddig tápláló és hordozó kedves ágaknak, és pu-

ha takaróként terítették be a földet. Mindenki álomra készülődött. Csak a mi kis almafánk szorongatta csökönyösen a leveleit.

– Kövesd a példánkat! Engedd, hadd kopasszon meg téged is az ősz. Hamarosan itt a tél, és ha a hó megtapad a leveleiden, nem fogod elbírní a súlyát. A végén még kitörsz. Hallgass ránk, tudjuk, mit beszélünk – biztatták a társai. De a kis fa csak a fejét rázta vacogva.

– Dehogyan akarok én olyan lenni, mint ti! Igenis megtartom a szép, színes leveleimet. Bennem fog gyönyörködni mindenki, majd meglátjátok. Azért, mert ti lusták vagytok cipelni a leveleiteket, nekem nem kell ugyanúgy tennem, mint nektek – válaszolta fölényesen.

– Ejnye, ejnye, csöppség! – csóválták a fejüket az öregebb kertlakók. – Hát még mindig nem tanultad meg a rendet!

Ettől kezdve nem figyelmeztették többet. Egy dermesztően hideg éjjelen aztán lehullott az első hó. Puha pelyhei meleg takaróként borították be a kopasz ágakat. Az almafácska levelein azonban rengeteg fehér pihe tapadt meg. Keservesen roskadozott, pihegett a súly alatt. Reménykedett, hogy a jóságos szél a segítségére siet, és megszabadítja nyomasztó terhétől, helyett azonban újabb sötét felhők érkeztek, és ontották egyre a hatalmas hópelyheket. A gyöngye ágak aztán nem bírták tovább – egy fájdalmas roppanás, és lekonyulva, élettelenül lógtak a vékonyka törzs mellett.

Sírt a kis almafa, siratta szájalmas véget ért két szép ágát, egész eddigi rendetlen életét. De késő volt a búsulás, visszacsinálni már nem lehetett, csupasz

karóként szégyenkezve állt a csodaszép kert közepén. Végül addig-addig búsult és kesergett, míg a jótékony álmom el nem feledtette vele a bánatát.

A nap simogató sugarára ébredt. Körülötte madárdaltól hangos, a föld szelíd illatától kedves a világ. Szomorúan nézett végig ágatlan törzsén. Bizony nem sok jót hoztak számára a saját jó ötletei. Tavaly két kicsi ágon nevelgethette a virágrügyeket, idénre semmije sem maradt. Sóhajtozva ismerte be szégyenletes vere-ségét. Bárcsak újra kezdhetné! Bár kaphatna még egy lehetőséget! De ki tudja: ad-e még esélyt neki a Gazda? Aggódva figyelte a társait is. Kigúnyolják-e vajon, vagy eddigi gögjéért mostanra már nem is néznek rá többet?

Közben egy icipici, tarka tollú kismadár röppent oda hozzá. Pihenőt keresett a lábainak, de mivel nem talált, továbbszállt a legközelebbi fára, hogy ágain el-énekelhesse első boldog kikeleti dalát. Nagyot sóhajtott a csöpp almafa. Bizony, erről is lemaradt. Éppen elme-rült volna szomorúsága mocsarában, amikor kedves hang szólította meg. A Gazda állt mellette mosolyogva, jószágon.

– Nahát, te is felébredtél, kis barátom! Köszöntelek a szép tavasz érkezésének alkalmából. Látom, tanulságos volt a tél a számodra, de a sóhajtásod arról beszélt nekem, hogy szívből bánod már önfejtűségedet. Most körülkapálom a tövedet, és gazdag tápanyaggal látom el a gyökereidet. Ha figyelsz a rendre, idén már biztosan megkóstolhatjuk a termésedet is. Bízom benned, hogy okosan élsz majd az ajándékokkal és a lehetőségekkel. Remélem, hogy erős, bőtermő fává nősz a kertemben, és sok öröm vár még rád.

– És mi is örülünk neked. Meglátod, minden menni fog, majd igyekszünk segíteni, jó? – hallotta biztatóan mosolygó társaitól innen is, onnan is. Rügysző ágak integettek felé barátságosan, a Gazda pedig dudorászva tett-vett körülötte, gyengéden ellátva minden jóval az új útra indulót.

A kis fa irult-pirult a felé áradó sok kedvességtől. A szíve repesett, és csupa izgalom bizsergette. Milyen is lesz most a többiekkel együtt boldogan követni a rendet? „Biztosan sokkal jobb, mint egyedül lenni a saját ötleteimmel” – gondolta. Szeretett volna sokat, nagyon sokat tenni, és közben csodálkozva érezte meg, hogy mindazt, ami valóban jó felé viszi, nem ő teszi, hanem valamiféle természetes sodrás műveli vele. Neki csak engednie kell ennek az áradó, hívogató, szelíd akaratnak, hogy valóban áldás lehessen a Gazda számára.

Kulcslyukon át

A HALÁL ÉS A LÁNYKÁK

CICÁKAT KAP FÜLLER ANNA! Mi ehhez képest az olimpia vagy a szakértői kormány körüli viták?! Cso-da ez, lássuk be. A könnyörgésáradat – évek óta tart – nem volt hiábavaló, a sok könny és fogadkozás végül eredményre vezetett: íme, lesz két macskánk. Nincs is most már Annánál boldogabb hétéves. Csupán az idő, az nem akar telni. A hír óta, hogy megszülettek az apróságok, ólomlábon járnak a percek, az órák, a napok. És még milyen nagyon soká hozhatjuk el őket! Heteket kell várni, amíg az apróságok elválaszthatók lesznek az anyjuktól.

Anna el nem marad a sarkamból egész nap, és csak úgy ontja a kérdéseket:

– Szerinted fiú vagy lány cicákat hozzak? (Mert az ugye nem is kérdés, hogy magányos nem lehet az a macsek.)

– Mit gondolsz, szelídek lesznek vagy vadak? Van már foguk, vagy csak később nő? Megtaníthatom őket fára mászni? És főleg: – Mikor lehet már meglátogatni őket?

Végre eljön a nagy nap. Telefonon kapjuk a hírt, hogy mehetünk választani. Az anyamacska előhozta addig gondosan elrejtett kicsinyeit. Úgy látta, nem kell tovább

annyira féltetnie őket, hiszen gyámoltalan, nyivákoló gombócok helyett kinyílt szemű, erős kis jószágok immár.

Anna boldog. Diadalmasan lépeget mellettem, csupa izgatottság és vibrálás a lelke.

– Jaj, remélem, legalább négy született, hogy választani tudjak! És remélem, nem egyformák, hanem sokfélék. Legyen mondjuk fehér meg barna meg fekete meg tarka meg vörös is. Legyen köztük ügyes és kedves és huncut és csendes is. Az fontos, hogy legyen választék. Érted, ugye?! – taglalja az úton.

Végre megérkezünk. A néni megmutatja a kosárból már kíváncsian ki-kikukucskáló kis szőrgombócokat. És valóban többen vannak. Egy nagyobbacska vörös, egy ügyes kis cirmos, egy fekete-fehér tarka soványka és egy barnás foltos, elmélkedésre hajlamos.

Anna sokáig gyönyörködik bennük. Mind gyönyörű, nehéz választania. Hol ezt a kettőt, hol amazokat kapja föl és öleli magához. A cicák békésen túriki a közeledést, nem vadak, a világot barátságos helynek tartják, ahol nem érheti őket baj. Csak az anyamacska figyel gyanakodva a szeme sarkából.

Végül megszületik a döntés. Ha kicsit megerősödnek, és már nem szoptatja őket az anyjuk, a fekete-fehér meg a cirmos fog nálunk lakni. A néni bólint, és masnit köt a két kiválasztott nyakába.

– És a másik kettő kié lesz? – kérdezi Anna még mindig kicsit bizonytalanul.

– Azok nem lesznek senkié. Azok... – és a nyakukat mutatja a néni.

Anna rémülten néz rám. Ez mit jelent? Hova viszik

őket, és ott mi lesz velük? Ha nem magyarázom is, érti, sejti már. Próbálok búcsúzásra bírni, igyekszem elterelni a figyelmét a megtudott súlyos igazságról, de nem lehet.

– Az a másik kettő meg fog halni? – néz rám csendes-tétován.

Reménykedik, hogy rosszul értette, a szeme telezalad könnyel. És már hiába fogom a kezét, húzom hazafelé, csak zokog, zokog megállíthatatlanul. Anna, a vadonatúj boldog macskatulajdonos eltűnt, és csak Anna, az élet és halál ura lépeget mellettem döntésének súlyos terhe alatt görnyedezve.

* * *

Ha fészkeből kipottyant, elpusztult kismadarat találunk, az mindig szomorú. Szegényke, milyen kár érte! És a madárszülők is mennyire szomorkodhatnak, hiszen nagy nehezen kiköltötték a tojást, táplálták sok-sok munkával a fiókat, és most minden elveszett. A kicsi ott fekszik a földön összetörve, holtan.

Anna a kis homokozólapátjára csúsztatja és eltemeti őket. A fenyők alatt már jó néhány kis sír sorakozik. Kicsiny kereszték – jégkrémpálcikákból összeeszkábálva –, rajtuk újabban már felirat is ákombákom nyomtatott nagybetűkkel:

KISMA
DÁR

Merthogy nem fér ki egy sorba. Pedig beszélgettünk róla, hogy bizony ez is az élet rendje. Hogy ami született,

az egyszer meghal majd, és hogy valamiképpen mindig megmarad pontosan annyi kismadár, amennyi kell a világon. Ő csak azt mondja mindig: „Tudom, tudom, de miért jó ez így?” Én meg sóhajtok. Magyarázok egy hétévesnek olyasmiről, amiben én sem vagyok egészen biztos?

Most viszont örül a lelke. A gézengúz macskák – név szerint Bukfenc és Kuglóf – ugyanis megérkeztek. Kényelmesen elhelyezkedtek a kertünkben és a lelünkben. Játékos, igazi kölykök. Birkóznak, napoznak, bukfenceznek és kuglófkodnak. Életvidámak, egészségesek, Anna, mint felelősségteljes gazdi, mégis fejszóvalva nézegeti a tejestájkát.

– Nem ettek eleget. Már megint megmaradt a fele tej. Nem tudom, nem betegek-e?

Persze hiába nyugtatgatom. Ráadásul egy tapasztalt macskatulajdonos azt mondta neki, hogy lassan már húst is kaphatnak a kicsik, de hogy pontosan mikor, azt nem tudta ő sem. Anna hát aggódik és figyel.

Egy reggel kipottyant madárkára bukkanunk a templom előtt. Anna sóhajtva ballag a kis lapátjáért, de a cicák megelőzik. Nem kell nekik magyarázni, hogy mi is ez. Lelkesen ugranak az aprócska tetemre, és az ügyesebbik macska torkában már el is tűnik a falatnyi kismadár. Anna kikerekedett szemekkel nézi.

– Megette! Akkor már kaphatnak husit! Hurrá! – Aztán elgondolkodva hozzáteszi: – Látod, megmondtam, hogy van valami értelme. A kiscicák megeszik, és örülnek neki. Így már egész más – felnéz rám, elmosolyodik, és helyére viszi a homokozólapátot.

Szekszárdi sétáink közben sok érdekes reklámfigurával volt már dolgunk. Jött szembe velünk Micimackó és Malacka, királylány és herceg, hableány és Miki egér, nem beszélve a Téalapókról, rénszarvasokról és húsvéti nyulakról. Nem döbbenünk mi már meg olyan könnyen. Most viszont még az én tapasztalt lelkem is megrendült egy pillanatra.

Két éjfekete ruhás alak állt a zebra mellett. Kezükben kasza, csuklyájuk alól rémisztő halálfej vicsorgott. Anna ijedten simult a lábamhoz, és szorosabban fogta a kezemet. Körülnéztem: a többi kisgyerek is közelebb húzódott a mamájához, a felnőttek is iszonyodva fordították el a fejüket.

Fogalmam sincs, milyen cég vagy cél szülte ezt a rémséget, de nem örülök neki. Igen, van halál, de ne jöjjön már így szembe velünk az utcán! Hadd beszéljek róla a gyermekeimnek csendesen, bensőségesen, ne így találkozzunk vele!

Hogy mit lehet így népszerűsíteni, azt máig sem tudom, az ellenséges csend, amely felénk irányult, ugyanis döbbenetes hirtelenséggel csodálkozásba csapott át. A két „halálalak” ugyanis integetni kezdett *nekünk*.

Anna nyüsztítve bújt a hátam mögé. Rémülten és nagyon megzavarodva bámultam én is. Miért pont nekünk? Aztán tekintetem a babakocsinkban üldögélő barátságos kis babánkra, Borsikára esett, aki boldogboldogtalannak integet. Most is lengette már csöpp kezét, és valami „Pápá, baba!”-félét gagyogott, kedvesen mutogatva, pusztit dobálva a két sötét alak felé.

A rémek nem tudtak ellenállni ennek a bájos kis teremtésnek. Teljesen elolvadtak tőle, és mindenestül elfeledkeztek rémes jelmezükről. Előbb csak integettek, aztán már ők is gügyögni kezdtek:

– Pápá, te drága, jaj de szép vagy! Ugye, milyen cuki?

Anna kilesett a hátam mögül, összehúzott szemekkel figyelt, aztán elnevette magát.

– Nézd a cipőjüket! Ezek lányok! Lehet, hogy ismerjük őket?

A lámpa közben zöldre váltott, elindultunk. Távolodtunk haláléktől. Anna visszafordult, és bájos mosollyal visszakiáltotta:

– Sziasztok, lányok!

Ők – valószínűleg szintén mosolyogva – integettek neki. Megkönnyebbültem. Nem lesznek hát rémálmai a gyerekek. Borsikánk a halálfejes rémekben is felismerte a jelmezbe bújt ismerős lényt, a másik teremtményt, az embert, és ezzel minket is átsegített egy nehéz pillanaton.

Vidáman folytattuk az utunkat, elnevetgélünk rajta, hogy mennyire zavarba hozott bennünket két maskarás nagylány. A nap is ránk mosolygott az égről.

Reménykedem benne, hogy egykoron majd, amikor eljön az ideje, és igazán találkozunk a halállal, ugyanígy felfedezhetjük benne: nem rém ez, hanem – Isten küldte – ismerős.

* * *

A macskák is egyéniségek. Aki eddig nem tudta, az csak higgye el nekem. Bukfenc eleven. Mérhetetlen kíváncsiság hajtja. Kuglóf nyugodt. Mint egy sütemény a tálcán, oly békésen képes elnapozgatni és elálmélni

órákon át. Ha birkóznak, vagy együtt játszanak, látszik: Bukfenc győzni akar, ürge és kíméletlen, Kuglóf csak csitítgatja: „Ugyan ne ugrálj már, te bohó!” Ilyenek.

Pontosabban ilyenek voltak. Mert Bukfenc olyannyira szertelen és kíváncsi volt, hogy kipróbálta a kerítésen túli életet, amely ma már falun sem veszélytelen. Senki nem tehetett róla. A sofőr is meglepetten és sajnálkozva tárta szét a karját.

– Egyszerűen rám ugrott. Nem volt esélye.

Lehajtott fejfel, óvatosan fekteti a hídra a még éppen pihegő, de láthatóan utolsókat sóhajtó kis állatot. Jaj, mit fog szólni Anna! Éppen nincs itthon, de órákon belül megérkezik majd, és szembesül a szomorú valósággal, hogy Bukfenc immár a mennyei vadászmezőkön folytatja virgonc és nyughatatlan útját.

Kuglóf szívszaggatóan nyávog, siratja a társát és barátját, aki valami rejtélyes módon a kert végében, a virágok között tűnt el az után a keserves, panaszos nyivákolás után, és nem válaszol, hiába hívja kis társa.

Anna persze sír, sokáig, keservesen. Simogatja Kuglófot, aki türelmesen viseli órákig a vigasztaló dédelgetést. Aztán eltelik egy nap, kettő. Kuglóf nem eszik.

– Anya, nagyon hiányzik Bukfenc, és soha senki macska nem pótolhatja, és azt is tudom, hogy egy élet nem is pótolható – mondja nagyon komolyan és felnőttesen. – Kuglóf viszont belebetegszik a magányba és a szomorúságba. Szóval nem nyafoghatok tovább, szerezni kell neki egy társat mielőbb. Ugye?

Ugye. Most tényleg megtanulhatná, hogy élőlény nem pótolható. De már tudja. Most tényleg a bánat és az elsiratás ideje van, de már megadta a gyásznak,

ami a gyászé. Sírhatnánk még napokig, hetekig, akár évekig, ha csak a halálra néznénk. De nem. Új macska kell, játszótárs a kis Kuglófnak, mert az élet megy tovább. És az élet a fontosabb.

A TI EGYSZARVÚTOK IS

IDÉN NYÁRON KÜLÖNÖS KIS ÚJ SZEREPLŐ KERÜLT A CSALÁDUNKBA. Aki ismer, tudja, hogy nem vagyok az a könnyedén „megfőzhető” szülő. Nem bólintok rá a gyermekeim minden vásárlási szándékára. Nem is igen tehetem, de nem is szeretném, ha mindig mindent megkapnának. Az élet nem ilyen. Nálunk létezik a „nem” szó. Különösen játékvásárlásban vagyok rendíthetetlen. Öt gyerek között már megtanultam, hogy sokkal jobban elszórakoznak a papírral, cérnával, ollóval, gyurmával, mint egy nagy halom drága játékkal.

Azon a kora nyári napon valahogy mégis engedtem kislányomnak, a négyéves Borsikának, amikor egy aprócska, szinte a tenyerében elférő, lila plüss egyszarvút szorongatva rám emelte könyörgő tekintetét. Olyan sóvárgással és rajongással nézett, hogy megéreztem, ez most nem az „Unatkozom, vegyél ezt meg azt, csak hogy történjen valami” szöveg.

– Anya, itt van az egyszarvú barátom! Megtaláltam!
– suttogta áhítattal.

És én rövid fontolgtás után rábólintottam.

Az egyszarvú tehát a kosarunkba került. Azaz mi-

ket is beszélek, dehogy került a kosarunkba! Borsika ugyanis el nem eresztette attól kezdve. A pénztárnál egy pillanatra *kölcsönadta*, míg a kódját lecsippen-
tik, azonkívül esténként, amíg ő fürdik, addig kimos-
hatom. Máskülönben állandó társa lett. Szigorúan
ragaszkodik hozzá. Vele játszik, alszik, eszik, együtt
mennek oviba, játszótérre. Ez persze némi veszéllyel
is jár. Néha ugyanis elveszítjük.

Életem nehéz napjai voltak, amikor a Balaton felé
tartva maradt el tőlünk valahogy a kis lila jószág. Bor-
sika vigasztalhatatlan volt, és naponta vagy százszor
megkérdezte, hogy ugye otthon meg fogjuk találni,
merthogy éppen a másik pulcsija zsebében maradt. A
legrosszabb az volt, hogy mind a kettőnknek úgy rém-
lett: induláskor még megvolt. Féltünk, hogy valahol
ott pottyant ki az autóból, ahol megálltunk tankolni.
Vagy esetleg a nyaraló előtti parkolóban. Titokban
tehát jó párszor végigbogarásztam azt a területet.
Félrehajtottam a bokrok lelógó ágait, turkáltam
a lábammal a gyöngykavicsot, hogy nem temette-
be a csöpp kis állatkát. Nem voltam biztos benne,
hogy azonnal észreveszem, mert egyszarvú a sok
szorongatástól és morzsolgatástól ronda szürke és
alaktalan lett.

A sok guberálásom végül nem is volt haszontalan!
Megtaláltam a nyaraló nagy fűnyírójának egyik végleg
elveszettnek hitt alkatrészét. De egyszarvút sajnos nem.
Talán majd otthon. Közben minden adandó alkalom-
mal, amikor kitettük a lábunkat, csak azt figyeltem
az ajándékstandokon, hogy a sok vacak között véletle-
nül nem pillantok-e meg valahol egy hasonló kis lila

plüss. De ez sem jött be. Úgy látszik, nem menő a lila egyszarvú manapság.

Azért csak biztatgattuk magunkat meg egymást. És imádkoztunk is. Először csak Borsika, de ahogy a napok teltek, és az egyszarvú csak nem merült feledésbe, már egyre inkább mi is. A nyaralás végére állandó imalistámban előkelő helyet kapott az egyszarvú. A kegyelemdőfést az adta meg, hogy otthon sem találtuk. Ettől kezdve Borsika csak ült, és kis kezeit összetéve sóhajtozott.

– Úr Jézus, találd meg, légy szíves, az egyszarvúmat! Kérlek, kérlek, kérlek!

Összeszorult a szívem. Olyan bizalommal mondta, és most mégis minden hiába. Már éppen felkészültem rá, hogy elmagyarázom neki, bizony vannak dolgok, amelyeket nem kapunk meg, amikor Anna lányom – a szennyesét a mosógépbe rakosgatva – hatalmasat sikított. A bőrrönd alján, beszorulva a szorítógumik közé, ott lapult az egyszarvú! Az, hogy lapult, jelen esetben szó szerint értendő, mert a kis jószág szinte kétdimenziós volt – de megkerült. Borsi könnyes szemmel ölelte, és boldogan rohángált vele a lakásban.

– Köszönöm, Úr Jézus, tök jó fej vagy!

Akkor azt gondoltam, ez életem egyik legszebb pillanata. De azóta a jelenet már megisméltődött párszor. A különbség csupán a helyszín meg az egyszarvú színe. Hagytuk már el cipőboltban, forgalmas utcán, buszon, óvoda falevéllal borított udvarán, játszótéren. Nemrég pedig, amikor a közeli városban maradt el tőlünk, és kerestük, kicsit összezavarodtunk a „személyleírásban”.

– Nem tetszett látni egy falatnyi kis lila egyszarvút? – kérdezte az egyik gyanútlan járókelőt Kamilla lányom,

akinek nagyon erős a képzelőereje, és ezek szerint az emlékezőtehetsége is.

– Inkább szürke, olyan jó koszos barnásszürke – javította ki Anna lányom, aki nagy realista.

– Csillog a szarva, és mindig megkerül – tette hozzá némi rajongással Noémi, akinek szintén volt ennyi idős korában egy lehetetlen színű kis kedvence, és ezért jól érti a csodát.

– És az enyém, brühühühühű! – bögte el magát Borsika.

A járókelő tétován nézett egyikről a másikra, amikor a szél meglibbentette a leveleket, és a közeli mérleg-hinta alól kibukfencezett a mi egyszarvúnk. Koszos volt, kicsit vizes is, és hamarosan tökéletesen lapos az öleléstől.

– Én tudtam, hogy megkerül. Mindig imádkozom érte. És van neki fésűje is – mosolygott könnyes szemmel Borsika.

A néni elkerekedett szemmel, fejcsóválva ment tovább. Pedig nem is tudta, hogy a kollégistáim minden pénteken, amikor hazajönnek, és megkérdezik a kistestvérüket, hogy mi újság, azt a lelkes választ kapják:

– Képzeljétek, meglett az egyszarvúm!

– Már megint? – tör ki belőlük a nevetés.

Borsika meg elmeséli a legújabb nagy kalandot. Például hogy egyik este mamáéknál maradt az egyszarvú, de nem vettük észre. És amikor aludni mentünk volna, akkor ő nagyon sírt, de végül apa elment mamáékhoz a kis cimboráért, és hazahozta. Szóval minden jóra fordult.

Noémi meg kicsit pimaszul vigyorogva átölel, és odasúgja nekem:

– Avagy nem tudjátok, hogy még a ti egyszarvúitok is mind számon vannak tartva? Mit aggódtok hát, ti kicsinyhitűek?

Azóta mindig ez jut eszembe egyszarvúról...

SZÁLKÁK ÉS GERENDÁK

VANNAK ILYEN NAPOK. Néha egyszerűen nem lehet bírni velük. „Gyere le arról a fáról! Vedd le a sáros cipőd, mielőtt bemész! Engedd el a húgod copfját! Ne szedd szét azt a babát! Ne firkáld össze a falat! Ne a ruhádba töröld a zsíros kezed!” Ezt mondogatom reggeltől estig. A végén már magam is unom.

Vannak ilyen napok, amikor a lányoknak valahogy nem akar sikerülni a jóság. Nem is könnyű az, fárasztó tevékenység; és amikor annyi, de annyi érdekesebb dolog van nála, minnek is szánna az ember olyan sok energiát ilyen mulandó dologra? Valamelyest értem is őket, mégis megvisel, amikor afféle két lábon járó tiltó- és helyesbítőszervezetté válok anyaságom megélésében. Nyúzottan, rosszkedvűen csukom este a szoba ajtaját három fáradhatatlan gyermekemre, és csak csóválom a fejem sokáig. Suttogva csivitel még az aprónép, hallom én is, csak már nincs kedvem újra figyelmeztetgetni őket.

Inkább leülök magamat sajnálgatni egy kicsit. Jaj, szegény, túlterhelt anya, micsoda rosszcsont gyerekekkel áldott meg tégedet a Teremtő! Elmerengek a nevelés hatásairól meg az örökletes rendről, s közben szokás

szerint valami könyvet lapozgatok szórakozottan. Most éppen a családi fotóalbumnak a régi, megsárgult oldalait böngésem; a képeken még én futkározom buggyos bugyogóban meg csipkés aljú rövid szoknyában.

No lám, milyen csuda helyes kislány is voltam! Igaz, kicsit maszatos. A pofikám különösen, talán csokit ehettem vagy palacsintát. De még elől, a ruhámon is van pár kis sötét csík. Pont mintha valaki végighúzta volna ott a mocskos kis ujjait. Na de akkor még kicsi voltam, nagyon kicsi. Nem lehettem több úgy négy-öt évesnél.

Emitt meg az öcsém látható. A hokedlin a kisszék, rajta a legényke, önfeledten mázolja magát anyukám egyetlen márkás rúzsával. Nagyon komoly rúzs volt, vízzel nem is lehetett lemosni. Tudom, mert én asszisztáltam az eltávolításánál. Próbáltuk olajjal, ecettel, pálinkával, tejjel, szóval mindennel, amit találtunk hirtelenjében. Aztán meg már nem is tudtuk, hogy a rúztól vagy a dörzsöléstől olyan lángvörös az öcsi képe. Igen, erre emlékszem, sokáig emlegette a család ezt az esetet.

Ez a kép meg a szomszéd fiú esküvőjén készült. Csöppet rövideke a ruhám, mert az alkalomra vásárolt ünneplőben – míg a szüleink is felöltöztek – mi a testvérkémmel kicsit unatkoztunk. Nem akartunk semmi rosszat. Bukfencezni nem tilos általában. Ki tudhatta, hogy most éppen az?! Örültünk, hogy ilyen kedves és nyugalmas tevékenység jutott eszünkbe, és nem leszünk láb alatt az izgatott készülődés közben. Rövid ideig hemperegtünk ott a ház előtti árokban. Elég sáros volt az a tavasz, azt mondják az idősebbek.

Jaj, és ez a fotó! Öcsém nagy munkában van rajta, nyilván nehezen ment neki a kitűzött cél megvalósítása. Elég masszív anyagból készültek azok a fatalpú klumpák, amelyekbe a szögeket veri éppen önfeledten.

Na, itt meg a fürdőszobánk látható. Emlékszem, anyukámat csaknem kitörte a frász, mert egy eső előtt összeszedtünk a ház környékéről vagy félzsáknyi varangyot, és bevittük a kádba, nehogy megázzanak szegények. Ki gondolta, hogy a békák szeretik az esőt?!

Ez meg az egyik nyaralásunkon készült, amikor előreszaladtunk, és elbújtunk a szüleink elől, hogy megvicceljük őket. Mondjuk, kicsit megijedtünk a rendőrtől, akit apukám elhívott segíteni, de azért nem jöttünk elő, csak este, amikor elfogyott a keksz, és eszünkbe jutott, hogy vacsorára palacsintázást tervezett a család. Volt bennünk kitartás...!

Ó, ezen a képen meg verset mondok. Azt nem lehet látni – mert előlről készült a felvétel –, hogy a fenekem elég ragacsos, ugyanis átöltözés közben tévedésből belecücsültem a tombola földjének szánt csokitortába. A kétes foltot fehér blúzom aljával próbáltam elfedezni, így egy picit az is krémes lett. Hát igen.

Itt meg a körtefa. A kedvenc helyünk. Mennyit üldögtünk fenn a magasban, önfeledten bámulva a madarak röptét meg a repülőgépek égre karcolt hófehér füstcsíkjait! Néha ugyan zavart bennünket egy kicsit a szüleink prédikációja, miszerint túl vékony ágon telepedtünk le. Máskor meg attól féltek, nem száraz-e ott fenn már ez az öreg fa. Felmászni persze nem mertek utánunk. Amikor sokat vitatkoztak, kicsit ruganyoztunk az említett ágon, hogy megnyugtassuk őket ért-

hetetlen aggodalmaskodásuk közepette. Ez általában sikerült is. Néha meg nem. Hát így került be ez a kép például ide, amelyiken olyan nyugodtan hímezgetek. Mert el volt törve a kulcscsontom.

Ott meg a lábamon volt gipsz, azért ugróiskolázom mankóval. Sajnos utána viccből újra megpróbáltam eljátszani a lábtöréstörténetről lemaradt kedvenc nagybácsimnak, hogy milyen klasszul tudok én mankózni, akkor tört el a lábam – két nappal az előző gyógyulása után – újra. Anyukám nagyon haragudott, pedig szerintem ritka az ilyesmi. Még akár büszke is lehetett volna rám, amiért ilyen különleges vagyok.

Na, ezen már nagyobbak vagyunk, lehetünk úgy tíztizenkét évesek. Öcsémmel éppen tudományos kísérletekkel foglalatostkodtunk akkoriban. Mivel senki nem volt hajlandó elmondani nekünk, kénytelenek voltunk így megállapítani a tűzijáték-rakéták hajtóanyagának összetételét. Milyen sokszor fedeztem, míg ő halált megvető bátorsággal lekapargatta a gyufaszálakról a gyújtófejet! Néhányszor még szerény kis megtakarított pénzemet is feláldoztam a tudomány oltárán, hogy a gyógyszerárban nitroglicerint tudjon vásárolni. És az a sok hiábavaló próbálkozás! Ó, mennyiszer sóhajtoztunk, amikor egy-egy kísérlet végeredménye nem robbant, hanem csak egyszerűen elégett! Csalódottan néztük a magasra csapó, surrogó kék lángnyelveket a bokrok alatt lapulva, mert persze munkánk közben a megértést nem tanúsító felnőttek elől is bujkálnunk kellett. Egyszer még a könyvtári könyvem is megperzselődött a kutatás egyik fázisában. De végül sikerült! Nem tehetett arról senki, hogy anyukám éppen akkor

jött teregetni. Dudorászva lépegetett a ruháskosárral, szórakozottan megbámulta a földön heverő furcsa kis papírgombolyagot, mely különös, kékes füstcsíkot ergetett magából. Mi csalódottan állapítottuk meg, hogy ezúttal sem sikerült jól eltalálnunk az arányokat. Anyukám – arcán angyali derűvel – vállat vont, és magában napirendre tért az ismeretlen szemétkupacka fölött. Aztán továbbindult, és bummm! A hatalmas lángcsóva épp akkor csapott a magasba, amikor ő átlépett a kupac fölött. Na, a folytatás nem tűr nyomdafestéket, talán lapozzunk is.

Hát igen, az érettségi képeink. Érdekes, hogy nekem éppen a tablófotózás hajnalán villant az agyamba, mekkora poén lenne sündisznótüske rövidségűre vágatni majdnem derékig érő hajamat. Elgondolkodtam azon is, hogy esetleg valami szolid türkizkék árnyalat nem tenne-e jót az összhatásnak, de aztán erről mégiscsak lemondtam. A szüleim és nagyszüleim meg az egész rokonság sápítózva korholt, és mind azt a régi hosszú hajamat követelte vissza. Mondtam, hogy jó, pár év, és meglesz. Sőt öcsém szolidaritásképpen megígérte, hogy ő is beáll mellém haját növesztetni, jövő tavasszal úgymint érettségizik. Így adódott, hogy neki viszont vállig ért a haja a tablóképén. Aminek persze szintén nem örült a család. Pedig poén volt, esküszöm.

A szobából kicsinyeim elégedett szuszogása hallatszik. A férjem is hazaért, csendesen matat az előszobában. Óvatos-halkan becsukom a fotóalbumot. Kicsit betakargatom, megcirógatom még az apróságokat. Nem olyan rossz gyerekek ezek. Ugye?!

A BÉKEKÖVET

A FA ÉS A LEVELEI, A NŐ ÉS AZ Ő KÉZITÁSKÁJA ELVÁLASZTHATATLANUL ÖSSZETARTOZNAK. Mindig mondják, és bizony igaz is. Az enyém például kész kincsesládák. Valóságos kis túlélőcsomag.

Mivel gyakran vagyok együtt gyerekekkel, mindig található benne vagy három szívószálas gyümölcslé meg néhány kis nápolyi szelet. Úgy fél tucat zsebkezdő mindenféle hirtelen jött gondok megoldására. És persze egy csomag színes ceruza, csinos, tarka tollak meg néhány szép kis notesz, ha esetleg szükség lenne rá. Icipici sminkes dobozka, tartalék gyógyszer, illatszer-utánpótlás, ha nem érnék haza idejében. Igazolványok, címek, telefonszámok, egy-két nagyon fontos és kedves levél, mert azokra biztató ránézni, amikor valami baj ér. Kiskanál a váratlan joghurtevésekhez. És persze telefon, mentolos cukor, szemüvegtisztító rongyocska meg hajgumik, hajcsatok – érthető okokból. Ja és még lufik, színezők, matricák. Valamire való hitoktató ez utóbbiak nélkül egy lépést sem tehet.

Szóval mindennek világos célja és rendeltetése van az én táskámban, a vak is láthatja. Látná is, ha bele-nézne. Csak a férjem csóváltgatja a fejét értetlenül. Ő egy irattartóval útnak mer indulni. Még a városba is! Micsoda képtelenség!

Noszogatására néha átnézem kis oldaltáskám tartalma; általában akkor, ha éppen dühös vagyok rá valamiért. Hadd lássa, milyen gondos, rendes nővel volt képes veszekedni. Szépen kiszedegetek sorban min-

dent, aztán komótosan visszarakok sorban *mindent*. Egy-két többéves számlán kívül sose kerül ki egyéb. A ceruzákat viszont ilyenkor szoktam kihegyezni, erre jó csupán az egész ceremónia.

Meg persze a nagy felfedezések miatt. Hogy megörülök, amikor végre váratlanul rábukkanok az egyik kis rekesz aljába szorulva a három hónapja a ciklámen-színű kabátomhoz vett cipzárra! Igaz, közben elmúlt az ősz, de lesz jövőre is, és addigra legalább rendbe tudom hozatni. Ezt a matricát meg a keresztlányunk születésnapjára szántam, rajong az ilyesmiért. Örült volna, csak elfelejtettem, hova is tettem. Na de sebj, jó lesz a névnapjára, addig sincs már több vissza négy hónapnál.

Szóval lelkesen pakolászom ki meg be, és semmi nem változik. Mostanában azonban erősen elfeledkeztem a szegény kis válltáskáról. Valahogy annyi más feladat volt. Futni kellett ide-oda, csak tolódtott a rendezkedés ideje szépecskén. Aztán egy nap végre összerúgtuk a patkót a férjemmel. Ő jól megmondta, én jól megmondtam, utána meg mindketten duzzogtunk egy sort, ahogy illik. Dühös voltam rá, tomboltak bennem a nagy energiák. Kicsit takarítottam mérgemben, de még utána is rengeteg feszültség volt bennem.

Kétségszűnően néztem körül. Mihez kezdjek itt most már? Úgy terveztük, együtt dolgozunk ma délelőtt. „Ki kéne békülni” – morfondíroztam. De hol lehet már Karcsi? Ilyenkorra régen itt szokott sündörögni, és akkor lehet kegyesen megbocsátani neki. Miért nem jön már? Persze, biztos azt hiszi, majd én somfordálok utána. Hát nem! Ő volt undok. Khm.

Keménykedem, de csak amolyan félig se komolyan. Már majdnem elindulok megnézni, hogy mit csinál, aztán valahogy mégse. Egy pillanatig tétovázom a mosogató meg a válltáska között, és már kész is bennem a kellő mennyiségű lendület egy alapos rendrakáshoz. Lelkesen látok neki, még dudorászom is, csak hadd hallja az a veszekedős fráter, milyen jól megvagyok egyedül is! A veszekedős fráter azonban rám se hederít, a saját aktatáskájával van elfoglalva. Titokban meglesem az ajtórésten át: éppen kifelé rakodik. Csak úgy potyognak a kották körülötte, még csak felém se sandít. Na, sebj.

De azért picit elszontyolodom. Mikor jön már? Sőhajtozom egy kicsit, nagyon sajnálom magam, fájdogál a szívem. Hát akkor lássunk munkához legalább. Szedegetem ki a holmimat, nyitogatom a zsebecskéket sorban, megy minden a szokásnak megfelelően. Aztán egyszer csak elém tárul a rémség. Nem akarattal sikítok, csak úgy jön, élesen, hátborzongatóan, mert a táskám zsebében – ó, borzalom! – egy szikkadt, rusnya farkincát pillantok meg. Uram, irgalmazz! Sose irtóztam semmi mástól: kígyó, béka, pók – mind jöhet, csak az egér ne lenne! Még az élő se, de az legalább maga is fél, és jobb esetben kereket old, mire felocsúdom első rémületemből. De a döglött egér az maga az iszonyat! Az én táskámban, az én kedves kicsi táskámban! A gyerekek ivőleve mellett! A csinos kis noteszek, hetyeke tarka tollak társaságában! Azt hiszem, a helyemben bárki sikított volna. Minimum. Ekkora förtelmet hallania kell a kerek világnak!

Egészen az irodáig eljutott a hangom, a veszekedős

fráter is meghallotta. Meg is jelent rögtön az ajtóban, arcán valami kaján vigyorral.

– Na, mi történt? – villantotta elő mosolyát érthetetlen derűvel.

Csak mutattam undorodva, eltorzult képpel. Jó meszsire tartottam magamtól a táskát, hátha mégis meggondolja magát az az egér, és valahogy ki talál ugrani. Karcsi a táska fölé hajol. Kíváncsian meregeti a szemét, aztán elhúzza az orrát:

– Pfuj, mi ez, döglött egér? Honnan vetted?

– Nem tudom – nyöszörgöm remegő hangon. (Honnan vettem, honnan vettem? Micsoda hülye kérdés?!) Aztán reménykedve pislogok rá:

– Kiszeded?

Grimaszol. Fintorog. Joggal. Az elhullott rágcsálók eltakarítása neki se tartozik a legtitkosabb vágyai közé. Kihívóan mér végig. Pimaszul. (Hol az együttérzés a földön?)

– Vedd ki te! – tapos bele a lelkembe. Egek, ez nem akarja!

És tényleg nem. Kérlelhetetlenül felém tolja a táskát, amelyben ott lapul a szörnyeteg. Se mosoly, se semmi. Már indul is az iroda felé nagy nyugalommal. Jaj nekem!

A nyakába csimpaszkodom, hogy visszatartsam. A táskát ott lóbálom a hátam mögött. (Még jó, hogy ilyen hosszú fülei vannak, legalább messzebb van a förtelem...)

– Na, kérlek szépen... – hízelkedem félrebillentett fejjel.

Ódzkodik a dologtól erősen. Az orrát dörzsölgeti.

Semmi kedve a lovagi szolgálathoz. Rémülten futkároznak a gondolataim. Megoldás után kutatok. (És ha kiönteném a földre az egész zsebet? Az se jó, akkor meg onnan kell fölszedni. A sok szép holmit már így is dobhatom a szemétkébe, én nem őrzöm egy dögölt egérnek egyetlen szomszédját se.) Nincs más hátra, könyörgőre fogom. Sokáig kéreti magát, elmondhatja velem az egész dicséretreperatóriumot. Virgoncan udvarolok neki persze, a tét nem csekély. Hátha megúsznám valahogy a rusnya féreg érintését. Ő meg, a nagy Ő, élvezi, hogy szorult helyzetben vagyok. Egy idő után látszik már rajta, hogy beadja majd a derekát. Majd. Valamikor.

Nehezen enged. Végül mindent elvállalok már, bocsánatkérést meg azt, hogy én voltam a hibás az előbbi veszekedésért, bevallom minden vétkem, és az ágyazás is az enyém cserébe, ha megkönyörül rajtam.

– Na jó – nyögi ki végül nagy kegyesen.

Fintorogva, sóhajtozva belenyúl a táskámba, és kiránt egy összeaszott sárgarépát. *Egy sárgarépát!!!* Hát ez meg hogy a fenébe kerülhetett bele? „Biztos kicsusszant a zacskóból a múltkor, amikor elfelejtettem szatyrot vinni a boltba, és ebbe pakoltam” – mélázok.

– Tessék – néz rám jelentőségteljesen. Meglóbálja az orrom előtt. – Mehetsz ágyazni – teszi még hozzá.

Gyanúsán virgonc. Aztán nem is bírja tovább, elneveti magát. Egek, ez tudta! Tudta! Ez végig tudta! A gyalázatos! Először a sapkám akad a kezembe, azt vágom hozzá.

– Ronda disznó! – visítom.

Már éppen összevesznék vele újra, amikor eszembe villan a kérdés: ő, aki sose matat, akit mélységesen

fáraszt a táskámban lévő számtalan zseb és labirintus, honnan tudhatta, hogy a förtelmes farkinca végén nem egy döglött egér himbálódzik? És rádöbbenek: ő tette bele. A gyalázatos, a galád, a számító! A...

Hogy vágyhatott rá, hogy végre egyszer én béküljek ki vele!...

MINDENEM VANI!

A HÁROMÉVES BORSI MEGÁLL AZ AJTÓBAN. Merőn néz rám, a tekintete csupa komolyság. Látszik, hogy kérdezni akar, csak arra vár, hogy rá figyeljek. Nem csak úgy félig-meddig, hanem egészen és nagyon.

– Anya, nekem mindenem megvan?

Meglepődöm. Vajon honnan ered a kérdés? Valamit hallott valakitől, amit nem ért, vagy csak egyszerűen most jött rá, hogy neki öccse van, akinek ugye...

– Igen, mindened megvan – mondom határozottan. Nehogy már hibásnak élje meg magát a gyerekem!

Megkönnyebbülten mosolyodik el.

– Huh, akkor jó. Mert a játszótéren azt mondta a Babóca anyukája, hogy elmegy dolgozni, és nem járnak már játszótérre, mert nagyon nehéz az, hogy egy gyereknek mindene meglegyen.

– Nyugodj meg – mondom –, én még nem megyek. Misuka is pici, meg amúgy is. Maradok, jó?

– Jó, akkor rendben – bólogat, aztán elindul kifelé, de látom, hogy mégis maradt benne valami kis bizonytalanság.

– Anya, ööö, vasalsz?

– Látod, vasalok.

– Én is vasalhatok? Hol van az én vasalóm? Azt mondtad, nekem mindenem megvan.

Hoppá! Most megfogott. Noncsinak, az első gyerekünknek még volt – vagy jó tíz éve – egy csilingelő, villogó vasalócsodája, de érdekes, ő sose akart vasalni, aztán nem is tudom, hova tűnt az a játék. Hirtelen jó ötletem támad.

– Várj csak, idenézz! – kiszaladok érte, hozom és nyújtom felé a piros körömkefét, amelynek olyan vasalóforma fogója van. – Vasalhatsz!

– Á, köszönöm! – ragyog fel.

Most már meggyőztem. Pillanatok alatt szétosztjuk a munkát. Ő vasalja a zoknikat, én a maradékot. Egész sokáig eljátszik vele. Ez az!

Közben lejár a mosógépem, szedegetem a kosárba a nedves ruhát. De alig kezdem el, megjelenik az ajtóban Borsi.

– Az én teregetőkosaram hol van?

Csak egy cikkanásnyi idő, már hozom is diadalmasan a gyümölcsmosót. Határozottan hasonlít. Borsi elégedetten bólint, néhány darabot a kosarába tesz, és indulna is, de észreveszi, hogy én még pakolok a mosógépbe.

– Az én mosógépem hol van? – teszi csípőre a kezét.

Hajaj, ez sem lesz valami „hamvába hótt” gyerek. De persze a játék az játék, komolyan kell venni. Meg már rutinos is vagyok.

– Parancsolj – teszem elé könnyedén az egyik felees tárolódobozt, és gyönyörködve nézem, ahogy

belegyömöszöl egy sálat. Más nem is fér bele. Szerencsére mosószert nem akar, jól is van ez így. Teregetünk, mosunk, vasalgatunk elégedetten. Este imádságban megköszöni, hogy neki mindene megvan.

Pár hétig még eltart ez a hóbert. A nálunk megfordulók nagyokat kacagnak, amikor apa valami kerti munka után kölcsönkéri Borsi „vasalóját” körmöt kefélni, vagy valamelyik nagylányunk tévedésből a konyhaszekrénybe teszi Borsi „teregetőkosarát”, és helyreigazítják. Aztán hozzászokunk a helyzethez, és úgy tűnik, mintha nem is foglalkoztatná már ez az egész.

De jaj, jön az óvoda, ott is az ajándékokról való beszélgetés a gyerekek között. Ki mit kér, és hogy micsoda játékok vannak! Borsi csak kapkodja a fejét, és egy pillanatra gyanús lesz neki valami. Látom rajta, ahogyan elmeséli a többiek vágyait. Különösen a *babalaptop* szónál ragyog fel az arca. Ajaj!

Otthon pont egy játékkatalógus vár a postaládában. Ez és ez az áruházlánc *csak* ettől eddig *csak* ennyiért kínál babalaptopot. Elég húzós. Meg elég csicsás is. Nem az esetem, de azért csak nézem, töröm a fejemet, mit tegyek, hogy Borsinak mindene meglegyen. Egyrészt be kellene jutni a városba, az áruházba. Másrészt ugye ára is van. Meg persze utána kibírni. Elég nehezen viselem ezeket az elektromos zajzenét ontó játékokat. Mégis, mégis elgondolkodom rajta. Elhatározom, hogy felvetem a témát a férjemnek vagy a mamáknak.

Már-már sikerül teljesen belecsavarodnom a babalaptop-témába. Éppen csak fél füllel hallom, ahogy tízéves Anna lányom bejön a konyhába, megkérdezi, hogy megeheti-e uzsonna után ezt a kis szelet

csokit, és hogy övé lehet-e a doboz, amiben volt. Szórazottan bólintok. Kit érdekel egy csoki, egy doboz?! Vigye csak! Nekem sokkal nagyobb gondom van most.

Néhány perc tipródás után azért csak felállok, hogy folytassam a munkát, de nem tehetem. Elsodor a boldog, ragyogó arcú háromévesem.

– Anya, végre nekem is van laptopom! – mutatja.

A csokisdoboz alján girbegurba billentyűzet rajza kacskaringózik, a felhajtott fedelét Borsi alkotta: a csigabiga és a napocska képe.

– Nekem mindenem van! – tárja szét a két karját. Fülig ér a szája.

Ott áll mögötte büszkén és elégedetten Anna, a másik alkotó is. Nézem őket örömmel, és kicsit szégyellem magam...

ÖTÖSKE

AZ ELSŐT KÍVÁNCSIAN ÉS NAGYON BÜSZKÉN VÁRTUK. Jól meg is várhoztatott bennünket, de aztán csapzottan és fáradtan a világra jött. Jól megbámult bennünket, és belesimult az életünkbe. Világos volt, hogy testvér kell neki. Alig látszott ki a földből, már meg is fogalmazta:

– Anya, ne játékot vegyél nekem, hanem vedd meg a Sárikát a szomszédból!

Mert persze Sárikával, aki még csak hároméves volt, sokkal jobban lehetett játszani, mint velem, aki túl nagy és túl lassú voltam. Kilógtam az asztal alól, ha

bújócskáztunk, és a szánkót is rém lassan húztam. Mentségemre legyen mondván, hogy már akkor ott növekedett a pocakomban a második gyermekünk, csak Noémi – aki alig múlt másfél éves – sehogyan nem értette, hogy mit kistestvérezünk mi a pocakomra mutogatva, amikor a kistestvér az olyan valaki, aki látszik, akit meg lehet fogni, és akivel természetesen babázni is lehet.

A második lányunk, Kamilla könnyen és gyorsan érkezett, és minden igyekezetével azon volt, hogy utolérje a nagyot. Korán mászni kezdett, aztán egykettőre totyogni, és soha el nem maradt a nővére sarkából.

– Eredj nékem, menj hova! – korholta Noémi, de ő nem ment „hova”, inkább még jobban rácsimpaszkodott a testvéreire. Úgy nőttek együtt, mint két kis királylány.

Na, gondoltuk, majd ha ők már kicsit nagyobbak lesznek, akkor jöhet még két ilyen kis csoda. De Anna nem kérdezett, csak csendesen bekéredzkedett az életünkbe, és már gömbölyödött is a pocakom. Az ismerőseink meg csak ingatták a fejüket: „Véletlenke?” Dehogy véletlenke – mentettem –, csak kicsit korábban jött a tervezettnél, de biztosan fontos dolga van a földön, ha már így igyekezett. És valóban. A várhatónál kicsit korábban meg is érkezett, és amint képes volt rá, azonnal csípőre is tette a kezét, hogy határozott pillantással felmérje és rendbe tegye a megváltoztatandó dolgokat.

Minden szép volt: három gyönyörű, egészséges kislány, alapvetően jó kapcsolat a férjemmel, szinte idillinek tűnt a kép. Én viszont kezdtem fáradni. Nagyon. Évek óta csak gyereket vártam, szoptattam, a szervezetem vészt jelzett: pihenni, de hamar. Egyetértettem,

csak a kivitelezés nem volt egyszerű. Harcra kész és bevethető mama sehol a közelben, a lányok pedig sorban álltak a pelenkázásnál. Akkoriban megjegyezte a nevünket egy-két pelenkacég, mert mi aztán anynyi vonalkódot gyűjtöttünk össze, hogy alig győzték elküldeni nekünk a rengeteg emblémás úszógumit, kissapkát, előkét és strandtörölközőt.

De az idő nagyon lassan telt. Kimerült voltam, és ha egy-egy égből kapott csendes óra nem érkezik, nem is tudom, hogyan bírtam volna. Ezekben az időkben tanultam meg, hogy néha bizony muszáj megállni, hogy milyen fontos az anyaság mellett nőnek és embernek is maradni, valamint hogy legyen olyan területe az életemnek, ahol megpihenhetek, töltekezhetem.

– Na, ennyi gyerek elég is lesz – egyeztünk meg a férjemmel. Bizony megcselekedtük, amit megkövetelt a haza, senki nem mondhatja, hogy önzőn magunknak éltünk volna. Íme, ezt a hármat felneveljük, három csodálatos emberkét adunk a világnak.

A három csodálatos emberke pedig nőtt, nődögélt, lehullott róluk a pelenka, és a kombidresszt hamarosan pörgős szoknya váltotta fel. Lassan a babázás mellett belefért az életembe a bábcsoport, a kórus, a gyerekmunka, a barkácsolás és az írás is. És eljött az idő, amikor nekem is újra munkába kellett állnom. A két nagyot már a tantermem ablakából figyelhettem nyugodtabb perceimben, a kicsi pedig ovi után oda jött rajzolni, a folyosón szaladgálni és anyát várni.

Szép és jó évek voltak ezek, ám egy idő után megmagyarázhatatlan hiányérzetem támadt. De jó lenne még egy kicsi!

A józanabbik énem kétségbeesetten mutogatott:

– Dehogy kell ide kicsi! Nem volt elég a hárommal? Szépek, okosak, kedvesek, örülj nekik. Különben is hova teszed? Így is alig fértek a házban, nincs itt már több hely. Örülj, hogy ez a három már ennyire megnőtt, kevesebb velük a gond, küszködés! Élvezd ki ezeket az éveket okosan!

Az álmodozóbb énem meg csak vonogatta a vállát.

– Igaz, igaz, de úgy szeretnék még egyszer babázni! A nagyok is hogy szeretnék, babusgatnák, tanulhatnak a kisbabákkal való foglalatatoskodást. És én is hogy szerettem a nálam tíz évvel idősebb bátyust...

A férjem is csodálkozva nézett rám, amikor felvetettem neki a dolgot.

– Hát, te tudod, de biztosan kell ez nekünk? Nem vagyunk már túl öregek hozzá?

Az i-re a pontot Anna lányunk tette fel, aki egy nap felháborodva közölte velem, hogy mégiscsak bosszantó, hogy az összes barátnőjének van kistestvére, némelyiknek kettő is, ő meg itt áll kistestvér nélkül.

– Imádkozz érte, hogy legyen! – ajánlottam neki.

És Anna a maga határozott stílusában estére még a nővéreit is beszervezte az akcióba. Aznap minden gyerekünk kistesóért imádkozott. Amikor másnap megemlítettem, hogy kimaradt a babáért való könyörgés, Anna kikerekedett szemmel bámult rám:

– Tegnap már imádkoztunk, és Isten nem süket.

Igaza lett, Borsika hamarosan jelentkezett, és megkezdte izgalommal figyelt kis életét a családukbán. Nőtt, nődögélt, és vele együtt növekedett a bennünket körülvevő csodálkozás is. Mi lettünk a „furcsáék”. Akik

nem elégedtek meg két-három gyerekkel, hanem tessék, lesz nekik egy negyedik is. Ráadásul nem is véletlenül, ami azért még megbocsáthatóbbá tette volna a helyzetet. Volt, aki lenyulazott bennünket, volt, aki a csodálatát fejezte ki, mások felelőtlennek ítélték, de szó nélkül senki nem hagyta a dolgot. Ami a legfurcsább, hogy nekem teljesen természetes az egész. Mire jött a kicsi, megvolt a szívünkben a hely a számára. És persze a házban meg az autóban is.

A lányok elégedetten fedezték fel, hogy a családnak immár saját *BANK*-ja is van (*Borsika, Anna, Noémi, Kamilla*), s ezzel azért kevés család dicsekedhet. Persze nem volt mindig könnyű egy új babával, de a nagyok valóban nagyon megszerették, és sokat segítenek is körülötte. *Borsika* bodorka fejével úgy sétál közöttük, mint valami királykisasszony. Beszélni ugyan még alig-alig hajlandó, de határozottan jól kommunikál. Sőt van valami gyanús abban a finoman huncut kis mosolyában. Amikor a lányok sorban egy-két napokra betegek lettek, az egyik meg is jegyezte:

– Úgy örül nekünk ez a kis *Borsika*, hogy itthon vagyunk vele. Lehet, hogy ő imádkozott, hogy picikét megbetegedjünk, és legyen játszópajtása?

A játszópajtás hiánya már nekem is kezdett szembeötleni.

– Te, *Misi*, ez a gyerek szinte egyke lesz, ha így marad – vezettem be óvatosan a gondolatot a férjemnek. Ő gyanakodva méregetett.

– De hát három testvére is van, könyörgök – mondta ki a nagy igazságot.

– Igen, de mind olyan nagy. *Anna* is nyolcadikos

lesz, mire ő elsős – érveltem. Reménykedtem, hátha nem nekem kell megfogalmaznom, amit kitaláltam.

– Kéne neki egy közeli testvér, ugye? – nézett rám mindentudóan mosolyogva.

Én csak elégedetten bólogattam. Mit tehetek róla, hogy ugyanarra a következtetésre jutottunk mindketten? A férjem sóhajtott egyet félig komolyan, félig nevetve.

– A kisbuszban végül is van még hely...– vonta meg a vállát, aztán fejcsóválva hozzátette:

– Javíthatatlan vagy. Na jó, de ez a legutolsó.

Így a családuknak nyáron kap egy ötöskét. És ötös, mint tudjuk, csak a legjobb tanulóknak jár...

SZÁZBÓL EGY

VAN AZ ÓVODÁNKBAN EGY KISFIÚ. Gyönyörű csokibarna szeme, cseresznye alakú szája van. Gomb a jele.

Kicsit nehezen kezdeményez kapcsolatot a környezetével, viszont rengeteg, hihetetlen mennyiségű verset, dalt, mondókát tud fejből. A többiekkel ritkán játszik, de több méter hosszú gyöngysorokat fűz, és pici építő-kockákból óriási tornyokat épít nagy kitartással. Nem képes egy pallón segítség nélkül végigmenni, ritkán panaszkodik, ha fájdalom éri, de kétségbeesetten toporzékol és visít, ha nincs pontosan a megszokott időben előtte az ebédje.

Három és fél éves. Misunak hívják. Autista. Az én kisfiam.

Születése előtt Ötöskének hívtuk. Ő az ötödik gyerekünk, akit – mint a jó tanuló az ötöst – jutalomképpen kaptunk. Furcsa kis bogár. Más, mint akiket ismerek. A viselkedése szokatlan, sokszor érthetetlen, néha bizarr. Időnként megszólhatnak miatta az emberek:

– Micsoda hisztis kis kölyök, biztosan elkapatták.

– Többet kellene foglalkozni azzal a gyerekekkel, akkor nem volna ilyen.

– Biztosan verik, azért fél ennyire az emberektől.

Tény, hogy különös kis portéka. Sokáig csak sejtettem, most már tudom, hogy ő más. Más lesz egész életében. Autizmus spektrumzavarral született. Mint Andersen, Mozart, Beethoven, Einstein, Newton. Mint az *Esőember* című film Raymondja. Egy kis esőmanó.

Még nem tudjuk, milyen lesz, mi érdeklí majd különösen, szinte mániákusan, és mi lesz az, amit soha nem tanul meg a többségnek természetes dolgok közül. Úgy sejthető, hogy beszélni tud majd – ellentétben sok sorstársával. De a kötődései más jellegűek lesznek, az árnyalatokat nem érti majd az emberi nyelvben, társai között mindig valamiféle idegenként jár-kegy életen át. Rövid, egyértelmű utasításokat fog csak megérteni. Sokszor ki kell várni türelemmel, míg ismeretlen helyzetben meg tud nyugodni. A napirendjének biztonságát tisztelni kell, hogy otthonosabban érezze magát a világban.

Figyelem őt. Fejlesztésre hordom, tornáztatom. Jobb, mint széttárt karral agyalni.

Már részt vettem néhány tájékoztatón. Megtudtam, hogy százból egy ember érintett az autizmusban. Százból egy. Nem tudok nem gondolni a jó Pásztorra, aki

otthagya a kilencvenkilencet, megkeresi, igen, megkeresi és segíti azt a századikat is...

SZEGÉNY ANNA FORINTKÁJA

NEKI MÉG NEM SZÍVESEN ADOK PÉNZT, HISZEN ALIG NÉGYÉVES. Nem is érti, pontosan mire jó, mennyit ér, számára a guruló és csillogó korong még csak egy érme. Bármelyik érdekes. Ha hozzájut valahogy, sokáig örvendezik felette, takargatja, fényesítgeti, körülrajzolja. A legkedvesebb azonban az egyforintos. Mert az „arany”. És igaza van, hiszen ha visszagondolok saját gyerekkoromra, nekem is az akkori napszínű kétforintos volt a legszebb. Öcsém még tízest is adott cserébe érte, és sose értette, min nevetnek a felnőttek, amikor ő ilyen jó üzletet csinált. A mai – újfajta – pénzek között csakugyan ez a forintos a leghelyesebb, kis gyerektenyérbe simuló darab. Az aranyos egyforintos. Igazi kincs.

Egy alkalommal a templomban a padok alatt bujkáló lányom egy ilyen „aranyat” talált. Felcsillant a szeme, dörzsölgette, cirókálta, zsebre tette, melengette, egész istentiszteleten csendben volt, ami nagy szó egy ilyen kis embernél. Örültem is, hogy milyen olcsón kapom a nyugalmat. Csak akkor csodálkoztam el, amikor a kijárat felé az adakozó felnőttek láttán ő is nyújtózni kezdett a persely felé aprócska kincselével. Két szemében valami titokzatos nagy melegség ragyogott, ahogy belepottyantotta a hatalmas ládába azt az árva

forintját. A felnőttek mosolyogtak, a nagylányaim meg kuncogva kezdték gúnyolni a kis adakozót.

– Anna, egy forint az semmi, azon még egy szem cukrot sem lehet venni.

Jaj, de nagyot sajdult a szívem! Micsoda kétely gyötörheti most ezt a kislányt! Ő kincset adott, a fényeset, a kedveset, a dédelgetettet, a nagyok meg azt mondják rá, hogy semmi, értéktelen, vacak és haszontalan. Mi hát az igazság? Szomorúan simogattam meg a kis szösze fejét, de Anna bizalommal mosolygott fel rám, szemében semmi jele nem volt a csalódottságnak vagy bánatnak. Talán nem hallotta, mit mondtak a testvérei? Vagy nem értette meg?

A pénzszámló nénik már pakolnak, mi pedig kézen fogva ballagunk el mellettük. A kicsi még visszanez egy pillanatra a pénzhalom közepén csillogó forintkájára. Oldalba bök, és nagyon halkán a fülembé súgja:

– A lányok nem tudják, hogy ez kincs, de Istennek elárultam.

Lehet, hogy neki nem is kellett...

Hittem, láttam

GYEREKKINC

ALIG MÚLT EL TÍZ ÓRA, ÉS MÁRIS KÁNIKULA VAN – gondolta Margit néni a szűk, levegőtlen pénztár-fülkében, és fehér zsebkendőjével végigtörölgette izzadt homlokát. De sietnie kellett, mert a pénztár ablaka előtt sorban álló emberek mind-mind nagyon türelmetlenek voltak. Tülekedtek, nyomakodtak, mihamarabb szerettek volna már felfrissülni a medencék hűsítő vizében. Margit néni visszatette hát a zsebébe a kendőjét, és a soron következő vendéghez fordult.

– Hány éves kortól kell a gyerekeknek jegyet venni?
– kérdezte egy csinos, karcsú lány.

– Hat – válaszolt a pénztáros automatikusan. Naponta annyiszor el kellett mondani, meg ki is volt írva, sosem értette, miért nem olvassák el a tájékoztatót.

Ekkor jelent meg az ablakban a copfos. Föl kellett ágaskodnia, hogy belásson a résen, de nem ismert akadályt, élénk kék szemeivel kíváncsian kukucskált be az aprócska nyíláson. Életvidám teremtés, szösze hajában két tarka gyöngyös csat virított, és úgy himbálódzott vidám frizurája, mint a szélben táncoló két virág. Az arcocskája csupa élénk figyelem. Rámosolygott, és ragacos kis tenyerét benyújtotta Margit néni elé.

– Ide nézz! – suttogta izgatott örömmel – Pénzem van! – És csakugyan ott fénylett a csöpp ujjak rejtekében egy fényes, láthatóan nagy becsben tartott ötforintos érme. Olyan lelkesen és büszkén mutatta, ahogyan csak igazi gyerekkincset lehet. Ő az érintett tehát.

– Akkor két felnőttjegyét kérünk, Orsi még nincs hatéves – közölte óhaját szürke hangon a karcsú lány. Margit néni kacsintott egyet a kicsire, és elismerően bólogatott a tenyerén pihenő pénz felé, de közben már tépte is le a zöld tömbből a belépőket, hadd haladjon a sor. De hiába igyekezett, mert a szösze nagyra nyílt szemmel rémülten nézett fel az ablakon át, aztán elszántan a kis párkányba kapaszkodott, és nem mozdult többé. Csupa csodálkozás tekintete elborult, méltatlankodva húzta ki magát, úgy szólt rá a nővére.

– De vagyok – mondta először egész halkán. – Bori, én már vagyok hatéves, hiszen tudod! – folytatta hangosabban. – Még tortám is volt, meg babazsúrom! Hatéves vagyok, igenis hat! Ősszel megyek iskolába, anyu is mondta. Már az iskolatászkám is megvan – nézett körül segélykérően. – Elmúltam, biztos, hogy hatéves vagyok! Miért mondtad, hogy nem? – nézett fel szemrehányóan a nővére. A nagylány lángvörös lett szégyenében.

– Hallgass már, Orsika! Majd később megbeszéljük, hogy mennyi idős vagy. Menj oda bratyóhoz szépen! – próbálta csitítgatni a kicsit, de az nem engedte leserelni magát.

– Jó, mindjárt megyek, csak mondd meg előbb ennek a néninek, hogy én már igenis vagyok hatéves, és nem kis óvodás, hanem nagylány, apu is megmondta.

Már késsel-villával eszek, mint ti, és három fogam is kiesett itt elől. Igaz, bratyó, igaz?! – hívta segítségül a mellettük álló, zavarába jobbra-balra tekingető, magas, barna fiút.

– Rendben van, iskolás leszel, de még nem vagy hat-éves, érted? Eredj már innen, vagy kapsz egy hatalmas pofont! – tolta el az ablaktól idegesen a nővére.

A gyerek tehetetlenül sodródott, kétségbeesésében tele torokból sírni kezdett. A két szöske copf kókadtan lógott a fájdalmában zokogó csöppség vállán. A pénztáros kezében megállt a jegytömb. A lány arcát nézte komolyan. Ne tedd, szeretne volna mondani. Ne bántsod ezt a kedves kis öntudatos apróságot! Neki még hihetetlenül fontos a kora és az igazsága. Ne sebez meg kétszáz forintért!

– Megmondtam, két felnőttjegyet kérünk! – förmedt rá türelmetlenül a karcsú nagylány. – Meddig várjak még?!

Margit néni összehúzott szemöldökkel figyelte a haragtól eltorzuló, fiatal, szép arcot. Milyen kár, gondolta. Tán nem is érti, mit veszít el kétszáz forintért. Vajon megérte neki az árát ez a spórolás?

A gyerek bömbölése egyre távolodott, és Margit néni várt a munka. Az emberek csöndesen haladtak el az ablaka előtt, és hamarosan minden várakozó benn volt a vidám strandolók között. A pénztáros elgondolkodva üldögélt aprócska kockaházikója árnyékában. Újságot lapozgatott, de maga sem figyelt rá, hol is tart. Szöske Orsira gondolt, meg az őt kísérő fiatalokra. Mit tehetett volna? Valószínűleg semmit, és mégsem tudta magában lezárni az ügyet.

Félénk kis kopogás riasztotta fel gondolatai közül. Vajon ki lehet? Nem szokott őhöz más jönni, csak esetleg a kabinos Margó, de annak nem szokása ilyen udvariasan előre jelezni az érkezését. Óvatos kíváncsisággal nyitott ajtót. A küszöbön a szöske állt. Fodros fürdőruhájában víztől csöpögő hajjal vacogott az árnyékban. Nagy szeméből bizalom áradt.

– Nahát, te vagy az, Orsika?! – csodálkozott el Margit néni őszintén. – Kedves, hogy meglátogattál. Mi újság? Tetszik neked itt a strandon? – mosolygott a pénztáros barátságosan.

Magában örült, hogy talán ezzel a találkozással kicsit elveheti az élet az előbbi sírós érkezésnek. De Orsika nem mosolygott vissza. Komolyan nézett a szemébe, aztán ajkait összeharapva, elszántan nyújtotta felé kis tenyerén a csillogó ötforintost.

– Elmúltam hatéves – mondta. – Tessék, ezt neked adom belépődíjnak.

Margit néni meglepetten nézett a kicsire.

– Tartsd csak meg, kicsikém, hiszen olyan kedves neked – szólt mosolyogva.

A szöske meg-megrezsent, vizes kis testén újra meg újra átfutott a borzongás. De elszántsága nem változott.

– Tedd el, néni – kérte szinte aggódva. – Nekem fontos, hogy ne csapjalak be. A mama majd biztosan ad nekem másik pénzt, ha jó leszek, de ez most a tiéd a strandért. Így van jól. Tudom.

A pénztáros nagyot nyelt. Könnybe lábadt szemmel vette át a fényes kis érmet. Orsi nagyot sóhajtva nézett maga elé egy pillanatra, aztán lassan elmosolyodott.

Mintha még a vacogása is megszűnt volna, kedves kis arcán kisütött a nap.

– Köszönöm – mondta. – És most visszamegyek hozzájuk, mert már biztosan keresnek. Hát viszlát – és vidám kiscsikóugrásokkal eltűnt a fürdőruhás embertömegben.

Margit néni még sokáig szorongatta a kezében az ötforintost. Hova is tegye? Végül elhatározta, bekeregetteti, hogy mindig emlékeztesse rá, milyen nagyon fontos és drága dolog a becsület.

AZ 50. SZÁM ALATTI NÉNI TITKA

ÚGY KEZDŐDÖTT, HOGY UTÁLTUK. Különös, csúf és rejtélyes öregasszony volt az ötvenes házszám alatt lakó néni. Az ablakát éjjel-nappal sötétítőfüggöny fedte, a magas kerítés mögül a kertjéből csak a félig kiszáradt körtefa látszott ki az utcára. Ő maga állandóan feketében járt; hajlott háta, az állán éktelenkedő szőrszálak és mindig piszkosnak tűnő keze mind-mind taszítottak bennünket.

Alkonyatkor és nagyon korán reggel találkoztunk vele többnyire, ilyenkor az ajtóban állt, vagy a kispadon ücsörgött, szája állandóan remegve mozgott, de a hangját nem lehetett hallani, mintha varázsigt mormolna folyvást, és semmibe meredő tekintettel simogatta kopott kötényében doromboló, bolhás, fekete macskáját. Mi, gyerekek megszire elkerültük a barátságtalan külsejű nénikét.

Az árokban ugrándozva, szöcskékre vadászva vagy

óriási faágakkal bajt vívva múltattuk az időt. Fára másztunk, titkolóztunk, élveztük a szabadságot, az összetartozást, egymás társaságát, önfeledt gyermekségünk megannyi boldog kincsét. De egészen közömbös mégsem volt nekünk a néni az ötvenes szám alatt.

Félelemmel teli kíváncsiság motoszkált bennünk, valahányszor megpillantottuk. Ezernyi kérdés ficánkolt bennünk: miért nem húzza el a függönyt soha, mit rejthet a magas kőkerítés, hogyan, vajon hogyan lehet neki a legeslegszebb és legcsábítóbb gyümölcsű körtefája az egész környéken, és miért nem szedi le mégsem soha a gyönyörű gyümölcsöket? A kisebbek hamar találtak magyarázatot.

– Biztos boszorkány – suttopta Simike minden találkozásunkkor, és közelebb bújt nővéréhez, Terkához. Zotya meg én, Sanyi már dörzsöltebbek voltunk, tudni véltük, hogy ilyesmi csak a mesében létezik, de azért a szívünk mélyén kimondatlanul mi is hittünk a néninek valamiféle varázserejében.

Teltek az évek, s közben a ház körüli titokzatos homály fátyolos, zsongó sejtelmekkel lengte körül gyermekkorunk boldog napjait. Egy ősszel aztán nem bírtunk tovább a kíváncsiságunkkal. Zotya meg én egy késő őszi délutánon a titkos fánkon rendkívüli tanácskozást tartottunk. Simikét túl kicsinek, Terkát pedig pletykásnak ítéltük ehhez a férfias vállalkozáshoz, csak ketten akartuk valahogyan fellebbenteni a fátylat a rejtelmes kert titkáról és a néni bűbajos tevékenységéről. A teendőket hamar felosztottuk egymás közt: Zotya úgy tudott fára mászni, mint egy fürge mókus, én a hangtalan lopakodás mestere voltam, így rám maradt a

ház rejtelseinek felfedése, amíg barátom kóstolót szed a szemet gyönyörködtető, illatos körtékből.

Október vége volt, csípős, tiszta este, amikor ter-
vünk végrehajtásához láttunk. A hátsó kert felől kö-
zelítettünk lassan, óvatosan. A szívem a torkomban
dobogott: ki tudja, mi lesz, ha észrevesz minket az
öregasszony. A ház közelében elváltunk egymástól. Egy
krizantémbokor mögött hallgatózva lestem a pillana-
tot, amikor beosonhatok. Izgalmamban úgy zúgott a
fülem, hogy a saját légzésemet is förtelmes fújtatásnak
vélttem hallani. Csend volt, csak az este kis hírnökei, a
tücskök ciripelték egyhangú nótájukat, és a hűvösödő
szél susogott. Végül elszántam magam, és nesztelen,
gyors léptekkel az ajtónál teremtem. Nyitva találtam. A
konyhában szinte visszahőköltem az üres, félelmetesen
kihalt, mozdulatlan csendtől.

Lélegzet-visszafojtva lopakodtam beljebb a házba.
A lámpa sehol sem égett, pedig a függönyökön át már
csak az alkonyi homály szűrődött be. Lassan meg-
szokta a szemem a gyér fényt, körülpillantottam. Régi,
faragott homlokú szekrény állt az egyik fal mellett,
magasra vetett ágy a másikonál, a sarokban tükrös asz-
talka sok fiókkal. Valamikor biztosan itt fészülhette
hosszú, szépséges haját egy gyönyörű lány – gondoltam
akaratlanul is. A szemközi falon újabb ajtó vezetett a
következő szobába.

Már majdnem elindultam felé, amikor hirtelen egy
gyenge sóhajtást hallottam egészen közről. Rémü-
letemben moccanni sem mertem. Hogy lehet, hogy
eddig nem vettem észre senkit a szobában?! A fogam
vacogott ijedtemben. Talán láthatatlanná is tud válni

ez a titokzatos néni, és most a varázserejével engem is elbájol, ki tudja, miféle rút kecskebékává vagy síkos bőrrű kígyóvá. Reszketve vártam sorsom alakulását, de percekig nem történt semmi.

Már-már felengedett bennem a dermesztő félelem, és reménykedni kezdtem, hogy csak a képzeletem űzött rút tréfát velem az imént, amikor halk köhécselést és újabb mély sóhajt hallottam. A hang az ágy felől jött. Ekkorra azonban megerősödött némiképp a lelkem. Kíváncsiságom erősebb volt a rettegésnél, óvatosan elindultam az ágy felé, hogy végére járjak a dolognak, ki is a titokzatos hang gazdája.

Puha macskalépésekkel közelítettem, és bizony tátva maradt a szám, amikor megpillantottam a magasra rakott ágyneműk között a nénit. A lemenő nap utolsó sugarai sárgára és narancsszínre festették az égbolt alját, szép színes fényüknél csodálkozva bámultam az idős asszonyt, aki kibontott hajával az egész párnát betöltve, mosolyogva nézett rám, mint egy kedves, várva várt vendégre. Sose gondoltam, hogy ennyi rengeteg és ilyen gyönyörű haja lehet neki. De még ennél is jobban meglepett a mosolya, mert derűs volt, fiatalos, és szép. Zavaromban még köszönni is elfelejtettem, utólag tudom, jobb volt így mindkettőnknek, mert ő kicsit rekedten, de végtelen örömmel a hangjában azt mondta felém fordulva:

– Hát eljöttél végre, Magdókám?! Úgy örülök, hogy itt vagy! Gyere közelebb egy kicsit, hadd lássalak, tudod, nem olyan jó már a szemem, gyenge a fény is, na, hajolj ide, bogaram.

Hirtelen el sem tudtam képzelni, mitévő legyek. Nem

mehettem oda, nehogy megismerjen, szólni sem mer-tem, nem valami lányos a hangom. De nem féltem tőle egy cseppet sem, inkább szomorú voltam, hogy nem vagyok Magdóka, hanem csak a második szomszédék Sanyija.

Végül mégis kitaláltam valamit. Ha az ember sut-togva beszél, nem lehet ráismerni a hangjára, ezt már tudtam, a filmekben az ismeretlen telefonálók mindig így tettek.

– Kicsit meg vagyok most fázva, nem mennék köze-lebb, nehogy el tessék tőlem kapni.

– Milyen figyelmes gyerek vagy! Tudtam ám, hogy ilyen lehetsz, éreztem mindig! Na de mondd csak, med-dig maradhatsz? Tudod-e, hogy a szobád ugyanúgy van, ahogy hagytad? Nem változtattam meg semminek a helyét, még a függönyt sem húzom el soha, nehogy kifakítsa a szép szőnyegeidet meg a babaruháidat. Csak takarítani megyek be időnként, meg... meg ha nagyon hiányzol. Mennyi sok ideje nem jöttél el hozzám, nem is tudom, hogy tudtad így elfelejtteni a te szerető nagy-anyádat...

A szívem hevesebben vert, lám, a titkokra lassan fény derül, csak el tudjak még szabadulni innen vala-hogy. Az agyam zakatolt: mit mondhatnék neki, ami megvigasztalja, vagy legalább nem szomorítja el olyan nagyon, hiszen maradni nem akartam. Végül az izga-lomtól kiszáradt torokkal azt suttoztam:

– Most el kell mennem, de hamarosan megint eljő-vök, jó?

A néni kétségbeesetten próbált felülni az ágyban:

– Jaj, ne menj még el, szívem, hisz épp csak egy perce

érkeztél! Legalább reggelig maradj, akkor leszedhetnéd a körtéket a fádról, neked tartogattam, egy szemet sem adtam el, pedig kérik, minden évben lenne rá vevő, de én nem adom, az csak a tied, Magdókám, tudod-e?

Nagyon megsajnáltam. Annyira szánalmas volt, ahogy próbálta magánál tartani az unokáját minden erejével, aki ráadásul még csak el sem jött hozzá. Egy nagy hazugság az egész. Egy darabig csendben így maradtunk, aztán már nagyon féltem, hogy megismer, hát gyorsan elbúcsúztam tőle, újra megígérve, hogy hamarosan újra találkozunk. Beletörődve hanyatlott vissza a párnáira, rengeteg haja zizegve-susogva terült szét az arca körül.

– Legalább a körtéket vitted volna el. Milyen kár értük, milyen kár... – suttopta maga elé lemondóan.

A körték – jutott eszembe hirtelen Zotya. Valószínűleg azóta elég rendesen meg lett könnyítve annak a fának a terhe.

– Ó, a körtéket leszedem még gyorsan, elviszem, amit bírok, jó? – szoltam vissza megnyugtatóan. A néni hálsán mosolygott rám.

– Vidd csak, kicsim, persze, tied itt minden, tudod.

Már a konyhaajtónál jártam, amikor még utánam kiáltotta:

– Isten veled, aztán ne feledkezz el arról, amit ígértél!

Fellélegeztem: legalább elégedetten válunk el egymástól.

* * *

A többiek tátott szájjal hallgatták a kalandunkat. Az egész annyira meseszerű és mégis oly valós volt, hogy napokig nem tudtunk betelni vele. Mindennap új meg

új részletekre kérdeztek rá a barátaim. Simikét az érdekelte leginkább, hogy nem volt-e vasorra, varázspálcája, repülő seprűje a néninek. Terka azonban elgondolkodva, figyelmesen hallgatta a beszámolómat.

– Ki lehet ez a Magdóka? Még sohase láttam egyetlen látogatót sem a háznál. Miféle unoka az ilyen, aki rá se néz a nagyanyjára? A körte sem volt leszedve, ahogy én visszaemlékszem, még sohase. Itt valami titok lappang – állapította meg nagy komolyan, a homlokát ráncolva.

Mi Zotyával nem nyomoztunk, hisz mindenki jól járt: a néni boldog volt az eltűnt körték miatt, mi meg örültünk az ízletes zsákmánynak.

Végül egy nap mégis fény derült Magdóka kilétére. Már délelőtt a suliban alig bírtunk magunkkal, és még ebéd előtt összegyűltünk a rejtekkuckóban, ahol zavartalanul meg lehetett beszélni a fontos dolgokat.

– Figyeljetek! – kezdte Terka. Izgalmában olyan nagyra nyitotta dióbarna szemét, hogy az ember képtelen volt máshova nézni. – Megkérdeztem anyukámat, ki ez a Magdóka, és képzeljétek, ez a kislány már hat éve meghalt. Egy autóbalesetben az egész családjával odaveszett, azóta nem látogatja senki a nénit, és ő csak várja-várja az unokáját. Borzasztó, nem?! – rázta a fejét, és szomorúan nézett ránk.

Tényleg rossz volt erre gondolni, de sehogy sem értettem, miért érint ez bennünket ennyire. Persze, hogy jó lenne, ha maradt volna valakije a néninek, de ezen a dolgon igazán nem lehet változtatni, még ha belebetegszünk is a búsulásba, akkor se. Terka azonban komolyan nézett ránk:

– Segítenünk kell neki. Már csak azért is, mert megígérted – fordult felém szigorúan.

– Na, ne! Én még egyszer nem leszek Magdóka, arról ne is álmodj! – háráítottam el a célzást. – Egyébként is, előbb vagy utóbb rájönne, hogy fiú vagyok, és akkor nemcsak csalódott, hanem még dühös is lenne rám. Szerintem ez az egész hülyeség. Hagyjuk! Gyertek ebédelni! – álltam fel határozottan. De Terka visszanyomott a helyemre.

– Hallgass már végig, te ostoba! A fene se akarta, hogy Magdóka legyél.

– Hát akkor? – néztem rá csodálkozva.

– Nyugi – mondta nagyon lassan és kimérten. – Én leszek Magdóka.

* * *

Így lett a néninek egy új unokája, aztán még egy meg még egy és még egy, míg csak az egész csapatunk bejáratos nem lett hozzá. Hancúroztunk a kertjében, megettük az összes maradék körtéjét, aztán ahogy jött a tél, jócskán pusztítottunk az aszalt szilvájából is. Persze időnként fát is vágtunk, tüzet is raktunk, összegereblyéztük a leveleket a kertben... Én még csigatésztát pödörni is megtanultam nála, bizony, pedig az először lehetetlen feladatnak tűnt.

ZAZA PÖLCSIÁ

TIZENKETTEN VOLTUNK. Zenészből nem is kell több egy évfolyamba, úgymint éppen elég baj van egy ilyen extra érzékeny társasággal. Valóságos mikrokozmosz

sűrűsödött össze ebben a kis csapatban. Volt közöttünk elkényeztetett, otthonról sokat biztatott, szüleivel nehezen boldoguló, lázadó kamasz, és volt árva is. Természetesen a tehetség és a szorgalom aránya is eltérő volt. Kilenc lány meg három fiú – álmokkal és reményekkel, kétségekkel és bizonytalansággal teli tizenévesek. És bár nap mint nap együtt voltunk az iskolában, sokszor megdöbbsentünk, mennyire kevéssé ismerjük egymást.

Zaza vidám, élénk tekintetű gyerek volt. És bár tudtuk, hogy húgával együtt a nagymamája neveli, alig-alig vettük észre rajta, hogy nem könnyű az élete. Kedves, jó humorú fiú volt, kissé hadaró beszédét poénokkal fűszerezte, és mi szerettünk a közelében lenni – már amennyire ő közel engedte magához az osztálytársait. Mert leginkább szeretett hegedűje társaságában töltötte az időt. Szívhez szólóan tudott hegedülni, és kitartóan dolgozott egy-egy nehezebb darabon. Amikor aztán elkészült valamivel, és elvegyült közöttünk, csavaros sziporkáival azonnal felhívta magára a figyelmünket. Szerettük, hogy jókedvű, és keveset terhel ránk a gondjaiból.

Egy nap azonban az óra előtti szokásos nyüzsgés közepette valamelyikünk döbbsenten fedezte fel Zazát az ablaknál, amint némán maga elé bámul. Rögtön éreztük, hogy baj van. Mi, lányok azonnal köré csődültünk, és anyáskodva zsongtuk körbe, hogy megtudjuk szomorúságának okát.

– Á, semmi gond, végül is sejteni lehetett – fordult meg furcsa kis fintorokkal nyomva el a könnyeit. – Csak jön a karácsony, és én tanév eleje óta spórolok arra, hogy a húgomnak ajándékot tudjak majd venni. Mi

nem szoktunk ajándékozni, de ő annyira vágyik egy új pulóverre. Tudjátok, még sohasem volt új ruhája... Szerettem volna venni neki egyet, de nem fog kitelni a pénzemből. Nem tudta, mire készülök, szóval nem lesz csalódott, úgyhogy semmi komoly.

Csendben álltuk körül. Akik jobban figyeltük, azt is tudtuk róla, hogy Zaza tízóraira, uzsonnára soha nem eszik felvágottat, kakaót, péksüteményt vagy csokoládét, mint a többiek, hanem csak egy-egy, a kollégiumból hozott, összeborított vajjas kenyeret. Most már sejtettük, hogy miért. Csak azt nem tudtuk, mit is tanácsoljunk neki.

– Lehet, hogy valami kisebb ajándéknak is örülni fog a húgod – próbálkozott bizonytalanul Ancsa.

De Zaza csak legyintett:

– Nem szoktunk mi ajándékozni. Semmi szükség fölösleges költekezésre. Van éppen elég kiadás – szajkózta felnőtteken.

És ettől úgy összeszorult a szívünk, hogy mind elhallgattunk. Egy pöttöm lány, Ágica, a leghalkabb szavú közülünk azonban fészkelődni kezdett.

– Te, Zaza, mi lenne, ha fonalat vennél? Ha megmondod, hogy a húgod milyen magas, és körülbelül milyen testalkatú, abból én már ki tudom neked számolni, mennyi fonalra lenne szükség egy pulóverhez.

Zaza szeme egy pillanatra felcsillant, de nyomban ki is aludt benne a fény.

– Mire mennék a fonallal? Én nem tudok kötni – nézett ránk lemondóan.

– De én igen – mondta csendesen Ágica.

– Ne bomolj már! December van, vizsgaidőszak előtt

állunk. Van neked is éppen elég dolgod. Nem löcsölhetem rád jó szívvel ezt a munkát – csóválta a fejét lemondóan Zaza.

Ágica hallgatott. Tényleg bőven tele voltunk feladattal. Valószínűleg képtelen lett volna egy pulóvernyi időt kiszakítani ebből a két hétből. De ekkor megszólalt Hajni, az osztályközösség motorja:

– De hiszen mind tudunk kötni legalább egy kicsit! Ha közösen csinálnánk, még elkészülhetnénk vele.

Az ötlet rögtön felvillanyozott mindannyiunkat. Ketten karon fogták Zazát, és már vonszoltuk is el a fonalashoz. Útközben Ágica osztott-szorzott. A boltban kinéztük a legdivatosabb, legkellemesebb fonalat. Előkerültek a maradék zsebpénzek is, hogy biztosan elég legyen a pulóverhez. Éppen beértünk a következő óra elejére. Alig vártuk a szünetet, hogy elkezdhessük a munkát. Ágica kicsit pironkodva szedte elő eddig rejtegetett kötőtűit, és hamarjában lekötötte a passzésorokat.

A munkát a leghatározottabb társunk, Márti folytatta. Ő már lassabban, nehézkesebben haladt. A többiek sem voltak gyakorlottabbak, de mind lelkesen gyűrtük a magunk néhány sorát. Minden szikrányi kis időt kihasználtunk. „Zazahúgi” pulcsija a portán szállásolt, így ha valaki nem kapott gyakorlótermet, vagy elfáradt a tanulásban, netán valamelyik tanárunk késett az óráról, a kötőtűk szorgalmasan – lassabban-gyorsabban, de biztosan – csattogtak az iskola valamelyik sarkában.

Ennek ellenére nem haladtunk valami viharos tempóban. Az osztályfőnöki óra elején Ágica pironkodva meg is kérdezte, hogy nem folytathatnánk-e a kötést az óra alatt is. Fiatal osztályfőnökünk kicsit meglepő-

dött, aztán amikor elmeséltük neki az egész történetet, meghatottan mért végig bennünket.

– Amilyen kis lükék vagytok általában, olyan meglepően értelmesek is tudtok lenni olykor – mondta, majd egy estére ő is elvállalta a kötést. Sőt mivel a zeneelmélet-tanárnőnkkel egy albérletben laktak, a következő estére már Szudika is jelentkezett a kötők közé. A felsőbb évfolyamokba járóknak is hamarosan feltűnt, miben ügködünk. Néhány lány onnan is bekapcsolódott a munkába egy-két sor erejéig. Kötött már boldog-boldogtalan, osztálytárs, szimpatizáns tanár és diák.

Ágica – a szakértő – mégis gondterhelten méregette a haladás ütemét. Mert bizony az idő is nagyon eltelt közben, a karácsonyi szünet előtti utolsó három napra már néhányan el is lógtak, betegségre hivatkozva. Kinn finoman szállingózott a hó, az embernek sétálni, kinn lenni lett volna kedve, a lelkesedés is kezdett alábbhagyni.

– Még hiányzik az egyik ujja, és a hátulja sincs egészen kész. Ha így haladunk, nehezen érünk a végére – ráncolta a homlokát Ágica.

– Én igyekszem, de csak ilyen lassan megy – mentegőzött a kötőtűkkel éppen küzdő Tide.

– Nekem meg már görcsbe áll az egésztől a kezem – toldotta meg Erika.

– Esküszöm, nagymama koromig nem is nézek kötőtűre – rázogatta a csuklóját egy másik lány. – Még a végén ínhüvelygyulladást kapok.

Többen hümmögtek valami hasonlót, néhányan a könyvükbe merültek, mintha nem is hallanák a körülöttük folyó beszélgetést.

Zaza a szája szélét rágta.

– Azért köszí, hogy megpróbáltátok – állt fel hirtelen. Kivette a kötőtűs kupacot Tide kezéből, és a táskájába hajította. – Látom, hogy megtettetek mindent, és hogy elegetek van. Ez akkor most nem jött össze. Kész-passz.

Azzal felállt, hogy táskástul elvonuljon a torkát szorító furcsa érzéseivel együtt. Az osztály bénultan nézett utána. Jó lett volna valamit szólni, gyorsan tenni, de semmi sem jutott az eszünkbe. Zaza már az ajtónál tartott. És akkor történt valami döbbenetes. Zsolti útját állta.

– Zaza! Mi, fiúk még nem kötöttünk. Én szeretném megpróbálni – mondta elszántan.

Zazának földbe gyökerezett a lába. Kicsit meglepődve nézett a nála jó egy fejjel magasabb, nagydarab Zsoltira.

– Tényleg, majdnem én is kimaradtam az egészből – nevette el magát.

Az osztályon megkönnyebbült sóhaj futott végig. Fogalmunk sem volt, hogyan, de mégis reményt keltett bennünk a fiúk szerepvállalása. Talán végül mégis lesz valami ebből a pulcsiból!

A következő három nap hihetetlen vihogások között telt el. A fiúk, Zaza, Zsolti és Gábor rémesen néztek ki a kötőtűkkel, csetlettek-botlottak, de nem hagyták magukat. Aki eddig nem fedezte fel az osztályunkban folyó nagy munkát, most már annak is meg kellett látnia, olyan feltűnő és zajos volt. Közben a harmadikból egy lány kölcsönkérte az utolsó gombolyag fonalat. Azt mondta, csak megmutatja a boltban az eladónak, hogy neki is pont ilyet hozzon januárra. Másnap aztán egy kész pulóverujjat tett Zaza elé az asztalra.

– Itt a vége, fuss el véle, egy éjszaka alatt megvolt. Ha rátok marad, jövő karácsonyra sem lesz belőle semmi – nevetett.

Mi meg hahotázva, virgoncan ugráltuk körül a lányt, Zazát és az utolsó passzét kötő Ágicát. Márti már a részek összeállításán dolgozott egy másik padban. Megtehetette, mert német helyett osztályfőnöki volt a szünet előtti utolsó óra.

Az „ofőnk” hitetlenkedve, mosolyogva csóválta a fejét.

– Mégis megcsináltátok. Néha el sem hittem, hogy sikerül – vallotta be. – Elég vékony volt ez a fonál, meg hát... Na de a lényeg az, hogy „Zazahúginak” lesz ajándéka karácsonyra. Mondjuk, előfordulhat, hogy ez a sokféle kézzel sokféleképpen kötött, hol szorosabb, hol bővebb pulcsi nem a legszebb karácsonyi ajándék lesz az életében... – jegyezte meg óvatosan.

Őszintén szólva titokban már mi is gondolkodtunk ezen. Ezért is esett olyan jól Zaza válasza:

– Nem baj. Nekem viszont biztos, hogy ez a leges-legszebb.

KÖLCSÖNKAPOTT ANYÁM

EMLÉKEIM KÖZÖTT KÜLÖNÖSEN KEDVES AZ A KESERÉDES PÁR NAP, amikor megtudtam, hogy – különböző okok miatt – a családom tagjai közül senki nem tud majd eljönni a diplomakoncertemre. Az eszemmel megértettem, elfogadtam a helyzetet, a szívem mélyén mégis fáj.

Elnéztem a folyosón az előző napokon diplomázó társaim közönségét. Csupa büszkeségtől dagadó keblű, elegáns rokon. És emlékszem, hogy milyen különös üresség töltött el a gondolatra: nálam csak a bírálóbizottság lesz ott a tanáraimon kívül. Senki, aki biztatóan mosolyog akkor is, ha elrontottam valamit, aki lelkesen tapsol – bárhogy fogok játszani –, senki, aki csak azért örül nekem, mert élek, és őhozzá tartozom.

Fáradtan és reménytelenül indultam el sétálni...

A főtéren gyönyörűen virágoztak a fák, minden pad tele emberekkel. Csak az öreg Matild, a városképhez szinte hozzátartozó, bordó hajú, szatyros néni ült egyedül. Természetesen nem véletlenül. Matild néni ugyanis nem tartozott az önként mosakodók táborába. Máskor is beszélünk már, most is – alighogy sóhajtva mellé ültem– megkérdezte, mi a baj. Segíteni persze nem tudott, csak hümmögött, bólogatott maga elé megértően.

Sokáig hallgattunk együtt, aztán őrült gondolatom támadt: miért ne jöhetne el ő a diplomakoncertemre? Hirtelen felindulásból meg is hívtam.

Könnyed léptekkel igyekeztem visszafelé az iskolába: mégiscsak lesz nekem is közönségem. Csak a kapun kitóduló cilinderes-frakkos népek láttán kapott el a vak félelem. Jaj, mekkora őrült vagyok, egy mosdatlan, szatyros néni még az üres teremnél is sokkal rémesebb lehet. Futottam vissza a térre, de Matild néninek ad-digra nyoma veszett.

A következő két napban sem futottunk össze. Tanulnivalóm is volt bőven; már-már reménykedtem, hogy egyikünk sem vette komolyan ezt az egész őrütséget,

és csak olykor-olykor rándult görcsbe a gyomrom, mi van, ha mégis eljön.

Aztán eljött a nagy nap. A bársonytapétás terem fényesre csiszolt, faborítású színpada mögött remegtem. Végre kinyitották az ajtót, a bizottság méltóságteljesen bevonult az asztala mögé, rendezgették a papírjaikat, igazgatták a székeiket, az ajtó üresen ásított mögöttük.

„Hát nem jött el” – állapítottam meg. Furcsa volt, hogy nem a megkönnyebbülés, hanem a magányosság az erősebb érzés bennem.

Mindenki az órát figyelte: még két perc, még egy. A zongorakísérőm a hangszeréhez lépett, egy segítő diák éppen be akarta csukni az ajtót, amikor az utolsó pillanatban könnyedén, finoman, csendesen belibbent valaki.

Először nem ismertem föl. Csak annyit láttam, hogy egy idős hölgy jött, gyönyörű sötétkék, csipkegalléros selyemruhában, a kezén fehér kesztyű, a fején hatalmas virágos kalap. Az utolsó sorban ült le. Elegáns kis táskájából legyezőt és egy aprócska színházi látcsövet vett elő. Csak ekkor kémlelt körül. Amikor megpillantott a függöny sarkánál, szolidan intett, és mosolygott. Matild néni fölülmúlta önmagát.

Igazán nagyszerű közönség volt. Nem zszisegett, nem fészkelődött, hanem komolyan, biztatón és rendkívül odaadóan figyelt mindvégig. Azon az estén neki játszottam, csak neki. Nem érdekelt már a vizsga, az, hogy milyen jegyet kapok, csakis ez az idős, magába süppedt élet, amely a kedvemért egy estére újra virágba borult, és anya lett.

Az előadás végén mindenki kezet fogott velem – mint

immár diplomás zenetanárral –, és a direktor a mamának is gratulált.

– Büszke lehet rá – nézett a szemébe barátságosan.

– Büszke is vagyok – húzta ki magát Matild néni. – Ilyen leány nincs több a földön.

Senki nem válaszolt neki semmit. Mert hát persze hogy volt olyan leány más is, de ugyan ki tudná és ki akarná ezt egy anyának elmagyarázni.

Sohasem láttam többet. Kerestem a főtéren, a buszvárónál, az áruház előtt, a sétálóutcában, minden szokásos helyén, ahol valaha találkoztunk, de nem találtam.

Végül eljött a nap, amikor bezárt a kollégium is. Búcsúzni kellett a várostól, ahol négy évig éltem és tanultam. Nagy hátizsákkal már a buszra vártam, szedtem egy csokor százszorszépet emlékebe. A várónál gondozatlan szakállú hajléktalan ült. Utolsó lehetőségként – hogy legalább egy üzenetet hagyhassak – a férfihoz léptem.

– Matild? – nézett rám fürkésző tekintettel. – Fogalmam sincs, hova lett. Senki se látta már vagy három hete.

A buszom beállt az indulási oldalra. Némán bólogatva lépegettem fölfelé a lépcsőn, amikor a férfi meg-rántotta a karomat.

– A cuccait árulta a múltkor. Báli ruhát akart vagy mit, meg egy látcsövet. Nehezen jött össze neki. Fogalmam sincs, mi a fenét akart azzal a ruhával.

A sofőr türelmetlenül nézett rám. Léptem egyet feljebb. A férfi még mindig nem engedett.

– Lehet, hogy a temetésére akart kiöltözni. Van ilyen – mondta lehajtott fejjel. – Érti, még egyszer utoljára...

– És mit adott a szép ruháért? – kérdeztem a szájam szélét harapdálva.

– Á, nem volt szinte semmi értékje néki. Végül a hallókészülékét ajánlotta fel, pedig olyan süket volt szegény nélküle, mint az ágyú. Lehet, hogy az lett a veszte. Elüthette valami, vagy ki tudja. Nem tartja a mifélénket számon senki se.

A férfi elengedte a karomat, a sofőr türelmetlenül nézett rám, felszállok-e végre. De csak álltam lehajtott fejjel, aztán a férfi felé fordultam, és a kezébe nyomtam a százszorszépeket.

JERIKÓ RÓZSÁJA

SZEPTEMBER KÖZEPÉN ÉVEK ÓTA ISMÉTLŐDŐ SORMINTAKÉNT JELENIK MEG AZ ÉLETEMBEN A HITOKTATÁS. Ennyi év alatt sok minden megtörténik az emberrel – volt már óriási, harmincfős óvodás csoportom és két-három fős kis csapatom is. Volt csupa lány, idén pedig új kihívásként megkaptam a csupa fiú változatot.

A sok barkácsolós, éneklős, virággyűjtős, szelíd foglalkozás után itt van újra a nagy csaták és hőstettek felidézésének ideje. Ha eddig Eszter, Anna és Sára vezette a népszerűségi listát, most ismét az élre kerülhet Sámson, Józsué és Dávid.

Örömmel várom az idén rám bízottakat, és nagy várakozással nézek Istenre, hogy vajon mi jót készített nekünk erre a tanévre. És persze akarva-akaratlanul felidéződnek arcok, sorsok a régi időkből.

Jó néhány évvel ezelőtti fiú többségű hittancsoportunk egyik jellegzetes alakja volt Barnus. Nem is gondoltam, hogy hozzánk íratják. Nem nálunk keresztelték, nem is igen volt kapcsolatunk azelőtt, sőt a szülei egy másik közösségbe is el-eljárogattak, de Barnus valahogy mégis kinézhetett magának, mert az első órán ő is ott feszített a sorban az oviból már jól ismert régi tanítványaim között. Nagy fekete szeme huncutul csillogott, és ahányszor a padok között járva megsimogattam a fejét, mindig hálás mosollyal simult a tenyerembe. Megszerettük egymást, jól elcsatáztunk az órákon. Harcoltunk mi filiszteusokkal és ammóniakkal, győztünk Gedeon és Dávid oldalán az Úrral, szóval szépen telt a tanév, és reménykedtem, hogy szépen telegetnek a szívek-fejek is jó üzenetekkel.

Már tavaszodott, amikor az Újszövetségről szólva komolyabb fordulatra szántam el magam. Az élő vízről akartam beszélni, amely ugye azért elég elvont fogalom, hát cselhez folyamodtam. Van egy olyan növényke, amely a sivatagban csontszárazzá töpörödve vészeli át a víztelen hónapokat, éveket, de ha eljön a várva várt eső, azonnal kizöldül, életre kel, csodás virággá bomlik ki. Jerikó rózsája a neve. Ezt vittem be a kis csapatnak.

– Nézzétek csak, tapogassátok meg, él ez a növény?
– adtam a kezükbe a gombóccá szikkadt kis csomót.

A gyerekek a fejüket rázták. Nem, valóban nem lát-szik benne életnek semmi jele.

– És most betesszük a vízbe, meg is öntözzük, lássuk, mi történik vele! – adtam ki a parancsot.

A kis csapat száj tátva figyelt. A töppedt száradék, amint vizet ért, azonnal mozgolódni kezdett. Halottnak hitt ága-boga kunkorodott, nyújtózkodott, és élénkzölddé vált.

– A víz, látjátok, milyen csodát tett Jerikó rózsájával? Jézus azt mondja, ilyen a lelkünknek az a víz, amit ő ad. Örök életre buzgó víz forrásává lesz benne. Felüdíti, életre kelti.

Folytattam volna még, de nem lett volna értelme. Nem kellett szavak, ezt a csodát úgysem lehetett volna felülmúlni. Csak álltunk a virág körül, amely most már ott pompázott teljes díszében, zölden és élőn. Csendben voltunk, áhítatos, lüktető csendben.

Aztán elmúlt az a tanév, és múlt az idő megállíthatatlanul. Barnuskám nagyfiú lett, afféle problémás kamasz, fékezhetetlen és öntörvényű. Van, amikor ki kell várni, míg kiforrnak a dolgok. De Barnus sajnos, türelmetlen volt...

Egy vasárnap – sok évvel később – az istentisztelet közepén elhallgatott az orgona, és elaludt az összes lámpa. Előfordul olykor áramszünet a falunkban, de ez valami dermesztő volt. Baljós és villámcsapásszerű. Mindenki nyugtalanul nézett körbe, rosszat sejtettünk többen is, láttam a tekintetekből.

Aztán persze újra lett áram, csak az a rossz érzés okozta kis karcolás maradt a lelkünkben. És mentők hangja sikított a vasárnap délelőtti békés csendességbe, majd egy helikopter süvített el egészen közel, hatalmas szele tépte-szaggatta a fákat. Aztán újra csend, de már nem az a békés, inkább valami olyan, mint amikor

az ember ijedten lapul a sötétben, és figyel, várja a zajokat, mert fél attól, amiről még nem is tud, csak sejti, hogy baj van.

Délre mindenféle pletykák keringtek. Egymásnak ellentmondó hírek, egy volt csak közös bennük: hogy Barnus valami vita során dühbe gurult, és felmászott a nagyfeszültségű vezetékhez a póznára. Hogy miként jutott le, azt senki sem tudta biztosan.

Mire ennyit megtudtam, már több különböző felekezetű keresztény barátunk is ott gyülekezett a faluban, mindannyian együtt imádkoztunk Barnus életéért. Tizenhét éves volt, nem lehet ez a vége. Sírva és öklöt rázva ostromoltuk az eget, és újra meg újra próbáltuk átadni Istennek a döntés jogát, hisz ő biztosan a legjobbat akarja, de ismét csak oda jutottunk, hogy nem és nem, Barnus nem halhat bele ebbe az ostoba kalandba. Harc volt ez, valóságos küszködés, verítékes és elkeseredett munka. Az órák vánszorogtak, olyan sokára jött csak valami hír... A műtőben van, altatják, még mindig semmi változás. Végül este: amputálták mindkét lábát, így talán túléli.

Másnap a falu vidám reggeli zajai is halkabbak voltak, az emberek lehajtott fejjel jártak, mindegyikünknek fájdalom, iszonyat és szégyen töltötte meg a lelkét: vajon mit rontottunk el, hogy ez a kajla gyerek idáig jutott? Végül a pont a mondat végén: túléli, ha elfogadja a helyzetét, és akar tovább élni. És többé már alig voltak jó hírek, mert nem akart. Tombolt és üvöltött, dühöngött és csapkodott, és leesett az ágyról zokogva, aztán csak feküdt csukott szemmel, mozdulatlanul,

és nem reagált semmire. Ezt mesélték a szülei, és mi tehetetlenül bámultunk magunk elé csöndes imáinkat morzsolgatva.

„Istenem, ki tudja, mi is a jó neki? Én már semmit nem tudok.”

Aztán nagy sokára mégiscsak felderengett egy kis fény. Csak annyi: ma kinyitotta a szemét, megszólalt, már evett pár kanál joghurtot. A dolog eldőlt, Barnus élni fog, lábak nélkül fog élni.

Néhány hét után hazahozhatták. Még ügyetlenül mocorgott a tolokocsiban, hamar elfáradt, csak az udvarukon levegőzgetett. A lábcsonkok látványát nekünk is nehéz volt megszokni és nem megbámulni. De nagy sokára mégis meg-megjelent az utcán újra. Nagy fekete szemében ott bujkált egy kis szomorúság, a hangja csöndesebb lett, de újra ő volt mégis, vitathatatlanul. Ha találkoztunk, mindig köszöntünk, de nem tudtam, mit mondhatnék neki. Ugyan ki tud itt okosat mondani? Végül ő szólított meg.

– Timi néni! Megvan még magának az a... Jerikó rózsája? – kérdezte.

– Megvan – bólogattam csöppet elmosolyodva a közös emléktől.

– És használja hittanórákon? – nézett a szemembe komolyan.

– Nem is tudom, valahogy nem került mostanában elő... – tétováztam.

Nagy fekete szemében megcsillant valami nedvesség. Szégyenlősen hajtotta le a fejét. A kezére tettem a kezem. Azt hittem, el szeretné kérni a rózsát. Már éppen

fel akartam ajánlani neki, amikor újra rám nézett, és az ajkát harapdálva azt mondta:

– Hát csak használja! Használja!
És továbbgurult a kerek székével.
Barnus, használni fogom! Ígérem!

A TARISZNYA

MÁRTI GYANAKODVA MÉREGET. Keserű kis ránc fut végig az arcán, ahogy megismétli:

– Ilcsi tarisznyája.

Egy csöppet mindig bizalmatlan lesz, ahányszor csak szóba kerül a nővére. Titokban retteg tőle, hogy csak a barátnőm hirtelen elvesztése miatt kezdtem vele osztozkodni szabad óráimon. Én magam sokat töprengtem ezen, és szégyenkezve ismerem be magam előtt, hogy van némi igazsága. Ilcsi olyan hirtelen ment el, hogy az utána maradt elviselhetetlen űrt keserves igyekezettel próbáltam Mártival betömöködni. Úgy hasonlítanak, talán Márti pótolja, ami elveszett – gondoltam valami rejtelmes ösztönnel magamban, és teljesen váratlanul figyelni kezdtem rá. Rá, a kis pisisre, rá, akit azelőtt mindig kizártunk, átvertünk, leráztunk. Neki persze nem mondom el, szeretném, ha sose tudná meg, de érzi, ahogy az állatok is sejdítik a veszélyt, ott motoszkál benne a kétség szüntelen. Tagadja, ahogy én is tagadnám az igazat, ha rá merne kérdezni. Vannak dolgok, amelyekről nem beszélünk.

– Ilcsi tarisznyája – csóválja a fejét, és ez a fejcsóválás is Ilcsié. Tőle lopta, leste, örökölte. Ki tudja, hogyan, de benne él ebben a fejcsóválásban is az a különös, alig tizenhét évesen elment lány, akinek e rövidke idő alatt egy hosszú életre való gyötrelemben, kétségben és szenvedélyben volt része.

* * *

Tétován óvakodom keresztül a széksorok között, reménykedve leskelek ismerős arcok után. De nincsenek sehol, mintha a föld nyelte volna el őket, mindenünnen csupa idegen néz rám. Gyanakodva méregetnek, miért késett el ez a kelekótya, és miért nem ül le végre. Le kéne ülni, nincs hova törtetni, mégis nyomulok tovább. A sorban morgolódva állnak fel, hogy továbbmehessek. Aztán egy aprócska lány megérinti a karomat. Nem hozzám ér, ahogy szinte mindenki kényszerűségből. Nem, ő megérint.

– Itt van egy szabad hely – mutat maga mellé. – Ne menj tovább!

Nem parancsolón, mégis ellentmondást nem tűrően beszél. Mintha ide indultam volna, letottyank mellé. Mindenki megnyugodva sóhajt fel, az előadó folytatja a megkezdett mondatot, én pedig élvezem, hogy megérkeztem. Megfeledkeznek csörtetésemről, lenn van rólam a teher, egy vagyok a többiek között. De jó is célba érni!

Aztán surrogva-zúgva lehuppan a táskám. Zavartan keresgélek a szék alatt, a fenébe, megint feltűnősködöm, pedig nem is akartam. Kínos az egész. És ilyenkor persze mindig a legcikisebb dolgok potyognak szét: a

tamponok, üveggolyók meg a félig elszopogatott cukorkák. Sose a személyi igazolványom vagy valami normális dolog esik ki. Miért van az, hogy folyton velem történik ilyesmi?

A környéken ülök szűrős pillantása a hátamban, nyögve hajlongok, szedegetem a szétgurult tárgyakat. Sehogy sem akarnak elfogyni. Aztán egy fordulattal – buff – újra szétterül a tarisznya a földön, és kezdek előlről az egészet. Dühös vagyok meg elkeseredett. Legszívesebben elsüllyednék örökre. Mindenki pisszeg, mintha tehetnék valami mást is azonkívül, hogy próbálom gyorsan felszedni a sok vacakot. A fene megette! Aztán tapogatódzó kezem valami meleget érint. Arra fordítom a fejem. Majdnem összeér az arcunk. Mosolyog a szeme.

– Tessék, ez is oda való – nyújt át egy maréknyi limlomot a pici lány.

Ahogy lenézek, csak a lábak végtelen sorát látom. Gyorsan a táskámba dobálok mindent, szorítom össze a száját.

– Átkozott, bűdös tarisznya, kihajítom, csak legyen vége az előadásnak! – susogom a fogaim közt szűrve a szavakat csöpp szomszédom felé. – Csak a komplett idióták hordanak tarisznyát.

A pici lány szájához kapja a kezét, arcán a mosoly visszafojtott, fuldokló röhögésbe csap át. Értetlenül bámulok rá, mi a csudán szórakozik ilyen jól?! Az előbb, amikor tényleg röhejes voltam, akkor segített, most meg itt vihog. Aztán az ölébe téved a tekintetem. Tarisznyám ikertestvére fekszik ott. Izeg-mozog a nevetéstől meg-megránduló gazdi térdein. Aztán le-

huppan, és csörömpölve gurulnak szét belőle a zörgős papírba csomagolt tamponok, félig elszopogatott cu-korkák, üveggolyók. Ott görnyedünk újra a széksorok közé szorulva, szedegetünk nagy egyetértésben, néha pukkadozunk egy kicsit.

Végre helyreáll a rend, az előadó mélyet sóhajt, és gyorsan szünetet rendel el.

– Egyébként Tóth Ilcsi vagyok Tótfaluról – nyújtja felém azt a pici kezét.

– Én meg Horváth Virág Tótfaluról.

Csendesen méregetjük egymást. Hogyhogy eddig nem találkoztunk? Pedig ott lakik a mamáméktól egy utcára, ahogy mondja. Aztán tarisznyánkat vállunkra kapva reményteli szívvel vetjük magunkat a kijárat felé hömpölygő emberfolyamba. Megismerkedtünk, már nem tévedhetünk el.

* * *

– Anyu, az Ilcsiék nem akarnak velem játszani – bög, si-valkodik Márti. A pisis csak két évvel fiatalabb nálunk. (Nálam még annyival se, de pszt!) Teljes nyugalommal hangoztattuk a korkülönbséget, nehogy egy pillanatra is elfeledkezzen róla. Nem is feledkezett, csak sipákolt szegény, vádaskodott, árulkodott, pörölt a sorssal, mely ily távol taszította tőlünk. És igaza volt, gonoszak voltunk vele, komiszak, kegyetlenek. Csak hát annyira kellett az a kis titkolódzás, mint egy falat kenyér.

– Menj át a szomszédba Erzsikéért, ő szívesen játszana veled – javasolja a gondterhelt anya, de Márti vigasztalhatatlan. Minduntalan hozzánk szökik, utánunk leskelődik. Végül, mint két komoly nagylány,

elkéredzkedünk a könyvtárba. A kicsi persze otthon marad. Neki még ott áll a sarokba dobva a kötelező. -

- A tarisznya... - visította még kétségbeesetten, fenyegetően utánunk, de nem töröttünk vele.

- Ugyan, semmi - legyintett Ilcsi. - Neki is volt egy ugyanilyen, csak elhagyta. Tudod, milyen link.

Le is ráztuk magunkról a gondját.

Jó hosszú az út, végre lehet nyugodtan beszélgetni. Lehetne. De nem beszélgetünk. Úgy élvezzük a szabadságot, mint két kölyökkutya. Ha Márti látná, biztos nem volna képünk így ugrándozni, szökdécselni meg korlátokon végigtáncolgatni. Libeg-lobog a két tarisznya, néha lepottyan valamelyik, de már nem borul ki, mert Ilcsi javaslatára egy brossal összetűztük. Ronda, de biztonságos.

Néha megállunk köhögni. Csak Ilcsi köhög, én meg várom, hogy vége legyen. Nem értem, mitől ilyen göthös a szép fényes nyár közepén. Azt mondja, asztmás minden őse.

Mindennap együtt lófrálunk, ugyanazt a könyvet olvassuk, egyforma tarisznyánkba egyforma tolltartót varrunk, és sajnos ugyanaz a fiú tetszik mindkettőnknek. Ez persze titok. Csak a vak nem látja, de azért nem valljuk be. Csak egymásnak.

- Úgyis a tiéd lesz - mosolyog lemondóan Ilcsi. Én meg csak bizonygatom, hogy dehogyis, ha van szeme, hát őt fogja választani.

A srác ránk se hederít persze, miért is tenné, egyikünk pici, másikunk duci, nem vagyunk főnyeremény, de azért jó dolog figyelni a kiszemeltet. Még fájdogálni is jó egy kicsit, amikor ő egy totál buta csinibabával

a karján lejt végig a főutcán. Kicsit sajkunk, aztán vihogva szaladunk haza, mert egy langaléta gimnazista meg bennünket követ kitartóan. Ilcsi ismeri is. Kicsit flúgos srác, de elég jól tud festeni. Már kiállítás is volt. Jól kitárgyaljuk, aztán elégedetten búcsúzunk el másnapig.

De a másnap elmarad, mert Ilcsi mamája kicsit zavartan, kicsit büszkén közli velem, hogy a barátnőm Szajkó Tibivel sétál.

– Talán ismered – dicsekszik pironkodva –, a zene-tanár Szajkó Tibornak a fia. Nagyon helyes, udvarias fiú. Még virágot is hozott – mutat a vázára.

Márti meg jó hosszan rám nyújtja a nyelvét. Elfut a pulykaméreg. Hogy mehetett el Ilcsi sétálni, amikor tudta, hogy jövök! Hülye, hülye, hülye! Dühöngök, rugdosom a kavicsokat. Tegnap bezzeg még bogaras volt az a srác, ma meg vele megy sétálni! Aztán lassan megenyhülök. Helyes fiú. És virágot is hozott: rózsát. Majd délután biztos átjön Ilcsi, és beszámol. De nem jön. Másnap se. Én meg büszke vagyok. Engem ne ugráltasson senki fölöslegesen. Ha nem volt otthon, amikor kerestem, hát jöjjön ő legközelebb, én ugyan rá nem nyitom az ajtót újra!

* * *

Pedig rányitom egy hónap múlva. Bár rányithatnám, de csak a kisírt szemű mamája meg a megszeppent Márti van otthon. Ilcsit ma műtik, valami rutinvizsgálaton találtak a tüdején egy daganatot. Reméljük, jóindulatú.

Remegő kézzel jegyzem le a kórházi osztály nevét

meg a szobája számát. Egyedül persze nem engednek el a városba. Várnom kell, míg valaki ráér elkísérni. Csak két nap, de akkorra azt is tudjuk, hogy bizony rosszindulatú az a féreg, amely rágta-gyötörte ezt a kislányt hosszú ideje már.

Gyengécske, halovány, de azért elmosolyodik, amikor elmesélem, esetlenségemben hogyan öntöttem ki újdonsült lovagja szeme láttára az öreg tarisznyát az utca közepén. Még a szeme is könnybe lábad, ahogy elképzeli a piruló fülű kajla kamasz fiút, amint a szerteguruló tamponok szedegetésében nem tudja eldönteni, hogy besegítsen, vagy inkább tapintatosan elforduljon, míg végzek.

Isten bocsássa meg, hogy hazudtam. Nem bírtam nézni vékony kis arcát, amely egészen ismeretlen volt a rettegéstől. Csak a mosolyában volt újra az, aki. Nevetni nem mert, fáj a vágás. De a tréfás jeleneten sokáig morfondírozott, s aztán már a műtét története sem volt olyan komor. Megbeszéltük, hogy majd felkérjük Tibort, készítsen térképet a hasára a következő nyeszettelés előtt, nehogy a sebész eltévelyedjen valahogy.

Derűsen váltunk el, bizakodón. Én is csak kinn bőgtem el magam a kórház előtt. Nem hinném, hogy láthatott az ablakból. Annyi cső lógott a karjaiból, talán mozdulni se engedték.

* * *

Még hazajöhetett. Az áttétek félelmetes száma valahogy lebénytotta az orvost, azt mondta, nem hiszi, hogy van értelme kínozni. Amit lehet tenni, ahhoz elég bejárnia.

Örültem, hogy újra itthon van. De túl hamar örültem. Tibor, mint az eleven árnyék, szegődött mellé. Ha megjelentem, azt se tudtam, menjek vagy maradjak. Néha tudomást sem vettek rólam, máskor csak ültek némán, és a közjük szorult csendben tompán hulltak a földre a kiejtett szavak.

El-elmaradoztam. Egyre kevésbé követtem a sorsát. Tán szüksége sincs erre az általam erőltetett kapcsolatra. De nem volt merszem elhagyni. Tulajdonképp azt hiszem, féltékeny voltam. Nem szép, tudom, de így volt.

Ahogy napról napra fogyott, halványult, volt benne valami titokzatos vonzerő, amely hozzákötött mégis. Néha megörültem, ha nem feküdt éppen, megdicsértem, hogy milyen szépen hízik. Nem volt ő súlyosabb egy dekával sem, de azt hittem, elhiszi, és talán majd lesz. Csokit vittem neki meg gyümölcsöket, később értetlenül bámultam, hogy hevernek ott érintetlenül hetek múltán is az asztalán, vagy hogy majszolgatja el őket kedvtelve Márti a szemem láttára. Egyre többet feküdt. Zavarba hozott a gyengesége. Hol bizonygattam, hogy jót is tesz egy kis pihenés, hol zsörtölődtem vele, hogy ne legyen már ilyen nyápic, egy ennyi időse fiatal lány erős, és meg fog küzdeni a betegséggel. Sajnálkozva nézett rám. Nem válszolt sem a biztatásomra, sem a morgolódásomra. Tudta, amit tudott. Érezte, amit érzett. Már én is tudom, hogy éppen a fiatalsága volt a legszörnyűbb erő, amely ellene fordult.

Aztán egy nap egyedül találtam. Nem szólt egy szót se, csak a szeme volt könnyes. Még sose láttam sírni, soha az életben. Hideg kezét melengettem egy darabig,

de csak az enyém hűlt az övéhez, az övé dermedt sárga maradt. Néha hörögve, fuldokolva köhögött.

– Hol van Tibor? – kérdeztem gyanakodva, hogy talán orvosért szaladtak mind, míg én itt ülök.

Kicsit még reménykedtem is, hogy valami értelmes okot találok, hogy elmehessek. Olyan hiábavalónak és nyomasztónak tűnt ott ülni. Tudom, hogy szép volna azt mondani, hogy nem így volt, de már mindegy. Akkor a legszívesebben megszöktem volna. Ilcsi nem szólt semmit, csak megmutatta a testére szerelt kis dobozt. Ez a vacak a kemoterápia. Ijedten hőkölttem hátra. Meztelenül feküdt a takaró alatt, viaszszárga bőrét szinte átlukasztották a csontjai. Rémfotókon látni ilyesmit. Undorító volt, visszataszító, félelmetes.

– Nem sugároz ez az izé? – kérdeztem zavaromban.

Aztán elszégyelltem magam. Szerettem volna visszacsinálni az előző pillanatot. Bárcsak látni tudnám az összeaszott test rabságába zárt emberkét! Bárcsak ne lenne ilyen erősen menekülhetnékem! S ha már ezt érzem változtathatatlanul, legalább csak ne vette volna észre az irtózatomat. Sokáig nézett, aztán leeresztette a takarót.

– Tibi lefestett – a hangja erőtlen volt, szinte áttetsző.

– Azt mondta, ez lesz a legjobb képe. Akt a haldokló szerelmesről.

Nem tudtam mire vélni. Dühített, felháborított az egész. Egy rohadt képet erről a szegény megalázott testről még meztelenül! Gyűlöltem Tibort.

– Gyűlölöm Tibort – mondta.

Olyan váratlanul határozott volt a hangja, hogy hirtelen alig hittem el. Mintha a gondolataimra válaszolt

volna. Hosszú idő óta először nézett a szemembe. És elámultam. Ott volt a szemében. Sehol máshol már, eltűnt a teste, a keze, a mozdulatai, de a szemében ott volt Ilcsi.

– Itt vagyok – mondta.

– Itt vagy – mondtam.

Értettük egymást.

* * *

Már nem lehetett halogatni. Egyszerűen nem volt meg oxigénpalack nélkül. Egyre több szerkezet és cső és vacak volt rászerezve, és egyre kevesebbet mutatta, hogy észrevett. Amikor mégis, akkor beszélni próbált. Fulladozva, sípolva, krákogva.

– A tarisznya... – suttogta újra meg újra.

Azt hittem, sikerül végigmondania, nem akartam félbeszakítani, de képtelen volt rá, hogy befejezze a mondatot. Hogy segítsek? Jaj, az a tarisznya. Odaadtam neki az enyémet. Dühösen zihálva hajította le az ágyról. Újra próbálkozott.

– A tarisznyádat akarod – igyekeztem segíteni neki.

– Márti... – pihegte.

– Jó, nem engedem, hogy elvegye – nyugtattam meg, aztán gyorsan elbúcsúztam tőle, annyira fojtogatott a sírás meg a félelem, hogy itt előttem talál meghalni.

– Nem engedem neki – kiáltottam még vissza megnyugtatóan az ajtóból.

Üveges tekintettel nézett rám.

– Holnap is eljövök – mondtam, de rám se hederített. Nem mertem megnézni, hogy él-e még.

Zakatolt a szívem nagyon. Rohantam lefelé a lép-

csón, mintha valami halaszthatatlan dolgom akadt volna. A nap a szemembe süttött, ahogy kitárult az ajtó. Majd ledöntött a lábamról a mindent betöltő tavasz-illat. Ez volt az élet, a nyugalom. Hamar le is ráztam az Ilcsi ágya mellett rám tapadt sötét gondolataimat. Csak a szavain töprengtem újra meg újra. „Mi a csudát izgul azon a nyavalyás tarisznyán?” – morfondíroztam. Márti gátlástalanul megette a csokoládéit, hordta a ruháit, cirógatta a macskáját.

És akkor megvilágosodott előttem: hát persze, mint lelkének utolsó darabja, úgy él benne ez a szerencsétlen kis válltáska. Titkok tömkelegét rejt. Benne lapulnak Tibor kis levelei, titokban megnézett film után maradt mozijegy, sutyiban egy próbarúzs, vickek-vackok, matematikuskák, idézetek. Ha csak a sajátomra gondoltam, már értettem is, miért fontos annyira az a tarisznya.

„Nem engedem” – határozta el. Aztán erősen Ilcsire gondoltam, úgy ismételt meg, mintha neki üzenném: „Nem engedem.”

A tavaszi szél kifújta belőlem az aggodást. Már egyedül utazhattam, a szüleim valahogy megszántak. Élveztem a napsütést, a szabadságot. Valahogy minden olyan reményteli volt. A vonaton megbámult egy fiú, én meg úgy tettem, mintha olvasnék. Hadd lássa, milyen művelt lány vagyok. Sajnos hamar leszállt. Kár, meg az is, hogy nincs kinek elmesélni, Ilcsit talán most bántaná az ilyesmi. Ha meggyógyul, majd... Ha meggyógyul...

Sötét árnyékként suhant át a lelkemen a fenyegető lehetőség: mi lesz, ha nem? Rémulten kapálódtam ellene. Nem szabad erre gondolni, nem gondolkodok erre,

űztem el a rémet babonás buzgalommal. Néha annyira hihetetlen volt, hogy tényleg meghalhat. Azt hittem, elfújhatom az egész félelmetes valóságot, mint egy kócos pitypangbóbitát.

* * *

Még egyszer láttam élve. Nem volt félelmetesebb, mint máskor, inkább nyugodtnak tűnt. Jobban van, dobbant meg a szívem reménykedve. A csövek viszont szaporodtak rajta. Éppen levették az oxigént, vagyis cserélték, már nem volt meg nélküle. Beszélni nem tudott, de figyelt. A szemében ott volt az a régi ismerős Ilcsi. Bár csak mosolyogna! Vágyva vágytam rá, hogy vidámnak lássam még egyszer.

– A tarisznya... – kezdtem lassan, hogy jól érthesse.
– Már értem. És úgy lesz, ahogy akarod. Gondom lesz rá, hogy úgy legyen. Megígérem – mondtam.

Szemmel láthatóan megkönnyebbült. Nem mosolygott, de ragyogott a szeme. Amikor megfogtam a kezét, erőltlenül megszorított az ujjával.

Délután Márti hívott fel a hírrel. Nem hittem el. A kis hülye. Utáltam Mártit, ilyen gonosz tréfát. De bemeni nem volt merszem a kórházba. Csak telefonáltam. Mondták, hogy igaz, meghalt. Egy hét volt vissza a születésnapjáig. Lefeküdtem aludni. Délután öt óra volt.

* * *

– Mit keresel itt? – kérdezte Márti. – Mi a fenét keresel itt? A temetésről kap mindenki papírt, menj innen! Tűnj el!

De nem tángítottam.

– A tarisznyáért jöttem. Ilcsi megkért, hogy vigyázzak rá – mondtam nagyon határozottan.

Márti ideges volt. Úgy rántotta meg a vállát, mint egy eszelős, nagyokat nyelt, és amikor bementem Ilcsi szobájába, nem jött utánam. Csak állt az ajtóban, rémülten, hogy valaki ilyen bátran belép oda. A tarisznya az asztalon hevert. Mindent ugyanúgy hagytak, ahogy az utolsó itthonlétekor hagyta a gazdája. Csak hideg volt. Merev hideget árasztottak a falak, az ágy, minden. A függönnyt sem húzták el, pedig kint igencsak könyökölt a napsütés. Igyekeztem kifelé. Vacogtatott a csend. A sajátom mellé akasztottam a tarisznyát. Ahogy kiléptem, Márti bevágta az ajtót utánam. Nem is köszönt. Mindegy. Megvédtem a tarisznyát. Megvédtem!

* * *

Aztán valahogy mégis összemeledtünk. Talán a temetésen kezdődött, amikor végre mindketten bőgni tudtunk. Rusnya, szörtyögős, kínos, keserves sírással, de nagyon jó volt. Utáltam, hogy meg lehet halni, és hogy egyszerűen egyik napról a másikra eltűnhet egy fontos valaki az életemből. Pedig nem volt igazam, nem egyszerre tűnt el, csak képtelen voltam addig elhinni, míg már muszáj nem volt.

És más szempontból sem lett igazam. Akkor még nem tudtam, csak sokára értettem meg, talán a tarisznyával egyszerre. Majd egy év kellett, hogy felfedezzem, nem tűnt el soha többé. Ott élt minden elolvasott könyvben, minden barátságos mozdulatban, ott a tarisznyában, megbújt rejtelmesen Márti tétova titkaiban, és végül már tudtam, hogy nem is ezekben

a jelekben, hanem bennem magamban él ő, ezért nem veszíthetem el soha.

* * *

A tarisznya sokáig lógott a szobám falán egy szegen. Nem néztem bele; ez volt Ilcsi titka, amelyet megtartott magának. Örültem, hogy lakik velem egy ilyen rejtély, volt benne valami megtiszteltetészerű. Márti se bántotta. Biztos vagyok benne, hogy véletlen volt, amikor egy széles mozdulatokkal kísért beszámolója közben lesodorta a szögről.

– Ilcsi tarisznyája – szisszentem fel öntudatlanul. A földön szétterült a táska, és hajtókáján tarka-barka limlomok tengere omlott végig. Semmi meglepő: a rúzs, a fecnik, az enyémmel egyforma tolltartó, a ragacsos cukorpapírok.

– Ilcsi tarisznyája – morogta Márti, és szemérmetlen mozdulattal seperte odébb a kacathalmot.

– Márti! – akartam sikítani a tiszteletlenség láttán.
– Márti! – rikított rám piros betűkkel a szó a tarisznya hajtókájára hímezve.

Hirtelen nagyon nagy lett a csönd. Bámultuk a szót, az árulkodót – némán, megrendülten. Úgy térdeltünk görnyedten fölötte, mintha titkos üzenetet kaptunk volna. Nem is volt az más, tudom. Szó nélkül engedtem neki rögtön. Mártinak a szeme sem rebbent, amikor felálltam, hogy az ágyamra öntsem a saját tarisznyám tartalmát, és óvatos mozdulattal beleseperjem a helyére Ilcsi színes kacatjait, aztán felakasszam a szögre a másik helyére. Üresen adtam a kezébe az övét, úgy, ahogy lába kelhetett annak idején.

Sokáig állt vele mozdulatlanul, aztán nagyot nyelt, összehajította, és a táskájába tette. Nem beszéltünk róla, de tudtam, hogy így is van jól. Amikor elment, sokáig néztem csöndben, elgondolkodva a szögön lógó titokrejtőt. Milyen nehezen értjük néha egymást...

* * *

Ilcsi, minden rendben van, visszaadtam neki...

ÁRNYÉKVILÁG

HOGY MILYEN ÉRZÉS VOLT AZON AZ OKTÓBERI DÉLUTÁNON A TISZA-PARTI HÁZBA KÖLTÖZNI, azt csak az értheti, aki lakott már hét évet egyfolytában kollégiumban. Tíz idegennel egy szobában, este takarodó, reggel szobarend, pontozás, álmukban beszélő szobatársak, hajnalban megvaduló, agyrengető vekerek. Úgy robbantunk ki életünk első albérletébe mi hárman, mint valami kalitkából szabaduló madarak. A lakást ki tudtuk fizetni, nem volt főbérelője, három szobából állt, közvetlenül a folyó partján, a tizedik emeleten. Mesés kilátás és mesés kilátások!

Boldogan pakoltuk be pár koffernyi kis cókmókunkat, és szabályos fészekrakási láz lett úrrá rajtunk. Örömmel mutogattuk egymásnak az új meg új helyekre tologatott ágyat, szekrényt, asztalt, és lassan kezdtük magunkat valóban otthon is érezni. Ez abból is látszott, hogy ránk jött a süthetnék. Igen, ne csak aludni járjunk ide, lengje be igazi süteményillat is a szobákat.

Persze nem valami bonyolult receptnek álltunk neki (nem is erről szólt az egész), csak egy kis piskóta sült némi mogyorókrémmel összeragasztgatva, mégis úgy éreztük magunkat, mint akik hazaértek.

Éppen a morzsákat szedegettük az asztalról igen elégedetten, amikor valamelyikünk kimondta: nincsenek ismerőseink a házban, és ez így nincs jól. De rögtön föl is ragyogott az arcunk – hiszen két szomszéd között a legrövidebb út köztudomásúlag egy tál sütemény. Erzsi már kereste is a tányért, Ildi a szalvétát hajtogatta, én meg a süteményt próbáltam szépen felválni, hogy jusson is, maradjon is belőle. Hárman vonultunk át a szomszédos ajtó elé ajándékunkkal.

Úgy vittük azt a tányért, mint valami kincset, talán ezért is vágott bennünket annyira mellbe a fogadtatás. A néni, aki a kukucskálón kinézett, azt mondta, nem ismer bennünket, nem akar semmit sem venni, és menjünk el, mert hívja a rendőrséget. Hiába magyaráztuk, hogy itt lakunk a szomszédjukban, ő csak egyre azt kiabálta, hogy ne zaklassuk, meg hogy takarodjunk az ajtaja elől.

Megszeppenve és vérig sértve tértünk vissza kis otthonunkba. Szó nélkül tettük le a konyhaasztalra a visszautasított ajándékot, aztán mindenki a szobájába vonult feldolgozni a történeteket. Erzsi sírt, Ildi csapkodott, én csalódottan bámultam a falat. Miért volt ilyen undok velünk, hiszen nem is tudja, milyenek vagyunk. Lehet, hogy bántotta valaki? Hogy sokat csalódott? Becsapták, és nem tud megbízni senkiben? De hisz akkor nagyon magányos lehet ott a falon túl! Igen, valószínű, hogy tényleg az. Talán nem kellene ilyen könnyen feladnunk.

Hívtam a lányokat, próbálkozzunk újra a barátkozással, de az egyik csak a fejét rázta, a másik meg legyintett. Minek? Ha valaki nem akar bennünket, ne erőltessük. Mi kezét nyújtottunk, ő nem fogadta el, mi itt a kérdés?

Egyedül maradtam a kételyeimmel. A sütemény ott száradozott az asztalon. Már senkinek nem volt kedve hozzányúlni. Leültem, néztem. Azt mondják, hogy makacs vagyok, máskor meg hogy kitartó.

Mindenesetre úgy döntöttem: nem hagyom annyiban a dolgot. Rövidke üzenetet kanyarintottam egy füzetlapra: „Jó napot! Nemrég a szomszédjukba költöztünk, főiskolások vagyunk. Ma ezt a süteményt készítettük, és jól sikerült. Fogyasszák egészséggel.”

Óvatosan a tányér szélére csúsztattam a levelet, kézbe vettem újra a kis csomagot, és az előbb zárva maradt ajtó felé indultam vele. Kicsit bizonytalanul csengettem be, de amikor a kukucskalás után csak morgást hallottam, felmutattam a tányért, és levelestül az ajtó elé tettem.

Másnap reggel egy kupac pogácsa várt az ajtó előtt a mi tányérunkon a következő üzenettel: „Jó reggelt! Köszönjük a süteményt. Mi sajnós cukrosok vagyunk, úgyhogy a kutya ette meg, de neki nagyon ízlett. Én meg ezt sütöttem. Remélem, szeretni fogják. Etelka néni”.

Nevetve mutattam a lányoknak, de a reggeli rohanásban csak pár falásnyi szabad időnk volt, nem tudtunk igazán beszélgetni a fejleményekről, este megint elmaradt a tanácskozás, végül egyedül válaszoltam a levélre: „Fantasztikusan finom pogácsa volt, köszönjük. Szívesen elfogadnánk a receptjét is. Milyen kutyájuk van? Tamara”.

És reggelre ott is volt a válasz a postaládánkban, benne a recept és még egy szó: „Spániel.” A néni nem volt bőbeszédű, de a párbeszéd megindult. Örömmel meséltem el a lányoknak, ők meg teljesen fellelkesültek. A folytatást már együtt írtuk:

„Van, aki sétáltassa a kutyát? Odavagyok a spánielkéért! Ildi

Az élesztőt hogy kell »felfuttatni«? Erzsi

A cukrosok csak cukrot nem ehetnek? És mit csinálnak, ha édességre vágynak? Tamara”

A kutyasétáltatást megköszönték, de nem fogadták el – Ildi nagy bánatára, Erzsi pedig ezentúl kézmeleg cukros tejbe áztatta be az élesztőt a sütés előtt. A nekem szóló válasz viszont csak annyi volt: „Jó kérdés.”

A lányok sóhajtván legyintettek: á, nem akar beindulni ez a kapcsolat. Lehet, hogy marad a süteményközösség közöttünk, és ennyi. Bennem azonban egyre ott motoszkált a „jó kérdés”-en kívül egy másik is: ki lakik még odaát, és mit csinálhat egész nap a tizedik emeleten egy ekkorka lakásban?

* * *

A napok csendesen teltek, kérdezni nemigen mertem. Vártam, kitárul-e a kapu abba a másik világba. És az idő meg is hozta a választ a kérdéseimre. Talán egy bő héttel később motoszkálást vettem észre az ajtó előtt, ijedten lestem ki a kukucskálón, és megpillantottam a szomszéd nénit. Éppen a süteményestálat akarta letenni. Gyorsan ajtót nyitottam, és ott álltunk szemtől szemben egymással. Mindketten meglepetten bámul-

tuk, méregettük a másikat, aztán halvány mosollyal kezét nyújtott nekem:

– Etelka néni vagyok a szomszédból. Maga melyik?

– A jó kérdéses... – vallottam be pironkodva.

– Ne hajtsa le a fejét, amikor hozzám beszél – hajolt közelebb. – Nagyothallok.

– Tamara vagyok – mondtam most már lassan, artikuláltnak, és jól a szemébe néztem.

– Maga jó lány. Tiszta a tekintete – simította meg a vállam.

A háta mögött a nyitva hagyott ajtójuk mögül különös festményt pillantottam meg. Önkéntelenül kikukkantottam rá a válla fölött. Megfordult és elmosolyodott.

– Szép, ugye? A férjem festette – mondta büszkén, és odaterelgetett az ajtóhoz. Teljesen elfeledkeztem magamról, nagyon megdobogtatta a szívemet a lehetőség, hogy jobban megismerhetek egy egyébként zárkózott embert. Csak a hatalmas durranásra eszméltem föl, hogy sikeresen kizártam magam a lakásunkból. A néni fejcsóválva nézett rám.

– Na, maga se egy született bérházlakó! Látja, sose megyünk ki az ajtón, ha nincs kitámasztva – mutatta a sajátjuk mellett a kis darab fát, az éket.

Nem tudtam igazán mit mondani, széttártam a karom, zavartan nevettem el magam. A helyzet egyrészt kellemetlen volt, másrészt viszont lehetőséget adott az ismerkedésre. A néni csak csóválta a fejét, de mosolygott.

– Na, jöjjön be! – intett.

És pillanatokon belül valóban egy másik világ tá-

rult a szemem elé. A lakás telis-tele volt festményekkel. Csupa rózsza, tulipán, margaréta, orchidea, apró mezei virágok és karcsú keleti csodák árnyékképével. Megannyi virágcsendélet fekete-fehérben. Képtől képig haladva ütköztem neki a tolókokcsinak, amelyből egy őszülő bácsi nézett rám rosszallóan.

– Etelkám, miért engedted be ezt a lányt? Tudod, hogy nem szeretem az idegeneket. – hunyorogva méregetett, aztán megcsóválta a fejét. – Ráadásul milyen fiatal. Az ilyen fiatalok szoktak gyanútlan, kiszolgáltató öregembereket becsapni, kirabolni, megfojtani... – sorolta volna még, de a néni leintette.

– Hagyjad, Károly, kizárta magát véletlenül. A süteményesek közül való. Már majdnem ismerős.

– Nem lesz ennek jó vége – morgott a bácsi meglepően hangosan –, ennek a nagy bizalmaskodásnak. Te mindig olyan szeleburdi voltál, Etelka. Ki tudja, miért akart bejutni a lakásunkba. Gyanúsak nekem az ilyen véletlenek.

Etelka néni megsajnálhatott, mert a vállamra tette a kezét, és jó hangosan azt mondta.

– Ne is hallgasson rá, Tamara, Károlyom olyan, mint a kutyája, mindig morgolódik, de igazán soha nem harap. Igaz? – és fél kézzel megvakargatta a hozzásimuló öreg spániel füle tövét. Erre már Károly bácsi is megenyhült, mert – mintha mi sem történt volna – úgy fordult hozzám, mint aki teljes joggal tartózkodik náluk.

– Látom, a képeimet nézi. Nem olyan nagyon jó képek, csak tudja, valami kell az embernek még akkor is, ha megöregszik és tehetetlen. Ki tudja, melyik volt előbb, a cukorbetegség vagy a túlsúly, de mindegy is,

mert aztán elindultam a lejtőn, mára a lábam se igen bír el, szűkületes is lettem. Nem is hinné el, hogy régen mennyit sétáltunk, kirándultunk Etelkámmal. Mostanra meg maradt a négy fal... De a legrosszabb a szemem romlása volt. Először észre sem vettem, csak annyit, hogy szürkébbek lettek a nappalok. Aztán estefelé volt nagy a homály, elhalványultak a színek, ma meg vannak napok, amikor szinte semmit se látok.

Etelkám mondta, hogy fessek. Merthogy régen olyan szépen lerajzoltam, egészen élethű volt, rá lehetett ismerni a képről. Hát mondtam neki, hogy festeni az teljesen más. Meg a színeket sem látom én már, szóval ostobaság, amit beszél. De ő csak nem hagyott békében, nyaggatott, hogy csináljam. Aztán ezek a képek lettek belőle. Mert ő ilyen bolondos, ilyen szeleburdi ötletei vannak, azért szerettem bele annak idején. Hát nem is bántam meg, hogy elvettem, mert ő tartja bennem most is a lelket. Nélküle én már nem lennék.

Jó volt rájuk nézni. Etelka néni hálás tekintettel itta magába a kedves szavakat, valósággal kivirult tőlük, Károly bácsi meg fölegyenesedett a görnyedt tartásából, mint egy deli legény, aki éppen a szépet teszi valami takaros hajadonnak. Csak gyönyörködtem bennük mosolyogva.

Etelka néni Károly bácsi vállára tette a kezét, mintha csak megigazgatná a pulóverét, de inkább szégyenlős simogatás volt az, tudtuk mindannyian.

– Így igaz – mondta. – Én beszéltem rá, hogy fessen. És nem is bántam meg. Mert ennyi gyönyörű virágot senki más nem kap a férjétől, mint amennyit én – bólogatott.

– Jaj, ugyan, csak árnyékok ezek, nem virágok – csóválgatta a fejét Károly bácsi.

– Árnyékvilágbeli virágok –toldottam meg. – Gyönyörűek.

Károly bácsi kivirult.

– Milyen igaza van! Annyi árnyék jutott min nekünk az életben Etelkával. Háború, éhezés, munkaszolgálat. A fiunkat is eltemettük fiatalon. Aztán a betegség, az öregség. Tudja, ebből a sok sötétből valahogy mégis ez született – mutatott körbe büszkén. – Mert erősek vagyunk. Hiába kaptunk csupa rosszat, nem adtuk fel. Igaz, Etelkám?

A néni tétován ingatta a fejét.

– Megsegített bennünket az Isten, Károly... – mondta szokatlanul halkán.

A bácsi haragosan legyintett rá.

– Megsegített! Miben segített meg? – dohogott. – Dolgoztunk, mint a barom, az segített meg bennünket, a két kezünk meg a szorgalmunk – fejszóválva nézett rám. – Á, Etelkám hisz. Tudja, ez is olyan bolondos dolgo nála. Na, mindig ilyen volt. Hogy beengedte magát is ide. Egy vadidegent – kacagott fel. – Na. De várjon csak. Ráér? Ha akarja, azokat a képeket is megmutatom, amik még nincsenek bekeretezve. Etelkám, hozd csak ide a mappámat!

Mosolyogva bólogattam, időm, mint a tenger, a többiek csak kilenc után jönnek, a képek meg tényleg különös, törékeny szépséget sugároztak. Etelka néni hálásan nézett rám, és már szaladt is a mappáért, meg – amint hamarosan kiderült – egy kis uzsonnát is készített.

Sajtos rudat ettünk, hozzá illatos teát kortyolgat-

tunk. Károly bácsi szóval tartott minket. Mesélt a katonáéveiről, a megismerkedésükről, a helyekről, ahol jártak. A délutánból hamar este lett, az ismeretségből pedig lassan sarjadni kezdett a barátság.

Mikor az ajtóhoz kísérték, már világosság szűrődött ki az ajtónk alól, és mind a két kezem tele volt a délutáni beszélgetés gyümölcseivel: a lányoknak sajtos rudat csomagoltak, én pedig megkaptam az egyik finom kis ecsetvonásokkal elkészített árnyékképet.

Ezt az első találkozást néhány rövidebb követte még, de aztán jött a vizsgaidőszak, és bizony, ritkásabban nyitogattam rájuk az ajtót. A kép azonban az én csokrommal mindennap szem előtt volt a szobámban, hogy legalább ha rápillantok, eszembe jusson a két kedves ember, akiktől kaptam.

* * *

Januárban, egy különösen hideg szombat reggelen csengőszóra ébredtünk. Etelka néni állt az ajtóban. Két kezével a ruháját gyűrögette, az ajka remegett, a szeme sarkában még látszott a letörölt könnycsepp.

– Elvitte a mentő Károly bácsit – tért rögtön a lényegre. – Rosszul volt az éjjel, de azt hittem, csak a szokásos. Aztán reggel meg kómába esett itt nekem, azt hittem, meghal, olyan borzasztóan nézett ki. Én nem is tudom, mi lesz. Kimenni se merek egyedül, hogy jutok el a kórházig ebben az időben?!

Tétován nézett ránk, mint aki tőlünk várja a megoldást. Harapdáltuk a szájunk szélét, hideg volt a folyosón hálóingben mezítláb, nem tudtuk, mit is mondhatnánk. Végül Erzszi bökte ki a legkézenfekvőbbet.

– Tessék átjönni hozzánk. Majd csak kitalálunk együtt valamit.

A konyhában ültettük le. Egy darabig csendesen pityergett. Teával kínáltuk, és míg ő a szemére nyomkodta hímzett zsebkendőjét, mi a karunkat széttárva, vállvonogatva nézegettünk egymásra. Némán, fejcsóválva „tárgyaltuk” meg az ügyét. Mit tegyünk? Lehetetlen helyzet volt. Ki tud most egy napot, egy délelőttöt vagy legalább két-három órát odaadni? Az egész tanév legkeményebb szakasza az a kétszer három hét, amikor letesszük a vizsgáinkat. Nemcsak a jegyünk, hanem az ösztöndíjunk léte vagy nemléte is kockán forog. Ráadásul a legtöbb tanár komolyan is vette ezeket az alkalmakat, és bármennyit tanultunk, készültünk, mindig annyival fölöttünk álltak tudásban, hogy pőrének éreztük magunkat mellettük. Most tegyünk félre minden könyvet, vigasztalgassuk és sétáltassuk Etelka nénit? A kórház nagy, hogy találjuk meg egyáltalán a bácsit? Az utóbbi napokban már éjjel-nappal kifulladásig tanultunk. Nem, ez legalább három óra kiesés. Gyakorlatilag behozhatatlan.

Éppen nyitottam volna a számat, hogy finoman hazaküldjem Etelka nénit, amikor belém nyilallt a felismerés: egyszer lehetek majd én is az, aki segítségért könyörög. „Amit szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük” – Jézus mondata most olyan keményen szíven ütött, hogy hirtelen még a szám is nyitva maradt a felismeréstől. Képes lettem volna egy ötösért egyedül hagyni ezt a kétségbeesett, magányos nénit? A vállára tettem a kezem:

– Rögtön öltözöm, és indulhatunk.

A lányok döbbenetesen néztek rám. Egy pillanatra némán bámultunk egymásra, aztán Ildi megszólalt:

– Én ellátom a kutyát, míg jönnek.

– Én pedig készítek valami meleg ételt. Mindannyiunkra ráférne – toldotta meg komolyan bólogatva Erzsí. Összemosolyogtunk, és kicsit még örültünk is az alkalomnak, hogy jót tehetünk.

A séta Etelka nénivel nem volt valami kellemes sportág. Vékonyka télikabátom nem óvott meg a hidegtől, de éreztem, hogy ő is reszket. Ki tudja, a hidegtől vagy a félelemtől inkább. A szél az arcunkba hordta a havat, csípett, szurkált, szemből támadott. A Tisza hídján már annyira fáztam, hogy a számat kinyitni sem volt kedvem. A néni is hallgatott, némán, elszántan haladtunk egymásba karolva. Komoran vonultunk, mint a háborús képeken a hadifoglyok.

A kórházban sem fogadtak bennünket tárt karokkal, alig találtunk valakit, aki segített, aztán meg eltévedtünk, és a lépcsőzés sem ment valami gyorsan-könnyen. Pihegve, lihegve értünk fel a harmadik épület második emeletére, ahol végre eligazítottak bennünket.

Károly bácsi alig látszott ki a csövek közül. Riasztóan idegennek tűnt, az arca beesett volt és viaszszínű, a szeme csukva, alig-alig rezdült a szempillája. A nagy, fehér takaró tetején pihenő vézna, csontos kezeibe az infúziós csövön át valami folyadék csordogált. Etelka néni mégis gyönyörködve nézett rá. Mosolyogva tolta odébb a takarót, hogy leülhessen mellé. Két kis rancos tenyerébe vette a férje sápadt, mozdulatlan kezét, melengette, cirógatta.

– Jól van, itt vagyok. Most már itt vagyok veled. Sem-

mi baj, semmi baj. Itt vagyok. Veled vagyok – suttogta kedves, simogató hangon.

Károly bácsi nem mozdult. Úgy tűnt, nagy teher neki a levegővétel is.

– Itt vagyok – ismételte Etelka néni csöndesen, szinte dudorászva. Aztán mosolyogva rám nézett.

– Tudja ám, hogy itt vagyok. Érzí. Azt mondják, mindent éreznek. Azt is, ha mellettük van, akit szeretnek, valahogy tudják. Biztosan tudják.

A szeme könnyes lett. A vállára tettem a kezem. Megsimogatta, aztán újra suttogva Károly bácsihoz fordult. Énekelgetett neki öreg, rekedt, sírós hangon, verseket olvasott fel a táskájában őrzött picli kötetből.

Egy darabig néztem őket, aztán az ablakhoz mentem. A Tiszára lehetett látni. A víz fodrozódott a szélben, a sodrással ellentétes irányban is meg-megemelkedtek a hullámok. Itt benn nem volt hideg, jó volt látni a szelet. A szelet, amely láthatatlan, csak zúgását hallani, simítását vagy suhintását érezni, létének következményeit, őt magát soha.

* * *

Esteledett, mire hazamentünk. Némán, fáradtan balagatunk át a hídon. A szél még mindig tölcserékbe csavarta a porhavat, de most hátulról kaptuk, az utakat is letisztították, könnyebb volt haladni. A tizediken búcsúztunk el.

– Jó éjszakát, és mindent köszönök... – szorította meg a kezem a néni.

Csak bólogattam. Éhes és fáradt voltam, meg kicsit csalódott is. Egész nap őriztünk egy rólunk tudomást

sem vevő embert. Vajon volt-e értelme? Tényleg segítettünk, vagy csak magunkat nyugtattuk? És nem tudtam azt sem, hogyan legyen tovább. Jónak lenni jó. Különösen akkor, ha csak addig tart a tennivaló, amíg az embernek kedve van hozzá. Károly bácsi látogatása viszont nem az első lendületből felkínált pár órát, hanem az egész napomat igénybe vette, és tudtam, hogy holnap is ott kellene lennie valakinek. Valakinek, aki reméltem, hogy nem én leszek.

Etelka néni fürkészőn nézett rám.

– Tudom, hogy sokat adott ma – fogta meg a kezem.
– Az emberek könnyebben adnak egymásnak valami tárgyat, mint az idejüket, amiről azt hiszik, hogy teljesen és tökéletesen csakis az övék. Pedig mindenünk az Istené. Mindenünk. Maga olyat adott ma, amiről azt hitte, sohasem kaphatja vissza, de nem veszítette el. Gazdag az Isten – mondta, és becsukta az ajtót.

Este még sokáig forgattam a lelkemben a szavait. Kemény és igaz szavak voltak.

Reggel ott álltam az ajtaja előtt a tankönyvvel a hónom alatt. Csak biccentettünk egymásnak, szó nélkül mentünk el a kórházig, ahol szinte változatlan kép fogadott bennünket. Etelka néni pontosan ott folytatta, ahol előző nap abbahagyta, Károly bácsi nehezeket lélegzett, én meg hol melljük ültem, hol az ablak mellé a tankönyvvel. Tanulgattam, de minduntalan elkalandoztak a gondolataim.

Etelka néni közben az életüket mesélte Károly bácsinak csendesén. Hol meghatódva, hol csilingelő kis kuncogásokkal kísérve a megismerkedésüktől egészen a mai napig. Kedves és megrázó volt egyszerre az egész.

Úgy éreztem, még soha nem kerülhettem ilyen közel senkihez. A saját szüleimről nem tudtam meg ennyi részletet, ennyi semmicske titkot, mint – akarva-akaratlan – most róluk. A könyvet az ablakpárkányon hagytam, és melléjük húztam a székeimet. Etelka néni kivirult. Most már elevenen reagáló közönsége volt. Együtt nevtünk, pityeregtünk, nagyokat hallgattunk, elgondolkodva bólogtunk, hümmögtünk. Délben és este szikkadt szendvicset ettünk az automatából, és műanyagpohár-ízű forró teát ittunk hozzá.

– Kérsz egy kis teát, Károly? – kérdezte Etelka néni komolyan, kedvesen. Aztán legyintett.

– Igazad van, ocsmányul néz ki, és az is – és fuldokolva kacagtunk. Magához ölelt. – Ez jó vicc volt – mondta hálásan, mintha tehettem volna arról, hogy a fáradságnak ezen a fokán így tud nevetni az ember bármin...

Harmadnap vizsgáztam. Megkaptam életem első vizsgahármasát, de valahogy már nem is tűnt olyan fontosnak az egész. Csak magamra kaptam a kabátom, és futottam vissza a kórházba. Etelka néni a takaróra dőlve szunyókált. Mosolyogva néztem őket. Jó lenne egyszer ilyen közel lenni majd valakihez, ilyen közel lenni hozzá egy életen át.

Csendesen az ablakhoz húzódtam, a következő vizsgára olvasgattam a tételeket. Óvatosan lapozgattam a könyvet, még levegőt is halkabban vettem, hogy ne zavarjam őket. Ránk nehezedett a csend. Hamar esteledett. A januári éjszaka sötétje úgy ereszkedett le, mint egy finom szövésű fátyol. Az árnyékok elszürkültek. Az ágy felől kis mocorgás hallatszott.

– Jó estét, Tamara!

Ijedten kaptam föl a fejem Károly bácsi rekedt hangjára. Etelka néni is fölriadt, a fejét forgatta, rázogatta, mint aki hirtelen nem tudja, mi is történt vele.

– Kicsit elszundítottam – motyogta a bácsi. – Ez az Etelka annyit beszélt! Csak beszélt és beszélt. Aztán elandalodtam valahogy. Annyit tud beszélni. Mindig ilyen fecsegős volt. Azt mondja rám, hogy én vagyok a fecsegős, meg hogy soha végig nem hallgatom, de most, most végighallgattam. Ugye Etelka?

A néni nevetett, a könnyeit nyeldeste, de bólogatott. Odaálltam melléjük, fogtam a kezüket. Néztem a két mosolygós, ráncos arcot. És láttam, ahogy Etelka néni szeretettel végigsimít a takarón. Észrevettem Károly bácsinak a felesége felé biccenő fejét, ahogy próbál közelebb hajolni a kedveshez. Szívtam magamba a szent pillanatot, amikor elleshettem valami megismételhetetlenül gyönyörűt.

– Tamara, mondok én magának valamit – nézett rám egy kis csönd után a bácsi. – Maga még fiatal, és én szeretném, ha adhatnék magának valamit abból a sok év tapasztalatból, amit megéltem. Tudja, sokáig azt hittem, hogy mindent mi csinálunk, hogy rajtunk fordul meg a világ. De most, most valahogy volt időm gondolkodni, amikor csend volt. És... tudja, ahol árnyék van, ott fénynek is lennie kell. Igen, ott van fény. Nem baj, ha nem érti, csak jegyezze meg. Majd megérti. Másként nem lehetne árnyékvilág...

Bólogattam. A néni könnyölgőn nézett föl rám. Megértettem, mit üzen a tekintete. Elbúcsúztam tőlük, együtt maradhattak kettesben. A folyosón töltöttem az utolsó fél órát, amíg el nem küldtek bennünket a kórházból.

Másnap reggel a kutya vonítására ébredtünk. Mire felöltöttünk, hogy hazavigyük a blökit, Etelka néni már nem nyitott ajtót. A mentőket a házmester hívta ki. Futottam a kórházba, de nekem nem adhattak felvilágosítást róla, hisz nem voltam hozzátartozó. A szívem majd kiszakadt a rohanástól, úgy futottam az emeletre, de a hírt nem volt kivel megosztanom: Károly bácsi ágya is üresen állt, mire fölértem. Először azt gondoltam, valamelyik ismerős vagy rokon vitte el őket magához ilyen hirtelen, váratlanul. Rosszul is esett egy csöppet, hogy nem búcsúztak el tőlünk még levélben sem.

Valahogy nem tudtam elképzelni, felfogni, feldolgozni. Napok kellettek, hogy megértsem: valóban végérvényesen elmentek.

Aztán egy reggel fülsértően visszhangzott a folyosó. Kulcsok csörögtek, lábak dobogtak, tárgyak tompa puffanása hallatszott. A hivatal emberei kipakolták az örökös nélkül megüresedett lakást. Kikerültek a bútorok, a székek, a bekeretezett képek, minden. A munkások szitkozódva hordták le a tizedikről a limlomokat. Röpködtek a papírok, rajzok, a bekeretezetlen képek mappája épp a lábam elé csúszott a kövön. Mikor elkértem, csak legyintettek. Vigyem, úgysem kell ez az egész kóceráj senkinek.

Ma is őrzöm. Jó ránézni, ha túl soknak tűnik az árnyék...

BŰCSŐ

VALAHOGY MÁSKÉPP KÉPZELTE EL AZ EGÉSZET. Érces hangon zengő trombiták játsszák a dörgedelmes *Dies irae-t*, elérhetetlen magasságban hatalmas trónon ül a kérlelhetetlen Isten, szigorú szemekkel ítéletre készen merednek rá az égi lények, akik vakító fehéren állják körbe a szegény, kétségbeesetten menedéket kereső embert.

Lenke elmosolyodott. Milyen más az egész. A szemét nem tudta már kinyitni, csak halványan sejtette, hogy a karjába szúrt tű még mindig ontja, ontja az infúziós folyadékot. „Talán ezért nem érzek semmit, semmi különöset” – gondolta. Finom fátyolként vette körül az ablakon át beáradó délutáni napfény. Ő pedig könnyű lett és szabad. Megkönnyebbülten sóhajtott fel. Tehát kezdődik. Istenem, tényleg itt a vége?! A lelkét valami régtől fogva ismerős derű járta át meg egy kis megfoghatatlan, szelíd szomorúság, ahogy megáll az ember tanácstalanul, boldogan a cél előtt egy röpké pillanatra, és magában az öröme mellett csendesen sóhajt is egyet. Így búcsúzik el az álmaitól meg az úttól, amely gyötrelmes és gyönyörű, erőt próbáló, mégis csodálatos volt.

Önmagát látta mint a réten gondtalanul röpködő, tarka ruhás, aprócska lányt. A testvére, Zsuzsi kezét szorította, együtt pörögtek, futottak, nevetve hemperedtek a fűbe. Milyen szép is volt gyerekek lenni! És most édesanyja közeledik, a köténye illatos napsárga körtékkel van tele. Mohón harapják az édes gyümöl-

csöt, a puha, hamvas finomság szinte elolvad a szájában. Apuka jön a vállán kapával, a tarisznyájában összeszáradt, madárlátta kenyérdarab lapul. Úgy adja a gyerekeknek, mint valami csodás, meséből szalajtott különlegességet. Izgatottan kapkodva nyúlnak a kincs után. Nehéz elrágni, de kit érdekel, ilyen nem ehették akárki!

Most iskolában van. Betti tanító néni egy hosszú bottal mutogatja a táblán sorban a betűket. Őt szólítja fel. Rémülten néz körül, a tenyere izzadni kezd, a szája sírásra görbül, nem tudja megfejtetni, mit jelenthet a titokzatos kacskaringós vonal. Évike, a szomszéd kislány ül mellette, óvatosan megérinti a karját, és a szeplős Kovács fiúra mutat. Gyuri! Hát persze, gyé! Diadalmasan cseng a hangja, az óra megy tovább, de ő hálásan szorítja a padtársa kezét, és az uzsonnára csomagolt almát sokáig moncsolgatja, míg sikerül kettétörnie, hogy megoszthassa vele, és együtt vidáman ropogtathassák el a szünet alatt.

A pincében hideg van. Félelmetes hangok rémítik őket, bizonytalanság szorítja vasmarokkal a szívüket. Vajon mi van apukával? Hirtelen hatalmas robaj hallatszik, a föld is mintha megremegett volna belé. Egész testében reszketni kezd, tehetetlen sírás rázza a testét. És ekkor valami csoda történik. Édesanya ölbe hajtja a fejét, szelíd arcát figyeli, és az őt simogató tenyér melege lassan átjárja. Már ő is erős, megfogja a mellette halkán sírdogáló Zsuzsi izzadságtól ragacsos kis kezét, és dédelgetve, cirógatva nyugtatgatja, míg csak összeborulva el nem alszanak a kimerültségtől.

Aratnak, marokszedők ők is Zsuzsival. Valamiért

úgy szorítja a szívét, hogy vége az iskolának. Potyognak a könnyei a zizegő, aranyos búzakalászokra. A hátán folyik az izzadság, poros arcán a sírástól vékony barázdák futnak végig. Hogy fogja ő megtudni, hogy is kell élni? Senki más nem gondolkodik ezeken a dolgokon rajta kívül? Egyedül van, vagy csak nem illik erről beszélni? Édesanya sóhajtvá teszi le a kését, amit éppen összekötöttek. Átöleli a vállát. Némán, keservesen néz rá.

– Kérjed az Urat! – suttogja a fáradtságtól kicsit rekedten. – Segíteni fog neked, hogy megtaláld az utadat!

Hálásan mosolyodik el: csakugyan! És már kéri is: „Istenem, adj értelmes életet, hadd tegyem jól a jót! Céllal és áldással járhaszak mindig!” És valahogy érzi, tudja, hogy kinyílt az ég. Aki elismeri, hogy segítségre szorul, annak már nem kell egyedül küszködnie tovább. Megkönnyebbülten sóhajt fel, könnyebb a munka, könnyebb a szíve is.

Nagylányok lettek, csinosak, kacérok is egy kicsit. Táncolni hívja Till Barna, de ő egyre csak Krisz Palit várja. Mosolyog erre és arra, egyedül Palkó tekintét kerüli szemérmesen, tétován. Vajon ő kit választ? Szereti-e? Évivel sugdosnak az udvaron, aztán egyszer csak ott áll előttük a legény. Az arca lángvörös lesz, szinte szédül az izgalomtól, jaj, alig kap levegőt, csak el ne árulja magát. És Pali őt hívja, repülnek, mint a szél, olyan csodás, egyszerű minden. A szoknyája pördül, a haja kibomlott, szabadon száll, csak sose legyen vége ennek a táncnak!

Most már menyasszony, édesanya sírva segíti rá a fehér ruhát, a templomban virággal a kalapja mellett

várja már Pali. Úgy ragyog egymásra a szemük, mint két pár fényes csillag. Semmitől nem félnek. A színes ablakokon át varázsos fények töltik be a templomot. Hát eljöttél, tényleg itt vagy, Istenem?! Milyen szép ajándék ez a jelenlét! Lehet-e ennél biztatóbb indulásuk a közös élet felé?

Gyermekágyon fekszik, a dereka hasogat, a háta sajog, veríték borítja a testét. Hol van Pali? Nagyon fáj, meddig tart még? Miért nem segít valaki? Jaj, mi van a gyerekkel? „Nyomjon, most nyomjon!” – kiabál a bába. Keservesen próbálja kipréselni a gyereket, fuldadozva, nyögve, a könnye is kibuggyan. Mi történt? És akkor felsír egy erőtlen vékonyka hang. Kispalkó nyöszörögve bújik a karjaiba. Milyen csodaszép! A bőre kicsit ráncos, síkos, ragacsos az emberke. Hát nem gyönyörű? És nézzék a fülét, tisztára, mint az apjáé! De miért sírsz, kedves? Hát ennyire féltettél? Hát ennyire, ennyire szeretsz?

Fáj a szoptatás. Mintha kést nyomnának a hasába, és érzi, hogy dől a vér közben. Jaj, ilyen nehéz az anyaság? Szégyen, de potyog a könnye a fájdalomtól, alig látja közben a kisleányt. Lopva megtörli a szemét. Ej, no, nehezebbet is túlélünk. De szenved. Ilyenkor is lehet vajon imádkozni? „Istenem, segíts hogy jó anya legyek!” Milyen szépen, áhítattal eszik ez a gyerek! Mohón, gyönyörűséggel. Egyszer csak felnéz rá sötét pillájú, fényes bogárszemével, és elmosolyodik. „Pali!!! Gyere gyorsan, nézd, nézd! Kispalkó...”

Miért sír ez a gyerek? Erzsi már újra állapotos, szépen gömbölyödő hasával nehezen cipeli a saját lábán menni nem akaró kisleányt.

– Palkó, olyan nagy vagy már, tudsz egyedül ügyesen gyalogolni. Leteszlek egy kicsit, mert rettentő nehéz vinni téged.

De a legényke hajthatatlan, dacosan szorítja össze a száját, két karjával úgy öleli át az anyja nyakát, mintha az élete függne tőle. Lenke sóhajtva karolja át a gyereket, a háta fáj, de nincs szíve letenni ezt a sózsákot. Bár történe valami! Észre sem vette, hogy került melléjük Évi, Kispalkó keresztanyja. Nem is kérdez semmit, csak nyújtja a kezét a kicsiért, aki boldogan csimpaszkodik rá.

– Vegyél a hátadra, lovacskázzunk, keresztanyu! – lelkendezik.

Ő meg mosolyogva gondol arra, hogy lám, hát mégis van Valaki, aki őt is hordozza, szemmel tartja, és a terheit megkönnyíti. És csöndesen hálát ad kedves barátnőjéért is, aki eszköze lehetett ma ennek a gondoskodónak.

Hull a hó, ő az ablakból figyel, hogy játszik a puha, csupa fehér ruhába öltözött udvaron apa és fia. Viháncolnak, kacagnak önfeledten, aztán Pali a ház felé mutat, és összebújva integetnek felé, mulatságosan hajbókolnak neki, mint egy királynőnek. Ahogy elgyönyörködik a két bohóckodó rosszcsoniban, valami mély hálát érez, és tudja, hogy a világon senkivel sem cserélne.

Most a kályha mellett ülnek. Ölében Kislenke fekszik, belefáradt az evésbe, édesdeden elpihent. Tekintetével végigsimítja a csöppség arcát, miközben halkán mesét mond Palkónak, aki a lábánál ül, és ámulva hallgatgatja az erdei tündérek kalandjait.

Az új ház előtt állnak, fáradtak és elképesztően, lehetetlenül szegények. A városban nem lesz könnyű az

élet, de már nem tudta eltartani őket a kicsinyke föld, mostantól a gyár nyeli majd el reggelente a felnőtteket, az iskola a kicsiket. Nehéz lesz, más lesz minden, és különös félelem lengi körül a lelküket, ha az újra gondolnak, ami jön feltartóztathatatlanul. A csöndben rájuk nehezedik a jövő, de ekkor Pali megszólal.

– Lenkém...

Egymás felé fordulnak, és annyi gond, feszültség, kétely és nehézség után szó nélkül ölelik át egymást.

– Én is, én is! – visítja Kislenke és Palkó. Hozzájuk futnak, majd felborítják őket. Nevetve bújnak össze az udvar közepén. Az ég szelíd kék palástot terít rájuk. És már nem rettent a jövő, ígéretekkel van tele minden perce. Derűs kíváncsisággal indulnak felé együtt.

A kertben áll, nagy halomnyi lehullott levél terít be mindent, csak a halványlila kikericsok kukucskálnak ki az avarból. Különös szomorúság ül a vállán. Hát ennyi volt csupán? Ez a pár év jutott csak nekik? A gyerekek egész héten távol vannak, az iskola elrabolta őket. Vagy tán nem is az iskola, hisz az utóbbi időben, ha itthon voltak is, alig lehetett látni egy csöppet belőlük. Magánéletük van, önállóak, és kevésbé van szükségük már a gondoskodó kezekre. Tanácsot sem kérnek, nyeglék, lusták, távoliak, érthetetlenek, szinte idegen lett mind a kettő. Fusson utánuk erőszakkal? Vagy ez a természetes? Olyan bizonytalan lett minden, ő sem tudja, hol a helye ebben az új helyzetben. Tétován hajol le egy cakkos szélű tarka levélért. Rémulten sikoltja el magát, pedig csak játék, valaki befogta a szemét. Pali az, leülteti a kerti padra, és ki kell találnia, mi van a zsebében. Egykedvűen próbálkozik, valahogy nehezen

akarja elengedni a szomorúságát. Aztán egyszer csak nem bír tovább várni, mint egy türelmetlen gyerek, nyafogni kezd: „Mutasd!”

És Pali mutatja. Alig várta a percet, hogy boldogan megglobogtathassa előtte a két vonatjegyet: Budapest–Velece.

– Micsoda?! Te őrült, ezt nem engedhetjük meg magunknak! Én nem vagyok hajlandó ilyen bolondságra! Tönkremegyünk!

De Pali csak nevet:

– Akkor megyek mással! Hé, emberek, hajlandó valaki velem jönni egy hétre a gondolák városába? Itt ez a nő, a feleségem, és kikoszorózott, pedig vállalati jutalomként kaptam a lehetőséget, de minden hiába, mással kell útra kelnem!

Önfeledten ölelik át egymást. Velece! Ilyen nincs is! Mindig ez volt a titkos vágya, és sose hitte volna, hogy egyszer, hogy igazán! Hát még ezt is, ezt a lehetetlent is megadta az Isten?!

És csak szállnak körülötte a boldog emlékek, a mosolyok, a derűs délutánok, a szelíd hallgatag naplementék. Úgy veszik körül, mint egy puha, meleg, oltalmat adó ruhadarab.

– De Istenem, hol vannak a kétségek, a lázadások, a tévedések, a bűnök, a botlások és mulasztások, a hibák és az elrontott dolgok? Hol van az én életemnek ez az árnyékos, szégyennel telibb, de mindig igazibbnak hitt fele? – kérdezi.

Ott áll a fényes kapu előtt tanácstalanul és kételkedően. Valami tévedés történt. „Én annyit vétettem, hol a sok rossz, hová tűnt el?”

– Mind el lett törölve, mind le lett mosva, örökre el van felejtve, ki van javítva. Hát neked is, neked is magyaráznom kell? Hogy milyen hitetlenek vagytok, ti hívők! – simogatja meg szelíden az Isten, aztán fejcsóválva betereli a többiek közé, a hálát zengők karába.

Tócsaűkőrbēn

KI A CÍMZETT?

JÓZSI, A POSTÁS UTÁLTA A TELET. Ha hideg szél fújt az arcába, hó hullott a kézbesítendő levelekre meg a zöld kabátjára, síkos, jeges úton kellett egyensúlyoznia az elől-hátul megrakott kerékpárral, soha nem tudott még egy kedves szót sem kiejteni a száján. Morcosan róttá az utcákat, egykedvűen dobálta a ládádba a nyirkos küldeményeket, és alig várta, hogy végre otthon kipihenhesse magát, illatos süteményeket rágicsálva, teát kortyolgatva a jó meleg szobában, a kályha mellett.

A legrosszabb mégis a ködszitalás, éppen mint ma is; az ember ilyenkor a lelke mélyéig tele lesz nedves hideggel. És milyen nehezen telik az idő! Ennek a napnak sem akart vége lenni, ráadásul még van itt egy levél a Madár-majorba.

Azt, hogy a falunak ezt a távolabb eső kis külterületét is naponta fel kell keresnie, külön büntetésnek tartotta. Errefelé már csak hat házban laktak, csupa özvegy, magányos, idős ember, és mind kinn álltak a postaládánál, lesve az ő érkezését – napról napra, kitaratóan, akár esett, akár fújt. „Hogy ráérnek!” – puffogott magában Józsi postás.

Most azonban kapóra jött, hogy itt vannak mind-

nyáján, mert a nagy táska legalján egy töltőtollal megcímezett boríték lapult, s az olvashatatlanságig elázott betűiből csak ennyi volt úgy-ahogy kivehető: „major” – a címzés többi részét most együtt fejthetik majd meg.

Az öregek reménytől csillogó szemmel csendesen köszöntötték Józsi postást, és néma izgalommal követték tekintetükkel, ahogyan lassan, magában morgolódva a táska mélyére nyúlt, és kihúzta a küldeményt. „Levél” – ujjongott fel a kis csapat, mert tudják ők már, hogy az igazi kincs a levél. A képeslap, a névnapra köszöntő vagy a születésnapra üdvözlőlap ünnepekre érkezik, de a levélben bármi lehet. Hír és beszámoló, akár több oldal is.

Sóvár szemekkel figyelték Józsi postást, vajon kinek nyújtja, de az csak magasra tartotta.

– Kié? – nézett rájuk kérdően, mint aki a bűnöst keresi egy napvilágra került gaztett ügyében.

A várakozók meglepődtek.

– Hát kinek a neve van rajta? – kérdezte a nagy bajszú Pista bácsi.

– Senkinek nincs, elmosódott a címzés. E miatt a vacak tinta miatt van, be kéne tiltani. Az első csepp nedvességre olvashatatlan maszat lesz belőle, aztán nyomozzon szegény postás. Mintha nem lenne így is éppen elég dolgunk – morgott.

A többiek viszont lázba jöttek. Izgalommal töltötte el őket a levél, amely e pillanatban még bárkié lehetett.

– Cím se látszik? – érdeklődött Erzsi néni.

– „major” – mutatta egykedvűen a postás.

– Talán a feladó... – próbálkozott az öreg Ferenc bátya.

– Az egyáltalán nincs rajta. Fel se kellett volna vennie a postának ezt a levelet.

– Ej, no, ne mérgeledjön már! – csitítgatta Józsit a mindig vidám Mári néne. – Valahogy majd csak kiderítjük, hogy melyőnké.

Néhány perccig tanakodtak, aztán arra jutottak, hogy fel kell bontani és megnézni az aláírást, abból biztosat lehet megtudni. Józsi postás nagy nehezen beleegyezett a levéltitok megsértésébe, hangsúlyozva, hogy ő nem vesz részt benne semmiképpen. A megtisztelő feladatra mint a legidősebbet Klára mamát kérték meg. Szegényke reszkető kezeivel csak nagy nehezen boldogult az átnedvesedett papírral is, de az elmosódott írás már igazán elbizonytalanította.

– Olvasd te, Zsuzsikám, neked még jobb szemed van – adta át a legfiatalabbnak.

– Az aláírás kivehetetlen – állapította meg ő kis idő után megfontoltan. – A levél nagy része elmosódott. Csak a közepén van valami, amit ki tudok bogozni.

– És mi áll benne? – kérdezte az izgalomtól kipirulva Mári néne.

– „Szeretném, ha megbocsátanál neki. Sok év telt el azóta, mindnyájan sokkal tartozunk, csak a Jóisten kegyelme tart meg engem is, téged is, őt is. Bocsássál meg neki, hadd legyen békés karácsonyunk!”

Némán, lehajtott fejjel hallgatták.

– Ennyi – törte meg a csendet Zsuzsika.

– Kié hát? – nézett körül Józsi. De senki sem nyúlt a levél után.

– Mi legyen akkor? Én már tovább nem viszem. Vigye el valamelyikőjük! – kérte a postás. Így maradt a levél Zsuzsikánál.

Mindannyian csendesen ballagtak hazafelé.

„Jó, hogy nem lehet a szívekbe látni” – gondolta Erzsi néni, és elhatározta, hogy még aznap összekészít egy kis zacskó csigatésztát annak a haszontalan lányának. Ha a reggeli busszal megy, még benn éri az iskolában, aztán megmondja neki, hogy már rég nem haragszik rá, csak azt várta, hogy majd ő jön el, de már így is jó. Talán a karácsonyt is együtt tölthetnék idén...

Ferenc bátya az öccsének írt levelet ezen az estén, hisz igaza van a nővérenek, csúnya dolog ez a haragtartás testvérek között.

Klára mama almát válogatott, mert kórházba talán gyümölcsöt a legjobb vinni, és hát úgyis épp a héten hallotta, hogy benn van ez a semmirekellő Sára, most tényleg alkalmas az idő a békülésre. Micsoda vén bolond volt, hogy eddig nem kereste, hisz képtelenség egy ilyen buta szóváltás miatt ilyen sokáig duzzogni!

Mári néne csokrot készített délután az utolsó kerti krizantémokból az anyósa sírjára. Persze lehetett volna másképpen sok minden, de azért talán ő is el-elengedett egypár tiszteletlen szót. Meg aztán jobb is volna ott a szívünk mélyén békében élni, hát nem írt butaságot ez a Kovácsné...

Pista bácsi sokáig ült a kályha mellett. Sehogyan sem tudta rászánni magát, hogy ő kezdjen békülni, hisz anynyit próbált már szaladni az öccse után, és mindig, de mindig falba ütközött. Becsapta, kihasználta, elárulta... Hány éve is, hogy nem látták egymást? Talán van már tíz is. Vajon hol lehet most, mit csinál? Meglehet,

hogy ő is kapott az élettől azóta. Bizony most már ő is nyugdíjas. Lehet, hogy valami otthonban lakik, az is lehet, hogy egyedül. Lassan, nagyon lassan emelte fel a telefont. Egy pesti telefonszámot tárcsázott...

* * *

Józsi postás kicsit nyugtalanul forgolódott az ágyában ezen az éjszakán. Elég elmosódott volt az a címzés, talán a „major” sem volt egész biztos. Ki tudja, kié lehetett az a levél? Vajon megkapta az illetékes?

STRANDON

IGAZI NYÁRI NAP VOLT. Az ég és a víz kékje közötti boldog végtelenben illathozó, puha szél játszadozott, a fák lombjában ezernyi szorgos méh zümmögött, a nap kellemesen cirógatta a strandolók bőrét.

A fiú és a lány a dús, zöld fűre terített törülközőn sütkérezett kellemes gondtalanságban. Mindketten az mp3-lejátszó hallgatójával a fülükben élvezték a pihenést, csukott szemhéjuk mögött a vidám, tarka fények táncát figyelték. A fiú egyik kezét a lány combján felejtette; a közelség édes álmokat varázsolt elé, melyek egész testében megbizsergették. A lány színes magazint lapozgatott könnyed figyelmetlenséggel, fél szemmel azonban az arra járó, csokoládébarnára sült nőket figyelte: vajon szebbek-e, csinosabbak-e nála?

A babát egyikük sem vette észre, amikor érkezett. A környéken jöttek-mentek az emberek, felbukkantak és

eltűntek a színes fürdőlepedők, szüntelenül változott, kavargott és zibongott a világ. De egyszer csak ott volt a csöpp szőke teremtés. Finom bőre puha és fehér, a fenékén picike fodros bugyi, a nevetése bugyogó forrás hangja, a szeme ragyog, mint két drágakő, a szája kis piros szamóca: gyönyörű szép kislány.

Apró lábain ingadozva, óvatosan lépegetett, közben elégedett gügyögéssel kísérte saját diadalmenetét, és barátságosan integetett a rámosolygó ismeretleneknek. Céltalan, boldog totyogását szüntelenül szemmel kísérte egy magas, barna fiatalasszony, az anyukája. De a gyermek semmi veszélyeset nem tett, imbolygó sétája kedves színfoltja lett a délutánnak, senkit sem zavart, és senki sem zavarta őt.

Közben a fiú megunt a tétlen napozást, felállt, és elsétált a vízhez.

Ekkor lépett színre a baba. Talán a színes képek tetszettek neki, vagy a lányt találta vonzónak, mert puha talpacskáin hozzádöcögött, közvetlenül előtte leguggolt, és ráemelte hatalmas, ragyogó szemeit. A lány csodálkozva nézett fel a magazinból, kivette füléből a hallgatót, és a kicsire nézett. Olyan közel volt az arcuk, hogy csaknem összeért. A baba csücsörített, puszit dobott, gügyögött valamit a maga anygali, titokzatos nyelven, és tátott szájjal, érdeklődve szemlélte új ismerősét. Aztán az egyensúlyát nehezen tartó csöppség megbillent, és dundi kezével riadtan kapaszkodott meg a lány sűrű, barna hajában. Mindketten nevettek.

Barátságuk a nem várt kalanddal megpecsételődött. A baba ettől kezdve nem tágított a lány mellől. Körbejárta, rámászott, nagy nyögésekkel kísérve meg-

próbálta kihúzni alóla a törülközőt, leült mellé, és az újságot lapozgatta esetlenül, arcát a lány vállára hajtotta, halkan dudorászott. Szívet melengetően kedves idillt alkottak ők ketten. Az arra járók mosolyogva figyelték a bájos párost.

Aztán elunta magát a kicsi: mivel a lányt hiába próbálta felemelni, hát egyedül indult felfedezőútra. Egy bokorhoz ballagott, és kis levélcsomót tépett róla barátnőjének, aztán a fűben talált egy fakéregdarabot, azt vitte oda neki diadalmasan. Néha meg a háta mögé került, és négykézláb mászott előre, hogy a szemébe nézzen, és csilingelő kacagással jelezte a jól sikerült tréfa feletti örömét. A lány egészen belefeledkezett a játékba, a baba kitüntetett figyelme kizökkentette eddigi felnőtt szerepéből, boldog és felszabadult lett, a lelke szabadon szállt, mint a szélben a pitypangbóbíta könnyű fehér esernyőcskéje – ismeretlen, de reményteli tájak felé.

Ekkor érkezett vissza a fiú. Izmos, barna testén víz-cseppek csillogtak, a haját sötétebbnek mutatta a nedvesség, erőt és magabiztosságot sugárzott egész lénye. Könnyed mozdulatokkal megtörülközött, és a lány mellé ereszkedett. Az alig vette észre barátja visszatérését. A babát követte szemmel, aki éppen új kalandok után járt. A fiú, hogy felhívja magára a figyelmét, átkarolta a derekát, és magához akarta húzni egy ölelésre, de a lány leintette.

– Ne, ne most, odanézz! – és a kicsire mutatott, aki ingó-bingó járásával éppen feljűk közeledett. Az ösvény melletti kavicsok közül hoz valószínűleg egy tetszetőset, már előre hírül adja a nagy eseményt, ga-

gyog, kis karjaival repes, integet a kedves ismerősnek. Aztán megtorpan. Gyanakodva nézi a fiút, fejecskéjét oldalra billentve méregeti az új jövevényt, pici száját összecsuicsöríti, szemöldökét összehúzza. Figyel, vár, majd hirtelen elhatározással elindul felé. Egészen közel megy, arcát a fiúéhoz simítja, aztán leguggol, nézi az arcát sokáig szigorú, fürkésző tekintettel, végül hirtelen elhatározással leül.

A lány mosolyogva figyeli az eseményeket, szeme a babát lesi, pillantása csak most téved barátja arcára, és hirtelen összerezzen a döbbenettől. A fiú nem mosolyog; idegen, hideg pillantása borzongató. S most hirtelen feláll, és kihúzza a törülközőt a baba alól. A kicsi hátrabukfencezik, és keservesen sírni kezd. Nem lehet tudni, hogy megütötte-e magát, vagy csak megijedt, de kétségbeesett zokogás rázza egész testét. Az anyukája odaszalad hozzá, felemeli, magához öleli a remegő kislányt, vigasztalgatja, simogatja, suttogva beszél hozzá, míg csak el nem alszik a maszatos, könnyes szemű apróság. Látszik, hogy még álmában is sokáig meg-megrázkódik, szipogva kapkodja a levegőt.

A lány riadt iszonyattal néz a fiúra, halkán kérdez valamit, a fejét rázza, kezével eltakarja a száját, egész testében remeg. De a fiú lezser, jelentéktelennek ítéli az esetet, legyint, és újra megpróbálja közel húzni magához barátnője formás testét. A lány dühösen feláll, maga köré csavarja a törülközőjét, indulni készül. A fiú átöleli, simogatja a haját, suttog a fülébe, lassan kiveszi a kezéből a törülközőt, és a sajátja mellé teríti a föbe. Szelíd mozdulattal maga felé fordítja a lány földre

bámuló arcát. Rámosolyog, szájon csókolja. Némán állnak egymással szemben.

A lány is megenyhül lassan. Ajkai elhúzódnak, elővilantva szép szabályos fogait. Akár mosoly is lehetne ez a mozdulat, ha nem sóhajtana közben olyan nagyot. A szája hát engedelmesen vidámságot mutat. Csak a szemében marad ott sokáig a titkos, mély szomorúság...

KÖDBE VESZŐ TÖRTÉNET

SÖTÉT IDŐK JÁRTAK. A háborútól elgyötört országban még sajogtak a be nem gyógyult sebek, az emberekben elevenen élt a közelmúlt, az átélt szörnyűségek emléke, és csak homályos remények ébredtek a szívekben. Szinte minden család a veszteségeit siratva, fázva és éhezve, didergő lélekkel, de szorosabban összébújva várta: mit hoz a jövő?

Aztán kósza hírek röppentek fel: itt is, ott is azt sutogták, hogy nincs még vége a szenvedésnek. Kitelepítés lesz megint. Őrülség – nyugtatgatták egymást az emberek. Ők, akik itt élnek, éppoly ártatlanok, éppúgy nem tehetnek arról, ami a háború alatt történt, mint bármelyik magyar. Szívükben azonban gyökeret vert a néma rettegés.

És egyre közelebbről érkeztek a félelmetes híradások. Nem lehetett hát tovább halogatni, döntenni kellett kinek-kinek a saját sorsa felől. A közelgő nap, melyen teherautókra, majd vasúti kocsira rakják és ismeret-

len helyre szállítják őket, a német nemzetiségűeket, árnyékot vetett örömeikre, bánataikra, és ködbe vonta minden esemény éles körvonalait. Szüntelen ott moztzott az agyakban, nappal és éjszaka, ébren és alva. És a nap feltartóztathatatlanul közeledett.

Nem lehetett tovább várni, indulni kellett, hogy elrejtőzzön, titkos helyeken húzódjon meg, aki sváb. Nem számított, hogy az árván maradt gyerekek apja magyar katonaként esett el: mostantól az özvegy, a gyerekek németek, ellenségek, nem kívánatos személyek. Néhanyan biztosságos idegenbe menekítették családjukat, hogy aztán a veszély elmúltával a semmiből építsék majd fel ismét az életüket.

És volt, aki maradt, sorsára várva, mert képtelen volt arra, hogy elhagyja az otthonát, ahol született, nevelkedett. Nem tudta itt hagyni a két keze munkájával emelt falakat, a maga ültette fákat, az udvart, amelynek még a porához is emlék fűzi, emlék, mely kitörölhetetlenül a lelkébe ivódott örökre.

* * *

Lisa néni talán fel sem fogta az egészet. Gyermeektelen özvegyként egy súlyos betegség után beszédre szinte teljesen képtelenül csendes, de tevékeny magányban éledgett a falu szélén. Rendezett kiskertjében mindig számtalan illatos virág nyílt, gyümölcsfáiról a környék gyerekei szabadon lakmározhattak. A napi munka után egy-egy békés órára elüldögéltek ház előtti padján a szomszédok is mellette, és ő szelíden, szüntelen derűvel hallgatta apró cseprő gondolataikat, örömeiket.

Hogy mennyit értett mindebből, senki sem tudta,

mert rejtelmes mosolyán kívül más választ nemigen kaptak tőle. Ez a mosoly azonban maga volt a biztatás, a remény, a megértés, az együttérzés. Titkaikat is vele osztották meg, hisz soha nem élt vissza senkinek a bizalmával. Tizenöt év óta magába zárta fiatal és öreg minden rábízott szavát. S most, amikor annyi mindenkin erőt vett a nyugtalanság, ismét nagy szükség volt állandó nyugalomra és változhatatlan, csendes békéjére.

Rosa, a jobb oldali szomszédasszony, mivel a háborúban elveszítette a gyermekei apját, s másodszor magyar embernek nyújtotta a kezét, biztonságban volt. Sokan megszólták új házassága miatt, amelyet két évvel a gyász hír után kötött. Keserűen, de büszke daccal járt-kelt a panaszkodók között. No, lám, hát mégiscsak ő volt az okos, könnyebb szívvel nevel itthon magyart, mint hontalanul messze az ismeretlenben idegent. A készülődők sorsa inkább izgatottá és harsányá tette, mint segítőkésszé. Senki nem fordulhatott hozzá anélkül, hogy hosszú szemrehányást ne kelljen végighallgatnia. De kinek volt most erre ereje? Legtöbben végül elkerülték, és a nélkülözhető holmikát másnál helyezték biztonságba.

Lisa néni alkalmasnak ígérkezett a megőrzésre. Igaz, hogy ő is sváb, aligha tudna egy mondatot magyarul végigmondani, no de kell, hogy legyen valami emberség még ebben a cudar világban is, csak nem deportálnak egy nyolcvannégy éves, magányos nőt! Így a vendégek számára fenntartott szoba és a padlás hamarosan zsúfolásig megtelt. És Lisa néni mosolyogva bólogatott akkor is, amikor a szembeszomszédból

Susanne megkérte, hogy nála hagyhassa a stafírungrját őrző faragott szekrényét.

Hogy pontosan mit gondolhatott magában, azt persze senki sem tudhatta biztosan, de hogy ezt a lányt különösen kedvelte, azt mindenki sejtette. Talán nyílt, őszinte jelleme, talán gyönyörű énekhangja volt az ok, vagy csak valamelyik arcvonásával szelíden fellebbentette a függönyt egy távolba vesző, kedves arcról, ki tudja... A miért titok maradt.

A kijelölt nap előestéje volt. A falu népének egy része az erdőbe vagy más falvakbeli rokonokhoz költözött. Az üres házak ablakai, mint megannyi vak szem, sötét üregekként bámultak az éjszakába. S hiába volt kellemesen langyos a tavaszi éjjel, az utcákon senki sem járt. Az itthon maradók, a menni készülők és a védettek szívében egyaránt ott lüktetett a bizonytalanság dermesztő érzése.

* * *

Eva a falu végén lakott. Ő volt az egyetlen, aki valami hiba folytán semmilyen nyilvántartásban nem szerepelt.

Holnapi napja semmi újat nem ígért, mint ahogyan sok év óta egyformán szürkén telt el fölötte valamenyny nappal és éjszaka. Negyvenéves volt, és hajadon. Egyetlen öröme a titkos egyház volt, amely meggyőzte, és tagjai közé fogadta. Ez adott neki magabiztosságot, tartást, időnként egy-egy látogatót és fontos feladatot az életben.

Mindene volt ez a hit. Nagy elszántsággal, szívósan járta az ismerősöket, hogy újra meg újra felkínálja nekik az áttérés lehetőségét. Harcos lélekkel bizonygat-

ta a többi egyház hasznavehetetlenségét, és buzdított sürgős változtatásra mindenkit. Az emberek inkább sajnálták, mint szerették, keménysége és komorsága valami lelkiismeretfurdalás-félét ébresztett bennük. Hisz mit is kapott az élettől ez az árva lélek? Egyedül él egy kicsi házban, a hozzátartozó nagy kert eltartja könnyen, de a világon senkije nincs, akiért felelős lenne, aki számítana rá, és akivel néha egy jót veszekedhetne is akár. Így hát lehajtott fejjel vagy tréfával elütve, de mindenki békecséggel végighallgatta tőle a dörgedelmes térítő szöveget. Valamiféle közteherként hordozták el hóbertjával és vészmadárkodásával együtt.

Most talpig feketében úgy suhant végig berlinerjébe burkolódzva, mint egy sötét árny. Lisa nénihez igyekezett, hogy utoljára invitálja új hitre. Megriasztották a fénytelen ablakok, szinte megborzongott a gondolattól, mennyire kihalt is lesz a falu holnaptól. Talán ő is elrejtethetett volna valakit, vagy segíthetett volna valahogyan. De hamar elhessentette a gondolatot. „Engedelmeskedjete a felsőbb hatóságoknak!” – idézte magában. Nem, ő aztán nem szennyezi be magát senki kedvéért. Tiszta marad, fehér ruhás szent lesz, az Úr országába fog menni büntelenül. Nincs ember, akiért feláldozná a büntelenségét, hogy is hazudozhatna bárki miatt, amikor az Úr őt kiválasztotta. Ennyi öröme van, hisz mi más maradt neki?

Akaratlanul Herz Michaelre gondolt, az utolsó, akiben reménykedett, hogy elveszi. De rég volt, lassan a lánya esküszik, a Susanne. Sóhajtott egyet, és összébb húzta magán a nagykendőt. Eljárt felette az idő, egye-

dül maradt. Nagyot nyelt, hogy legyűrje keserűségét. Aztán hirtelen megrázkódott. „Uram, bocsáss meg, hogy elkalandoztam!” – fohászkodott föl riadt szemét az égre emelve. Ez a hely itt mindig megzavarja, a ház, ahol a fiú lakott, és ez a pad, a Lisa néni padja, amin még együtt üldögéltek esténként, mielőtt elvette azt a másikat. „Hess, hess innen, csúf vágyak, én az Úr eljegyzett mátkája vagyok” – erősítette meg magát, és kézfejjével letörölte kibuggyant könnyeit.

Vége a kapuhoz ért. Soha nem volt bezárva, most is könnyedén fordult a sarkán, s már innen látta a függönyön át, hogy Lisa néni valószínűleg az asztalnál olvasgat. Az ajtó előtt még egyszer megtörölte a szemét, nagyot sóhajtott, és magára öltötte az üdvözült szentek nyugodt, kicsit érdektelen modorát.

Régóta szerette volna megnyerni magának Lisa nénit. Különösen a végtelen béke, amely körüllegte, az tudta kihozni Evát a sodrából. Nem ért semmit ez a tudatlan öregasszony, teljesen hidegen hagyja az üdvössége. Ha megtérésről beszél neki, és azt kérdezi, hol van az ő Istene, csak a szívére mutat mosolyogva, és semmi félelem nem látszik rajta se ítélettől, se haláltól. De most talán az ismeretlen közeledte megrázza a lelkét, és eluralkodik rajta is valami rettegés, amely nyitottá teszi.

Ebben reménykedett hát Eva, ám a szobába lépve hirtelen visszahőkölt a felhalmozott rengeteg ingóság láttán. A néni tehát nem készül elmenni. Szinte rátámadt a meglepetéstől és a csalódottságtól.

– Maga meg mit csinál itt ilyen nyugodtan? Tán nem hallotta, hogy holnap reggel elviszik a svábokat? Összepa-

kolta a holmiját? Mi ez az örült sok bútor magánál? Csak nem gondolja, hogy elfelejtik? Listájuk van, nem lehet róla lemaradni. Hall egyáltalán? Mit mosolyog folyton?

De Lisa néni csak nézett rá, kicsit szomorúan, kicsit örök derűjével, és ez leginkább sajnálatra emlékeztette Evát.

– Nem fél? – nézett rá zavartan a lány.

Az idős asszony összetette a kezeit, úgy mutatta, hogy imádkozik, aztán az ég felé emelte a tekintetét, majd a tenyerébe hajtotta az arcát, amelyről csendes biztonság áradt.

– Hova fog elbújni? Csak nem az asztal alá? – kérdezte gúnyosan Eva, hátha sikerül valami módon kihozni a sodrából. De a néni csak legyintett, elmaradhatatlan mosolya úgy ragyogta be az arcát, mint valami glória.

Eva feladta térítő terveit. Reménytelen – gondolta –, olyan magabiztos ez a Lisa néni, hogy képtelenség kimozdítani abból a begyöpösödött hitéből. Felállt, és körbejárta a szorosán egymás mellett álló bútorokat. Sok ismerős volt. Ez a Weiss Ádáméké, az Kreuz Jakob komódja, azt a tükröst meg a Neider Friciéknél látta. Úgy sétált közöttük, mint valami kiállításon. Szóval ide tették biztonságba. Hah. Gúnyosan elhúzta a száját. Na, mekkora nagy lesz a kesergés, mert fix, hogy elviszik az öregasszonyt is. Miért hagynák itt?

Valami elégtételfélét érzett, a sok szerencsés sorsú ember most mind reszketve várja a holnapot, s ő, aki a hatóság szerint nincs is, aki senkinek sem kellett, aki csak van a világban, akinek nincs itt, de igazán nincs maradandó városa, ő nyugodtan sétálgat a bútoraik között. Félelem nélkül.

Találomra kinyitotta az egyik szekrény ajtaját. Hófehér, hímzett stafírung állt benne ropogósra keményítve, csodásan simára vasalva, szinte ragyogott a tisztaságtól.

– Ez kié? – fordult hátra Lisa nénihez, mert a bútor nem volt neki ismerős. Az asszony kicsit oldalra tartotta a fejét, úgy figyelte minden mozdulatát. A kérdésre csak legyintett, de Eva megérezte, hogy igenis ismeri a tulajdonost.

– Ó, majd megnézem akkor – szolt vissza kicsit gúnyosan.

Mindig mélységes megvetést érzett a hazugságok iránt. Könnyedén emelte le a legfölső, hímzett ruhadarabot. Egy kispárnahuzat volt, csinos, takaros, szép munka. Óvatosan szétnyitotta a hajtás mentén, és akkor elé tárult a monogram: S. H.

Susanne Herz, Michael lánya!

Eva megszédült, hideg veríték verte ki a testét, a torka száraz lett, és végtelenül fáradtnak érezte magát. Reszkető kézzel hajtogatta össze újra a finom fehér huzatot. Lisa néni komolyan figyelte. Valószínűleg mindent tud – gondolta Eva –, és kezdte magát nagyon rosszul érezni ettől.

– Mennem kell, későre jár – indult az ajtó felé.

Az arcára kemény elszántságot erőltetett. Az idős asszony megértően bólogatott maga elé, aztán felállt, és csatlakozott az ajtó felé tartó lányhoz.

– Hát viszontlátásra! – búcsúzott el Eva lehajtott fejjel, és a kilincset fogva egy pillanatra megtorpant. Maga sem tudta, mire vár. Csöndesen álltak egymás mellett egy darabig, aztán Lisa néni egyszer csak las-

san, szelíden átölelte a feketébe burkolódzott törékeny testet. A lány érezte, hogy valami szorongatja a torkát, de nem mozdult, a könnyeit visszatartva, némán, elernyedt izmokkal, felszabadultan merült el az ölelésben. A szívük olyan közel volt most, érezhették egymás lélegzését, s talán egy kicsit a másik lelkét is ismerősnek vélték erre a rövidke percre.

Aztán vége lett hirtelen. Eva erőt vett magán, kibontakozott az asszony karjai közül, és elindult haza.

* * *

A teherautók dübörgése riasztotta fel a falut. Harmatos, derűs hajnal volt, igazi tavaszi munkára való idő, de ma senki sem indult a földekre. Az emberek némán várták a sorsukat. A szuronyosok először a megadott címeket járták végig, nyomukban siránkozás és fájdalom kiáltás járt, aztán kutattak itt is, ott is, keresve a hiányzókat. A megtaláltak egy része csöndes beletörődéssel viselte megmásíthatatlan sorsát, néhányan elvesztve józanságukat, futással próbálkoztak, míg néhány erélyesebb lökés és pofon meg nem győzte őket.

Fásultság vett erőt rajtuk. A teherautón senki nem beszélt. A gyerekek szipogva bújtak anyjukhoz, a férfiak dacos-mogorván szegték le fejüket. A nők berlinerjükbe rejtették arcukat, s csöndesen nyelték a könnyeiket. Az idősek kis úti holmijukat szorongatták, mintha életük egyetlen megmaradt biztos pontja lenne. S mindnyájan üveges tekintettel meredtek az eddig oly természetesen ismerős házakra, melyek hamarosan a távolba vesznek, és távoli emlékké válnak majd a lelkük mélyén.

Egy szuronyos Lisa néni felől érdeklődött a teherau-

tón ülőktől. Nincs itt megadva a pontos címe. Él még egyáltalán, merre keresse? De senki nem felelt neki. Az úton Rosa közeledett a vállán kapával. Az emberek riadtan húzódtak összebb, amikor meglátták. „Ez biztosan elárulja” – sziszegte egy nő a fogai között.

Az arcokon árnyékot vetett az aggodalom. Mihez kezd idegenben az a szerencsétlen idős asszony, ha elviszik?

Rosa hetykén emelte fel a fejét, de a teherautón ülők láttán arcára szájalom ült ki. Zavartan, lesütött szemmel lépkedett tovább. A szuronyos szavát először meg sem hallotta. Riadtan állt meg a kemény hangra, összehúzott szemekkel meredt az idegenre.

– Nem ismerem – mondta határozottan.

A teherautón ülőkből szinte hallhatóan szakadt fel a megkönnyebbült sóhaj.

– Hogyhogy nem ismeri?! – üvöltött a szuronyos Rosára, és két vállánál fogva úgy rázta meg, mint egy rongybabát. – Falun vagyunk, itt mindenki ismeri a többieket! Ne hazudjon nekem, hallja?!

Rosa remegve állt előtte, a szája széle reszketett, ahogy összeszorította rémületében és haragjában. A keze önkéntelenül szorult ökölbe, kedve lett volna ütni, vágni, kiabálni dühében. Gyűlölte, ha megalázzák, és irtózott minden erőszakos hatalmaskodótól, aki mellett törékeny kis élete aprónak és jelentéktelennek tűnt. Szaporán lélegzett, a fogai minduntalan egymáshoz ütődtek a félelemtől és a felgyűlt indulattól. Aztán lassan sikerült erőt vennie magán, és halkán, szinte higgadtan válaszolt:

– Nem is biztos, hogy falubeli vagyok.

A szuronyos már éppen lendíteni akarta a karját, hogy megüsse a pimaszkodót, amikor egy társa mellé lépett.

– Hagyd csak, majd én – tolta félre a heveskedőt. – Érdekes – kezdte gúnyos hangon. – Úgy hallottam, itt komoly, vallásos emberek laknak, akik istenfélő életet élnek, nem hazudoznak a hatóságoknak. Gondolom, tudja, hogy a hazugság bűn – nézett mélyen Rosa szemébe.

A nő megtorpant. Csakugyan igaza van a szuronyosnak, de szabad-e véteni a lelkiismeret ellen az igazság miatt? Nem, nem tudta ő ezt igazán szavakba foglalni se, csak egyetlen pillanatra suhant keresztül a lelkén a bizonytalanság, aztán már érezte, mit kell tennie. Határozottan nézett farkasszemet az egyenruhással, és diadalmasan válaszolt:

– Sajnálom, hogy nem tudok segíteni, nem ismerem. Kérdezzen mást.

Aztán könnyed léptekkel elindult tovább az úton. Sokáig nem mert visszaneézni, hogy a szemébe gyűlt könnyek el ne árulják. „Uram, bocsáss meg – suttogta maga elé néma ajkakkal –, nem tehettem mást.”

S bizonytalanul elmosolyodva az égre nézett: „Talán te is ezt tetted volna, nem?!”

* * *

Tulajdonképpen csak látni akarta, kik mennek el, vagy a gonosz lélek csalta oda, de Eva nem volt képes ezen a reggelen otthon maradni. Egy darabig a háza előtt álldogált. Kezét napellenzőként a szeme elé tartva lesett a távolba, de sehogyan sem tudta kivenni az arcokat. Aztán az első teherautó motorja felbúgott, és ő nem bírta tovább. A kíváncsisága űzte, hajtotta. Fekete

kendőjét magára terítve, karjára kosarat véve, mintha csak dolgai miatt vinne épp arra az útja, indult el tudakozódni a történetek felől.

Úgy sietett, hogy csaknem nekiment a szuronyára támaszkodva álló idegennek. Ijedtében felsikoltott az erős, nagydarab férfi közelségétől. Zavartan igazgatta magán a kendőt, mintha azzal akarná eltakarni védtelenségét.

A szuronyos élvezettel szemlélte a megriadt arcot, a félelem oly jólesett a lelkének, mintha kényeztetnék. Kihúzta magát, hogy még biztosabban látható legyen ereje és határozott fellépése. Úgy nézett le a nőre a magasból, ahogyan kisgyerekekre szokás. Eva földbe gyökeredzett lábbal ámulva állt előtte. Mozdulni sem mert. Óvatosan sandított fel a férfirra.

– Na! Jó, hogy jön! – szólt jó hangosan a szuronyos. Szinte megbizsergette saját érces hangja.

Eva megrázkódott a félelemtől. Hirtelen olyan valószínűtlennek látszott az egész. És értelmetlennek is. Minek jött ő ide, mit keres itt? El kellene futni, még mielőtt valami baja esik. „Uram, irgalmazz” – morzsolgatta rég elhagyott vallásának rövidke imádságát.

– Mondja, ismeri Weismüller Lisát? De ne hazudjon nekem!

„Nem szabad valótlanul szólni, igazat kell mondani” – futott át Eva agyán a gondolat. Aztán valahogy mégis azt nyögte ki:

– Ismerem, de nem tudom, hol van.

A szuronyos olyan közel hajolt hozzá, hogy a nő egész teste belerázkódott az üvöltésébe.

– Ne hordjon össze itt hetet-havat, világosan beszéljen, ha jót akar, megértette?!

Eva reszketett, a keze jéghideg lett a rémülettől.

A szuronyos folytatta:

– Hát Herzéket ismeri-e? Csak az üres házat találtuk.

Ezt már inkább csak magának mondta. Ki tudja, mi vár rájuk, ha nem lelik meg a bujkálókat... Ej, cudar egy világ ez, ha már a rendőrnek is félnie kell... Eva azonban megmerevedett a szótól. Herz. Herz Michael meg a lánya. A bútort látta maga előtt, a gyönyörű hófehér ágyneművel, rajta a hímzett monogram. Férjhez megy Susanne. Ott a holmija Lisa néninél.

És akkor felharsant a lelkében a szózat kíméletlenül, keményen és parancsolón: tisztán megőrizni magamat, senki kedvéért nem hazudni. A keserűséget, amely előtört benne az előbb, hirtelen elnyomta a határozott parancsszó. Nem érzett semmit, sem haragot, sem bosszúvágyat, sem irigységet. Zsibbadt lélekkel, teljesen közömbösen mondta ki:

– Jöjjenek utánam, megmutatom Lisa néni házát, ő maga a kert végében, a szerszámos kunyhóban lesz. Talán még Herzékről is tud valamit. Jóban vannak.

A szuronyos vigyorogva csípte meg az arcát:

– Derék asszony maga, hallja.

De Eva alig hallott, a lába magától vitte, egész testét valami rajta kívül lévő erő mozgatta, s ahogy haladt előre, az ismerős utca oly riasztóan idegennek tűnt, mintha ködben úszna. Szinte megrémült, talán még el is téved a végén. A ház előtt aztán egyszerre vége lett a kábulatnak. A szuronyosok előretörték, s nem tellett bele egy perc sem, már vezették is Lisa nénit karon fogva kifelé. Az idős asszony olyan nehezen ment, hogy az egyik rendőrnek megesett rajta a szíve, és visszaszaladt

a házba egy faragott székért. Erre ültették rá aztán, s úgy vitték határozott, katonás léptekkel a teherautó felé.

Eváról teljesen megfélekedtek. Csupán Lisa néni nézett rá, amikor elhaladtak mellette. Szemében inkább csodálkozást, mint szemrehányást fedezett fel. „Tán nem is érti, mi fog vele történni, az ilyen öregeknél már nem lehet pontosan tudni, mi világos nekik, és mi nem” – gondolta Eva. A kihalt utcán állva még sokáig nézett a távolodók után. „Valószínűleg az utat sem éli túl. Talán csak órái vannak hátra.” Fekete berlinerjébe burkolódzva, vacogva igazgatta el ruhája ráncait.

Valami megmagyarázhatatlan módon a nemrég még derűs tájra fojtogató, nyirkos köd ereszkedett. Egyedül volt, zavarba ejtően egyedül. Értetlenül állt a ház előtt. Hova menjen ő most már? Mi lesz vele? Hogyan tovább? Igazmondással beszennyezett, halálosan üres lélekkel indult el a poros úton hazafelé.

UTÓHANG

Lisa nénit és a többi falubeli németet itt megmentette a kitelepítéstől, és végül épségben visszahozta a helyi lelkész. De a környék sváb lakosságának több mint a fele így is a bosszúhadjárat áldozata lett. A háború után az újjáépítéssel küszködő, nyomorgó Németországban sokan behaltak a megpróbáltatásokba, csupán néhányan találták meg a helyüket új hazájukban. Most, idős korukban haza-hazalátogatnak szülőfalujukba, sok év alatt sem törölték ki a szívükből.

A háború után elpusztult rengeteg ártatlan emlékének ajánlom ezt az írásomat.

BŰNÖK

ERZSI ÚGY VÁGTA BE AZ AJTÓT, HOGY CSAK ÚGY CSATTANT. A szíve minden indulata benne volt ebben a mozdulatban. Keserűség és düh, harag, feszítő gyűlölet. A kezében lévő konyharuhát egy szék karfájára csapta, és rakosgatni kezdte az asztalról a reggeli maradványait.

– Még a tányérját sem képes a mosogatóba tenni maga után, én pakolok el mindent utána. A zsíros késétől csupa folt a terítő, a kávé is lecsöpögtette. Nem érdemelne ez, csak zsírpapírt, olyan rendetlenül eszik, hogy az bődületes. A gyerek különb nála.

Szinte fuldokolt haragjában.

– És állandóan csak a hús meg a hús, folyton azt akar zabálni, persze abba nem gondol bele, hogy mit spórolok én itt azért, hogy kitarson a háztartási pénz hónap végéig. Soha egy köszönöm, soha egy elismerő szó. Rabszolgasors ez, csak asszonymak ne menne a lány soha! Micsoda keserves egy élet! Egész nap gürizik az ember, mossa a koszos gatyákat, meg persze takarít utána, mert a retkes cipőjét, azt nem képes levenni. Múltkor is úgy caplatott végig a házon a sáros tappan-csaival, mint egy nagy bamba medve, pedig láthatta, hogy a szőnyeget porolja a felesége. Tudhatta, hogy takarított, de ő nem. Ő aztán le nem hajolna, hogy kifűzze azt a nyavalyás bakancsot, mielőtt bemegy. Aztán meg ha rászól az ember, hát csak azt motyogja: „Bocsánat, nem figyeltem.” Mintha ezzel bármi is el volna intézve. A kölyök meg csüng rajta. Úgy csim-

paszkodik rá, amikor hazajön, mint valami kis majom. Puszilgatja, ölelgeti. Mert az apa, az birkózik vele, azt mindenkinek elmondja. Bezzeg azt észre sem veszi, ki tesz reggelente tiszta ruhát neki, ki rakja el utána a szanaszét hagyott holmiját. Olyan lesz ez is, mint az apa: rendetlen, lusta. Minden férfi az!

Az ablak alatt mentő suhan el. Ijesztő vijjogásától összerándul a gyomra egy pillanatra. A szobába siet, de az ablakból már semmit nem lát. Viszont megbotlik valamiben.

– Tessék, itt a zoknija is mind a kettőnek. Ide kell tenni az ágy végéhez a szennyest, ott a helye. Mert annyira messze van a ruhatartó, hogy addig meg is gebednének tán a cipekedésbe. Ha el nem viszi helyettük, hát egész halom bűdös fehérnemű heverne itt napokig, senkit nem zavarna. Ilyenek ezek.

Dühösen dobálta a szennyestartó ládába a felnyalábolt holmit. Szívében egyre nőtt, mélyült a keserűség.

– Tessék, ez is! Csupa lucsok a fürdőszoba. Mert szétcsöpögtetni a vizet, azt igen, az megy, de feltörölni?! Hát arra már egyik se képes. A kád sarkán is van egy tócsa, abban ázik a szappan. Persze az övé. Sose tanulják meg, melyiket kinek készítette oda. Elhasználják ezt, ő meg mosakodhat azzal a lehetetlen illatúval. Aztán ha rájuk szól az ember, csak motyognak egy bocsánatot, vagy elintézik egy puszival meg egy „Ne zsörtölödj már!”-ral. Hát hogyan zsörtölödj, amikor ennyire semmibe veszik. Mennyit küszködik az ember a családjával! El se hinné, aki egyedül van. Na meg itt az ágy is. Ha ő meg nem ágyaz, hát porosodhatna a világ végéig szanaszét minden. Mint a disznóólban!

Rángatja, rázogatja a rendetlenül hagyott takarókat, párnákat. Hirtelen felberreg a csengő. Gyorsan letakarja az ágyterítővel a rendbetett halmocskát, és az ajtóhoz siet. Biztos a postás. De nem. Sovány kis szeplős fiú áll az ajtóban. Ő is ott dolgozik, ahol a férje. Zavartan néznek egymásra. Hát mit akarhat? Kérdőn int neki a szemével. De az csak áll zavartan, a cipőjét bámulja, levett sapkáját gyűrogeti idegesen.

– No, mi az? Kit keresel? – veszíti el a türelmét. Meddig álljon még itt ezzel a suhancsal? Van neki éppen elég dolga.

A fiú összerezzen, aztán elbőgi magát. El-elcsukló kamaszhangon, fuldokolva mondja az üzenetet, nehezen lehet érteni.

– A főnök küldött, hogy megmondjam... A János bácsit... baleset érte... rádőlt a telepen a... gép... és... meghalt... Hiába jött a mentő... Már nem tudtak... késő volt... csak letakarták... Mert már vége volt... Én... nagyon sajnálom... Kezét csókolom....

Hátat fordít, és elrohan. Futás közben is látszik, hogy rázza a vállát a zokogás. Erzszi hosszasan, értetlenül néz utána. Valahogy fel sem fogja, amit hallott, csak bámul maga elé bambán.

Lassan becsukja az ajtót, és bemegy a konyhába. Az asztal melletti székre ül le, oda, ahol kolbászfoltos az asztalterítő. A szavak értelmét keresgeti magában. Mélán és zsibbadtan. Meghalt? Hogy János elment volna? Az ő Jánosa? Aztán a lelkébe hasít a felismerés: „Induláskor meg sem csókoltam reggel.”

Fájdalmasan összerándul. János arcát látja, ahogy szomorúan áll előtte, és várja a szokásos búcsúpusziját.

És önmagát, ahogyan elfordítja a fejét konok keménységgel. A halk sóhajt hallja, aztán a nyíló ajtó nyikorogását.

– Meg sem csókoltam – szúrja szíven a felismerés. És nem tud elképzelni ebben a pillanatban ennél nagyobb bűnt ezen a világon.

SZERENCSE

A LEGSZÍVESEBBEN AZT MONDANÁM: SZERENCSE, HOGY ÉPPEN ARRA JÁRTAM. Hiszen tudod, mindenki szereti fontosnak érezni magát, különösen meg egy ilyen rossz, elfelejtett öregember, akinek se hazája, se gazdája. Na, de hát az igazság mégiscsak más, és hogy éppen én keveredtem oda, az is inkább valamiféle csoda, mint szükségszerűség. Merthogy éppen a város felé indultam el aznap este. Mehettem volna ki a másik határ felé vagy Nagyfalunak, esetleg maradhattam volna itt egy padon, amikor besötétedett. Éppúgy nem lett volna semmi jelentősége, ahogyan másnak sincs, amióta leépítettek a munkahelyemről, és az asszony elpörölte a házat a fejem fölül. Tudod, senkit sem érdekel azóta, hol hálok meg, sem hogy élek-e, halok-e. Minden holmim itt van ebben a nejlonszatyorban. De nem panaszkodom, hiszen hát sokan élünk így. És látod, azért velünk is megesnek még csodák.

Jól emlékszem arra az estére. A levegő fülledt meleg volt még kilenc órakor is, és a kocsmában úgy telepedett ránk a nehéz szag, hogy majd belefűltünk.

Ráadásul a szúnyogok is mind odagyültek a lámpa fényére, és pénzem se nagyon volt. Egy jókora darab kenyeret találtam még a hét elején, annak a maradékát rágicsáltam, kicsiket kortyoltam hozzá a poharamból, hogy tovább tartson a bor.

A napi gyaloglás már a lábamban volt, mégis valami megmagyarázhatatlan mehetnék húzott fel a rozant lábú székről. Nem tudtam, mi nyugtalanít, de azt már régen tudomásul vettem, hogy ha indulni kell, hát megyek; ha akarom, felfogható ez szabadságnak is. Felkeltem hát, kifizettem az italt, marokra fogtam a szatyromat, és búcsút intettem az ajtófélfának. Már szürke volt a világ, a tücskök egyenletesen ciripeltek az ároksparton, és nagy örömömre feltámadt a szél is, meg-megborzolva az út menti fák lombját. Nemigen gondolkodtam, merre is menjek, a lábam vitt, és én élveztem az esti csendbe vegyülő finom neszeket.

A falu már szépen eltörpült mögöttem, mire tényleg besötétedett. Az út szélén lépkedtem a füves padkán, hogy ne hozzak frászt a mellettem újra meg újra elshano autók vezetőire. Igyekszem nem zavarni a világot. Valahogy úgy érzem helyénvalónak, ha már kívül kerültem a nagy sodrásból, hogy ne bántsuk egymást. Ők se igen törődnek velem, én se csapok nagy zajt. A cipőm talpa is halkán koppant az aszfalton ezen az estén. Szép egyenletesen haladtam, nem siettem sehova, hiszen úti célom sem volt. Néha olyan közel bukkant fel egy-egy fácán vagy nyúl, hogy akár meg is foghattam volna őket. Jó érzés volt, hogy befogadnak, nem tekintenek idegennek, szinte otthon éreztem magam ebben a susogó, zizegő, rejtelmes, életteli világban.

És akkor jött az az autó. A vezetője még nem láthatott engem. Ahogy hirtelen megállt, azt hittem, a dolgát fogja végezni valaki, hát nem is közelítettem felé, ez így tisztességes. Ideges mozgású fiatal nő szállt ki a kocsiból, a fényszóró élesen a szemembe világított, csak körvonalakat láttam. Cipő kopogott, távolról csecsemő sírás hallatszott, aztán ajtók csapódtak, majd a kocsit hirtelen éles kanyarral visszafordult a város felé, és elviharzott nyomtalanul. Egyre távolabbról fénylett a két pici lámpája, a motor zaja sem jutott már el ideig, amikor döbenten felfedeztem, hogy a síros nyöszörgés nem szűnt meg.

Torokszorító balsejtelem lett úrrá rajtam. Először bizonytalanul, tétován indultam el, aztán hirtelen rájöttem, milyen szörnyűség történt, és futni kezdtem. Feltűnt egy autó fénycsóvjája. Élesen, bántón hasított bele a sötétbe. Valami kamion vagy busz lehetett. A zaj lassanként elnyomta a csecsemő sírását. Vad rémület fogott el, és úgy kezdtem el rohanni, hogy majd kiszakadt bele a tüdőm. Uramisten, csak nehogy későn érkezzek, csak most az egyszer ne érkezzen ide az az autó, míg oda nem érek! Kifulladásra, vészesen dörömbölő szívvel álltam meg előtte. A kamion hangosan dudálva került ki bennünket. Tán azt gondolta a sofőr, részeg vagyok.

Pihegve kapkodtam a levegőt, a szemem könnybe lábadt a látványtól. Ott feküdt a földön tehetetlenül és magányosan a nagy széles világ közepén egy rózsás bőrű kisfiú. Aprócska teste szinte világított a sötétben. Óvatosan felemeltem a naptól még mindig langyos aszfaltról. Ha gondolkodtam volna, tán meg sem merem fogni, de valami akkor erőssé és magabiztossá tett. A

karomban tartottam hát a kisembert, az ezernyi titkot rejtő, lüktető kis életet. Talán még soha nem volt ekkora érték a kezemben. Csodálkozva bámultam rá, hihetetlen volt az egész. Ő is megnézett. Egy pillanatra még a sírást is abbahagyta, csöpp csücsöri szájával aprócska ökölbe szorított kezén cuppogott. Aztán messzire lódult a bizonytalanul hadonászó kezecke, és újra keserves sírásban tört ki a legényke. Ijedtemben csaknem elejtettem. Ez gyorsan magamhoz térített. Nem lehetek ennyire ügyetlen, hisz mégiscsak egy emberről van szó!

Az agyam zakatolt a hirtelen jött váratlan eseményektől. Mit is kell tenni ilyenkor? Hiába, no, a férfi az csak férfi, sose fogtam síró csecsemőt. Tán nem is engedte volna a feleségem, hogy hozzányúljak a sajátomhoz. Elnevettem magam, annyira komikus volt az egész. El se hinné, aki nem tapasztalta, hogy mennyi mindenhez kell értenie egy hajléktalannak. Aztán valahogy felsejlett az emlékezetemből egy kép. A váróteremben láttam nemrég. Egy fiatal anya a karjára vette, és ringatta a gyermekét, még dudorászott is neki halkán valami együgyű kis dallamot, és hogy attól milyen gyorsan megnyugodott a kicsi, az valami csoda! Hát persze, rázni kell a babákat, hogy is felejtettem el. Esetlenül próbáltam felidézni magamban a nő mozdulatait. Nem nagyon sikerült. Úgy lóbáltam a karomban szegény kisbabát, mint egy zacskó tejet.

Tej! Hát persze, lehet, hogy éhes – jutott eszembe. Egyszerű ez, tejet kell szerezni a számára, akkor majd megnyugszik. Aztán újra végigfutott rajtam a bénult tehetetlenség érzése. Hisz ez lehetetlen. Itt állok a főút szélén, karomban egy meztelen csecsemővel az éjszaka

közepén, és tejet akarok neki szerezni. Nem vagyok normális, ilyen nincs is. Legszívesebben megcsíptem volna magam, hogy felébredjek, de hát nem volt szabad kezem. Sőt szinte egyáltalán nem is volt már kezem, mert a kicsit olyan mereven tartottam, hogy mind a két karom zsibbadt és remegett. Le kellett ülnöm egy pillanatra. Ólmos fáradtságot éreztem meg valami álomszerű, elégedett örömet. Érdes kezemmel óvatosan simítottam végig a puha kis arcot:

– Ne félj, no, hát ha már éppen engem fogtál ki, majd csak kitalálok én is valamit!

A kicsi mintha csak értette volna a biztatást, abba hagyta a panaszkodást, nagyot sóhajtott, aztán várakozón nézett föl rám. Gondolkodtam nagyon, hogy most hogyan tovább, és felvidultam, mert még fél csomag megvolt a titkos tartaléknak rejtegetett kávémból. Ha azt odaadom Piásnak, az árából egész biztosan kapok egy doboz tejet még az éjjel-nappaliban is, akármilyen drága hely is. De itt aztán megállt a tudomány. Mert ugye itt a tej, és itt a gyerek, és közöttük lennék én, hajaj. Végül arra jutottam, hogy ehhez a feladathoz nő kell. Hiába, be kellett ismernem magamban, hogy az etetés tudományában egész biztosan csődöt mondanék.

De hol találunk ilyenkor egy alkalmas nőt? Akkor jutott az eszembe Margit. Az egyetlen nő, aki ilyenkor egész biztosan elérhető a számomra, a buszpályaudvaron lakott. Hozzá rohantam karomban a fel-felsíró meztelen kisfiúval, akit úgy-ahogy az ingem alá gyömöszöltem. Langyos volt az este, nem fázhatott, valahogy mégis szerettem volna eltakarni őt. Margit csakugyan ott volt, ahol gondoltam. Egy padon feküdt, a feje alá

gyűrt nejlonszatyrán, kócosan és messziről érezhetően mosdatlanul. Félig nyitott szájjal aludt, és mélyről jövőn, harsányan horkolt. Általában tisztelem az emberek pihenéshez való jogát, no meg időm is szokott lenni, hogy kivárjam a soromat, míg fölébred, akivel dolgom van, de most sürgősen szükségem volt rá, így gondolkodás nélkül azonnal felköltöttem. Ráncos arcán ideges fintorok futottak végig a megzavart álom után.

– Margit – ráztam meg újra –, kelj fel gyorsan! Ide nézz, találtam egy csecsemőt!

Csodálkozva nézett rám meg az ingem alól kandikáló csöppségre, aki időközben – tán a lépéseim ringatásától – békésen elszenderedett. Felült a padon, eligazgatta a ruháját, egy gyűrött zsebkendővel megtörölgette az arcát, és hangosan trombitálva kifújta az orrát.

– Szép – állapította meg különös, fátyolos hangon.
– Mit csináljunk vele?

Ebben a pillanatban a kicsi újra sírni kezdett. Épp a lábait próbáltam kiszabadítani az ingemből, miközben igyekeztem rávezetni Margitot, hogy itt most az ő szakértelmére számítok.

– Te vagy a nő, neked kell tudni, miért bömböl egy ilyen kisember.

Végre sikerült kibogoznom a folyton hadonászó aprócska lábakat, a csecsemő ott rugdosott a kezem között a maga istenadta meztelenségében.

– Lehet, hogy éhes, ha megfogod, hozok egy kis tejet az éjjel-nappaliból – nyújtottam felé a gyermeket. Áhíttattal fektette az ölébe, és csak nézte némán, valami távolba vesző mély szomorúsággal. Olyan különös volt az arca, szinte ismeretlennek tűnt.

Elrohantam, megkerestem Piást, aztán az ügylet végeztével – nem volt nehéz megalkudnunk – loholtam a boltba. Felvertem a sarokban bóbiskoló eladót, és hónom alatt a zacskós tejjel futottam vissza a buszváróhoz. Margit az ölében ringatta a kicsit, és cigarettától rekedt hangján csöndesen csitítgatta. Valami furcsa maskararuhát is adott rá – azt hiszem, poncsónak hívják –, de a babának olyan nagy volt, hogy csak a vörösre ordított feje látszott ki belőle, meg a hadonászó kezek repesése sejlett fel alóla, mint valami különös madár szárnycsapdosása.

– Itt a tej – próbáltam túlkiabálni a csecsemősírást.

Margit rám se nézett, egy pillanatra le nem vette volna a szemét a kölökről. Úgy utasított csak, mint egy orvos az asszisztensét:

– Vágd le a zacskó csücskét a bicskáddal, de kis lyuk legyen ám, nehogy a torkára szaladjon!

Szó nélkül engedelmeskedtem, és már nyújtottam is neki a tejet. Ügyesen a rikácsoló kisgyermek szájához illesztette, aztán óvatosan kibuggyantott belőle egy kicsit.

– Tartsd oda neki a kezedet, hogy ne hadonásson! – utasított, és én engedelmesen végigsimítottam a gyerek tenyerét. Azonnal megragadta az ujjamat, és erősen ökölbe szorította aprócska mancsát. Végre megérezte a tej ízét az ínyén, és megbékélve adta át magát az evés örömének. Hirtelen csönd lett, csak az éhes baba buzgó kortyolgatását lehetett hallani.

– Látod, eszik – nézett föl rám elégedetten mosolyogva Margit.

Nem mondtam semmit, csak néztem őket némán,

gyönyörködve. Ahogy ott ült, ölében ezzel a rongyba csavart csecsemővel, és etette abból a röhejes zacskóból, nem is tudom, valahogy mélyen megindított. Szerettem volna, ha sose lesz vége ennek a pillanatnak. Csak álltam mellettük, védelmezően föléljük magasodva, és nem sok híja volt, hogy bele nem szerettem ebbe a fogatlan, kócos vénasszonyba.

Aztán véget ért. A kicsi félrenyelte a mohón szívott tejet, nagyot krákogott, és jó adagot buggyantott a szájából Margit ölébe.

– Fogd a tejet! – nyomta a kezembe a maradékot, és én gyorsan magamhoz tértem előbbi álmodozásomból. Egyetlen mozdulattal a vállára hajtotta a csecsemőt, aki még egyet-kettőt böffentett, párat csuklott, aztán édesen, elégedetten elszenderedett. Margit szelíden hajladozva ringatta az elernyedte kis testet.

Hajnalodott. Kelet felől szakadozni kezdett a sötétség, és a nap halvány fénye óvatosan kandikált ki a szürke felhők függőnye mögül.

– Most mi legyen? – kérdeztem csendesen, és melőljük ereszkedtem a padra. Margit maga elé bámult, aztán nagyot sóhajtott.

– Azt hiszem, el kellene vinnünk a kórházba. Azt mondják, ott van valami láda kiteve az ilyen kisbabáknak. Aztán majd odaadják őt valami gyerekre vágyó házaspárnak.

– Akkor induljunk – bólogattam, de egyikünk se mozdult. Csak ültünk a padon egymás mellett, és gondolatban messze jártunk.

– Milyen szép kisfiú – motyogta Margit inkább magának, mint nekem.

– És micsoda erős keze van! Ha tudnád, hogy szorította az ujjamat – toldottam meg.

– Kedves arca van, biztosan sokan szeretik majd – suttogetta.

– És okos is, rögtön megértette, amikor mondtam neki, hogy várnia kell egy csöppet. Nem is sírt tovább – meséltem büszkén.

Gondolatban újra végigéltem az egész történetet. Hát igen, itt van egy kicsi ember, aki csak most indul neki az életnek. Még bármi lehet belőle. Talán tudós orvos lesz, és ő találja meg a rák ellenszerét. Vagy csodálatos muzsikus, és zenéjével felvidítja a fél világot. Esetleg ügyes kezű mesterember, akihez bátran mehetnek az elromlott háztartási gépekkel, mert valamennyit könnyedén meg tudja javítani. És persze kedves, figyelmes férj, szerető apa, hűséges barát, megértő ismerős, segítőkész munkatárs...

– Hajaj... – sóhajtottam fel.

– Úgy bizony – bólogatott Margit. – Hát ezt elfelejtettük, és most lepisilt.

Zavartan néztem rá, aztán elnevettem magam. A poncsóból keskeny kis patak csurgott a betonra gőzölögve.

– Hát akkor menjünk is – álltam fel, és akkor már Margit is követett.

A nap aranyárgára festette a világot. A buszmegálló előtti fák úgy hajoltak össze fölöttünk a fényes derengésben, mint egy zöld boltozatú templom teteje. Alig járt még valaki az utcákon. Az ébredező városban nem keltett feltűnést az a rongyos emberpár, amely karján

egy nyitott szájjal szendergő, rózsás arcú csecsemővel a kórház felé sietett.

A porta mellett állt az üvegfalú kis bölcső, oda tettük, miután mindketten elbúcsúztunk tőle. Békésen aludt mindvégig. Mire felébred, egy új, sterilebb világ várja majd, és reméljük, hamarosan kedves, szerető család is, ahol otthonra találhat. Margit még megkérdezte a portástól, mielőtt elmentünk, hogy milyen névnap van ma. Lőrinc. Állítólag az idetett babák azt a nevet kapják, amelyiknek az érkezésükkor van a napja. Ezt akarta megtudni az én barátném. De szerintem csak nem bírt elszakadni ilyen hirtelen ettől a kölcsönkapott kisembertől. Megértem.

A kórház előtt megálltunk. Tulajdonképpen mehetünk volna egyfelé tovább is, de valahogy – azt hiszem – mindketten egyedül szerettünk volna lenni egy kicsit.

– Isten veled – nyújtotta felém a kezét Margit.

– Isten veled, és...

„Köszönöm” – szerettem volna mondani, de ő közbevágott:

– Köszönöm.

Nagyot nyelt, aztán összeszorított szájjal, bólogatva sarkon fordult, és elment. És tudod, igaza volt. Én megértem, mert bennem is valami mélységes hálaféle dereng azóta, ha erre az éjszakára gondolok. Igen, szerencsés vagyok, hogy éppen arra jártam.

MİKOR VAN KARÁCSONY?

KASZÁS CSABI SZÜLETÉSE MINDENKINEK MEGLEPETÉS VOLT. Abban az évben amúgy sem unatkozott a Kaszás család: az édesapát nyugdíjazták, a nagylány az első unokát hordta a szíve alatt a leendő nagyszülők örömeire, a nagyfiú érettségizett, az édesanya rosszulleteit meg betudták a klimaxnak. Csak amikor már szemmel láthatóan mocorgott a pocakja, akkor kezdett el kapkodni mindenki, hogy jaj, milyen veszélyeztetett egy ilyen kései gyerek, és egyik vizsgálatról a másikra küldték a megszeppent kismamát, hogy legalább a szükséges pecsétek meglegyenek.

Az első ijedség utáni időszak azért örömmel telt, különösen amikor az unokaöcsi után három héttel szép kerekdeden világra jött Csabika, és a falu népe is felsőhajtott: ép kisemberrel gazdagodott a világ.

De az élet sajnos nem ilyen egyszerű sorsot tartogatott nekik. Egy rutinvizsgálaton már a kicsi néhány hónapos korában daganatot fedeztek fel a fejcskájében, és a megkönnyebbült sóhajt egyre keservesebb sóhajtozás váltotta fel.

A szülők nem nyugodtak, emberfeletti küzdelemben kezdtek kisfiuk életéért: időt, pénzt, erőt nem kímélve vitték orvostól orvosig, kezelésről kezelésre; műtéttől műtépig reménykedtek, virrasztottak, szorították egymás kezét. Harcaiknak csak töredékét látta a külvilág, a gyerek többet volt kórházban, mint otthon, a család meg csendben szenvedett.

Talán csak az látszott, hogy – ugyan eddig sem voltak

gazdagok – az évek múlásával a bevásárlókosárba egyre kevesebb dolgot tett az asszony. Megállt a tejespulnál, nézegette a drága joghurtokat, egyet kivett, forgatta a kezében, aztán kínos kis mosollyal visszatette. Többször vett száraz kenyeret, mint frisset, és az egy-egy alma, narancs vagy banán mellett olcsó szárasztészta meg krumpli árválkodott csak.

Ám ha kérdeztük, mindig bizakodva beszélt Csabikáról. A kisfiú korát meghazudtoló hősiességgel viseli a kemoterápiát, türelmes, komolyan beszél az orvossal, és igen, ha ezen túl lesznek, akkor már biztosan hazajöhet végre.

Aztán eljött a pillanat, amikor már senki sem bízta őket tovább. Öt év küzdelem után a főorvos a szobájába rendelte a szülőket. Némán bólogatott maga elé, mielőtt felemelte volna a tekintetét rájuk, aztán csak ennyit mondott:

– Amit emberileg lehetett, megtettük. A kicsi szervezetétől függ a folytatás. Sajnos nem merek semmit ígérni, mert a gyerek elég gyenge, nincs sok remény, de ha karácsonyig kihúzza, van esélye a gyógyulásra.

Karácsonyig. Ez lett hát mindennek az alfája és ómegája. Karácsonyig kihúzni. Csak addig bírják még erővel, csak addig tudják még a lelket tartani az el-elcsüggedő gyerekekben, a meg-megfáradó test pihenésért kiáltó követelődésével küzdve...

Október eleje volt, a fák épp kezdtek szélnek ereszteni búcsúzkodó leveleiket. A nap már halványabban sütött, és Csabit csak toloszékben lehetett kivinni az udvarra, mert lábra állni sem volt ereje. Emberek közé meg hiába vágyott, nem mehetett, mert féltették a fertőzé-

sektől. Egy ideje már a mindig virgonc unokaöcsivel sem találkozhattak, hiszen az óvodából minden vírust elhozott volna a kis betegnek.

Hát Csabi csak bámulta reménytelenül vágyakozva a nagy kerek világot. Sápadt kis arcából csak úgy feketélt hatalmas szeme, olyan sóvárogva nézegetett a kerítés irányába, oda, ahol azok a boldog többiek szaladgáltak, bicikliztek, veszekedtek, nevetgéltek, rosszalkodtak. Csupa olyasmit tettek, amit ő még csak meg sem próbálhatott eddig.

Milyen jó lehet rohangálva rendetlenkedni. Rosszalkodni persze ő is szokott, nem akar fürdeni, kiköpi a gyógyszert, vagy a kutyának adja a vitamint, ami keserű és büdös és túl nagy. De a legjobban akkor szomorodnak el, amikor nem éhes. A többieknek valahogy jobban megy az evés, de ő rossz, és ha nem eszik, anyáék mindig mondják, hogy vissza kell mennie a kórházba. Pedig nem akar.

Ráadásul a szülei suttogását is egyre kétségbeesettebben figyelte. Talán csak nem rossz ő annyira, hogy visszavigyék oda? Figyel, fülel, fél – és reménykedik, hogy itt maradhat apával és bátyussal. Anya mindig vele megy mindenhova, de a többiek nagyon tudnak hiányozni. Igaz, itt meg a nővérek hiányoznak olykor, de azok mindig változnak.

Az a legrosszabb, hogy nem dönthet el semmit, vele mindig történnek a dolgok. Nem akarja, és újabb rosszindulatú valamiket gyárt a teste. Ha nem mennének el vizsgálatra, talán nem is venné észre senki azt a sok rosszindulatú valamit.

Anyáék sutyorognak. Muszáj figyelni, hogy sejthesse, mire készülnek. Újabbán állandóan a karácsonyról

pusmognak valamit, holott még ősz van – érik a szőlő, hajlik a vessző, bodor a levele.

Talán csak valami nagy meglepetést készítenek neki – forgatta magában tovább a gondolatot. – Igen, az a reklámújságban látott mentőautó nagyon klassz lenne.

Mondták, hogy drága, de hogy ez mit jelent, azt nem igazán értette, nem is nagyon érdekelte. A „drága” olyan gyakran szerepelt a család szóhasználatában, hogy már szinte nem is jelentett semmit. Olyan töltelékszó lett, mint a „fene” vagy a „csudába” vagy a „húha!”, amelyek szintén nem jelentenek semmit, legalábbis semmi fontosat.

A szomszéd néni a kerítésnél beszélget anyával. Megint a karácsonyról van szó, meg arról, hogy ő nem eszik. A néni csóválja a fejét, és a kosarából egy nagy fürt szőlőt ad anyának.

A szőlő jó. Roppan az ember szájában, és szétfut a levének az édes íze a nyelvén. Igen, kér! Nem, másikat nem, csak ez a két szem esett jól, teljesen tele van. De miért futott el anya ilyen hirtelen sírva?

Az éjszaka a legborzasztóbb. A gyerek már alszik, nyög-décsel álmában, talán fájdalmai vannak, pedig milyen erős gyógyszereket kap. Egyáltalán kibírja-e a mája ezt a sok mérget?

A férje is ébren van, hallja abból, ahogy krákol, de nem akar most beszélgetni vele. Nem akarja hallani, hogy milyen rosszul néz ki a gyerek, hogy minek vett neki csokoládét, amikor úgyszincs étvágya, meg a számlákat sem akarja tudni, hogy mennyi pénz hiányzik a befizetésükhöz, és hogy el fogják veszíteni a házat a fejük fölül. Most nem akar ezekkel foglalkozni.

Ki tudja, felkelnek-e mind reggel? Milyen csend van, csak nincs valami baja Csabinak? Kiugrik az ágyból, odafut a kicsihez, az éppen fordul álmában. Él. Él, de ki tudja, meddig? Jártányi ereje sincs. És milyen komoly a tekintete. Nem is tanult meg ez a gyerek mosolyogni. Szegénykének olyan nehéz az élete, annyi fájdalommal ismerkedett meg, némelyik öreg nem szenved ennyit. De lehet, hogy csak sejt valamit. Valami veszélyt, bajt, ami vár rá? Ki tudja, mi járhat egy ilyen öt éves fejében. Talán mindent tud, csak őket akarja kímélni, azért tartja magát.

A férje átöleli.

– Ne bőgj, hanem aludj. Nem lesz erőd folytatni... – súgja a fülébe. Hallgatnak.

A reggel szép, biztató. Távoli, szelíd fény szűrődik be a szobába, jó a takaró alatt fekiidni és beszippantani a kávéillatot, ami a konyhából tévedt ide.

Nagytesó indul dolgozni. Apa és anya beszélgetnek. Halkan beszélgetnek, nem muszáj hallgatni, csak a duruzsolás dallama a fontos, az jó, hogy ilyen szépen elbeszélgetnek. Bár most apa éppen dühös lett valamiért. Hallani, hogy haragszik, mert rákiáltott anyára:

– Hallgass már! Minek vennél neki kisvasutat, mikor azt sem tudod, élni fog-e még karácsonykor? Az áramot meg maholnap kikapcsolják. Akkor aztán nézhetsz. Tudod, mennyibe kerül visszaköttetni?

– Nem azt mondták, hogy nem éri meg a karácsonyt, hanem azt, hogy ha megéri, akkor megmarad – szól közbe anya.

Apa meg sóhaj. Valami vízről beszél, meg hogy ki-

kapcsolják a hálózatot vagy mit. Miről beszélnek ezek? Mi van a kisvasúttal? Ki marad meg, ha megéri a karácsonyt? Lehet, hogy most meg fogok halni?

Tudja! Most már biztos, hogy tudja! De honnan tudhatja? Lehet, hogy csak érzi? De egyre azt mondogatja, hogy legyen már karácsony, mert ő meg akarja érnei a karácsonyt. És fél, látszik, hogy fél, és nem lehet neki mit mondani, hogy nyugodjon meg, mert tudja, igen, tudja, hogy meghalni... nehéz. Felnőttnek is, öregnek is – de gyerekeknek...

Istenem, nézz ide ránk! Fordítsd ide az arcod, segíts Csabikának, hogy hinni tudjon még, hogy küzdeni bírjon, hogy ne rettegéssel teljen az ideje – legyen az bármennyi is!

Ha megérem a karácsonyt, akkor meggyógyulok. Ha megérem... Mikor lesz már karácsony?

Mikor lesz már karácsony? Istenem, segíts!!!

* * *

Abban az évben egy október végi nap reggelén lehullott az első hó. Az üvegre nyomott lapos kis orr alatt fogatlan szájacská mosolygott ki Kaszásék ablakán, és a rosszul szigetelt házból még az utcára is kihallatszott Csabika boldog kiáltozása:

– Karácsony van! Hull a hó, karácsony van! Ma van karácsony!

A régen nem hallott gyerekkacagás betöltötte a házat, a kertet, az utcát, és az emberek megálltak egy

pillanatra. A világ sok-sok városában és falujában az emberek mindenszentek ünnepére készültek, de Kaszás Csabiék utcájában senki nem ment temetőbe aznap. Az emberek mással voltak elfoglalva.

Először Láng Pali bácsi fejszérének csapásait lehetett csak hallani a hófehér csendben, ahogy kivágta a házuk előtt azt a sudár kis fenyőt.

– Rossz helyen nőtt ez úgyis. Meg aztán... kell karácsonyfának – magyarázta az arra járóknak szégyenlős mosollyal.

A szemben lakó Mariska néni döcögős lépteivel igyekezett a boltba friss élesztőért – kell a bejglihez –, a férje, Péter bácsi meg elhatározta, hogy befejezi azt a tíz éve elkezdett kis favonatot, amelyet még az unokájának szánt, csak aztán mégis inkább pénzt kértek a fiatalok. És a készülődés lázas öröme lassan mindenkire átragadt. Mindenki sütött, fenyődíszeket keresgélt, ajándékot készített, csomagolt, ablakdíszeket ragasztott. És estére csupa fény volt minden ablak, csillagok, gyertyák és angyalok ragyogták be az utcát.

Kaszásék is megéreztek valami fontosat, mert szó nélkül beengedték az egész szomszédságot, hogy a kis beteg ágya körül elénekelhessük együtt a *Mennyből az angyalt*.

És gyönyörű karácsonyfa is volt, igazi gyertyákkal – hiszen mindenszentek idején ezt volt a legegyszerűbb beszerezni –, meg rengeteg apró csomag, telis-tele ajándékkal. Friss gyümölcs, opálszínű szőlő, fényesre simogatott piros alma Horváthéktól, a kis Kovács Józsi alig használt mentőautója, amit személyesen bontott ki Csabikának, és Péter bácsi favonatja, Mariska néni

illatos bejglije, néhány saját készítésű szaloncukor celofánban Vargáéktól.

A mézeskalácsot én sütöttem. Egész betlehemet készítettem belőle, hogy elmesélhessem vele a kis Kaszás Csabi családjának Jézus történetét. A karácsonyi kisdédét, aki éppen így megszületett, mint mi, és aztán közöttünk élt, hogy megértsen bennünket, és mindig velünk maradhasson.

Akkor is, ha gyengék vagy betegek vagyunk. Akkor is, ha nehéz élni, vagy ha eljön az idő a búcsúzásra.

És még akkor is, amikor éppen hazudunk egy kicsit...

Különben meg ki tudja biztosan, hogy nem éppen aznap volt-e az igazi karácsony? Vagy talán ma van?

ISTENBOLT

ELDUGOTT, KESKENY UTCÁCSKA. A bejárat fölött kedves hangú szélcsengettyű. A belépőt kellemes illat, barátságos üzletbelső fogadja.

– Á, jó napot, jó napot! – mosolyog nyájasan és egyáltalán nem mesterkélten az eladó.

A vevő kicsit zavarban van.

– Tulajdonképpen csak úgy betévedtem...– mondja bizonytalanul.

– Ó, más is így van ezzel – nyugtatja meg a boltos. – Az emberek előbb-utóbb betévednek ide. Elvégre hinni kell valamiben, nem igaz? – mosolyog töretlenül. – Tessék csak nyugodtan körülnézni. A nézelődőkből

lesznek a vásárlók. Esetleg ha megengedi, szívesen körül is vezetem.

A vevő bizonytalanul bólint. Tulajdonképpen miért is ne? Ha jobban meggondoljuk, érdeklik őt az ilyen dolgok. És ma már nem kell titkolni, ha az embernek van hite. Sőt! Vagy... hát ki tudja.

Az eladó kilép a pult mögül, ahol eddig valami újságot lapozgatott. Öltözéke patyolattiszta, ruhadarabjai ízlésesen vannak összeválogatva. Egész külseje megnyerő.

– Erre tessék – int. – Talán itt lenne érdemes először körülnézni. Ezek itt a legnépszerűbb darabok. Szerencseisten, kabalácska, csillagképisten, lekopogáshoz való faisten. Olcsók, egyszerűek, nem igényelnek különösebb törődést. Karbantartásuk csupán néhány mozdulat, aki magával hordja őket, már megnyugodhat, hogy nem indult el isten nélkül. Ha megengedi, felhívom még a figyelmét a régebbi kedvencekre. Ide tettem őket a polcra. Nézze a kéményseprőistenkét, a malackaistenkét és a társaikat. Ezek az utolsó darabok, akciós áron kaphatók. És hát ugye most menő a retró, sokan kedvesnek találják ezeket is.

A vevő végigméri a kínálatot, kiemel egy szerencseistent.

– Ez jól jönne – mondja. – Tudja, lottózom már pár éve.

– Ó, hát akkor már kell is, hogy legyen önnek egy ilyen otthon – bólogat megértően az eladó. – De a pluszpéldány persze nem árt – teszi hozzá gyorsan, nehogy kedvét szegje a vásárlónak. – Az ember reménykedik, ugye?! – mosolyog.

– Nos, igen – bólogat a vevő. – Bár ami azt illeti, eddig nem nagyon jött be a dolog.

– Értem, értem – húzza el a száját sajnálkozva az eladó. – Nos, hát önnek elárulom, ezek nem valami jó minőségű istenek. Magunk között szólva nem túl jó a határfokuk. Lehet, hogy drágább kategóriában kellene nézelődnie.

– Nem bánom, mutasson valami... komolyabbat – adja meg magát a vevő.

– Ó, itt mindenféle árfekvésben igazán széles a választék – mutat körbe lelkesen a boltos. – Itt vannak például a pénzistenek, a munkaistenek vagy ez a vidám kis sztáristenke. Mind-mind drágább, és több időt, energiát és odafordulást igényel. Vagy ha uraságod spirituálisabb gondolkodású, akkor itt vannak a lélekvándorlós, mantrálós, áldozatváró istenek. Ők is nagyon népszerűek bizonyos körökben. Sokan esküsznek rájuk – tárja szét a karját. – Bár inkább csak rövid távon – teszi hozzá elgondolkodva.

A vevő azonban kap a szón.

– Értem – mondja gyorsan. – Szóval ez sem az igazi. Ha jobban meggondolom, mindenféle rissz-rossz vacak eddig is volt otthon bőven. Most valami igazán hatásosat szeretnék. Talán ezek itt? – mutat egy sor szigorú képű istenre a másik sarokban.

– Ó, hát azokat leginkább ajándékba szokták vinni a vevők. Másoknak, tudja. Ezek a bosszúálló, méltóképpen büntető, soha meg nem bocsátó, szenvedésben gyönyörködő istenek. Inkább a szomszédnak meg az undok főnöknek, a hűtlen kedvesnek, a rosszul számoló pénztáros kisasszonynak, az elvált férjnek, a hálátlan gyerekeknek viszik. Az anyósok, menyek, vők között is gyakori ajándék. Saját részre nemigen ajánlanám,

könnyen depressziós lesz tőlük az ember. Pár ismerősöm vásárolt magának belőlük, de nem mondhatnám, hogy jó hatással vannak rájuk ezek a modellek. Parancsol esetleg egyet valamelyik ismerősének? Mondjuk, ez a közömbös képű szakállas vagy ez az öklét rázó, szúrós szemű? Ezekből elég sok fogy.

– Hát, nem is tudom. Még körülnéznék előbb.

– Persze, tessék csak, tessék bátran. Bőséges a választék, rengetegféle istenünk van, éppen tegnap kaptam friss árut. Jól megy a bolt, mit tagadjam, tényleg nem panaszkodhatok. Mert tudja, tényleg mindenki hisz ám valamiben. És a legtöbben itt vásárolják meg nálam. Akad itt többéves garanciával ellátott, extra minőségű méregdrága isten, napi több óra kitartó gondozást igényel, és az egészségre is bizonyítottan jó hatással van. Parancsol esetleg egyet? Vagy esetleg ezt a böjtöt, zarándoklatot igénylő, luxuskivitelű típust? Bár ennek a fenntartási költségei is igen komolyak. Csak elszántabb istenkeresőknek ajánlom őket.

A vevő nézelődik. A figyelme elkalandozik. Felvesz ezt is, azt is, aztán bizonytalanul forgatja a kezében. Az eladó elhallgat, figyel, vár, készenlétben van. A sok szép isten hívogatóan csillog-villog a polcokon.

– És ön? – kérdezi az eladó szemébe nézve a vevő. – Ön melyikre esküszik? Nyilván van tapasztalata bőven, ugye?

Az eladó tétovázik.

– Nehéz erre okosan válaszolni – mondja végül. – Emberismeret kell, némi kis pszichológiai érzék, hogy megmondhassuk, kinek melyik válik be. Általában sejtem, ki mit fog vinni. De néha azért tévedek – nevetgél zavartan.

– Azt hiszem, félreértett – rázza a fejét a vásárló. –

Nem ezt szerettem volna kérdezni, hanem hogy önnek, önnek személyesen melyik isten ad napi útmutatást. Erőt a gyengeségben, reményt a kilátástalanságban, derűt a nehéz napokon, fényt a sötétségben, megnyugvást, amikor fáj a szíve. Melyik?

Az eladó hosszan hallgat.

– Kérem, mondja meg nekem. Kerül, amibe kerül! – lép közelebb a vevő, és a boltos szemébe néz. – Kérem – csóválja meg a fejét. – Tudja, annyi csalódásban volt már részem, azt hiszem, életem lehetősége az, hogy rátaláltam most az ön boltjára. Nagy szükségem van istenre. Hajlandó vagyok áldozni rá, de nincs energiám mindent kipróbálni, hát szükségem van a tanácsára. Mondja meg, melyik az igazi, és én kifizetem! Esetleg részletre, ha másként nem megy.

Az eladó csak a szája szélét rágja, a cipőjét nézi, és szomorúan bólogat.

– Sajnálom – mondja tétován. – Annyira sajnálom. De fogalmam sincs. Én csak kereskedő vagyok, ebből élek. És valóban sokat kipróbáltam, tartósra azonban nem akadtam még ez idáig. Az utolsó reményem egy egészen különleges ajánlat. Még csak a katalógusban láttam.

– Én milyen? – vág közbe izgatottan a vevő.

– Nem tudom – mondja csendesen a boltos. – Csak annyit írtak róla, hogy szeretetnek nevezi magát. Úgy lehet hozzá közelíteni, ha az ember leteszi előtte a bűneit, és elismeri, hogy szüksége van rá. Ez az ára annak, hogy valakihez beköltözzön. Szinte riasztóan kevés. De finnyás isten ám. Nem tűr meg mást annak a közelében, akihez beköltözik. Szóval magam se tudom, rendeljek-e belőle.

- Nehéz kérdés – bólogatott a vevő.
- Az. Nehéz – hagyta rá az eladó. – Nagy a kockázat. Bólogatnak csendben, hosszasan.
- Rá kellene bízni egészen magát az embernek – szól a vevő.
- Nem egyszerű. Akár rá is mehet a bolt.
- Viszont lehet, hogy működik. Ki tudja...
- Ki kellene próbálni.
- Igen, azt hiszem, enélkül lehetetlen megtudni az igazságot.
- Talán ha lenne valaki, aki belevágna...
Hallgatnak. Aztán a vevő nagyot sóhajt.
- Azt hiszem... Ha nem bánja... elkérném azt a katalógust. Lehet, hogy rendelék. Még nem tudom biztosan, de azt hiszem, belevágok.
- Kérem, kérem, máris az öné. Nekem úgyis nehézkes lett volna a dolog. Aztán ha bevált, szóljon ám be. Lehet, hogy a jövő nagy sztáristenével állunk szemben. Nem szeretnék lemaradni. Frissen kell tartanom a kínálatot, tudja. Ígérje meg, hogy megosztja velem a tapasztalatait. Mármint ha csakugyan kipróbálja végül.
Ebben maradnak.

ÍNGYENKONYHA

A PÁRA ELHOMÁLYOSÍTOTTA AZ ABLAKOKAT. Fülledt meleg áradt szét a konyhában, a hőséget lehelő sütőtől nehéz lett a levegő.

Zsófi gyorsan levette a pulóverét, és az ebédkiosztó

fehér köténykébe bújt. Fürgén eligazgatta a főköttőjét, rámosolygott a tükörképére, és már nyitotta is az ajtót.

– Szép jó napot mindenkinek!

A főzőasszonyok barátságtalanul bölintottak felé, aztán kíváncsian mérték végig az új lányt. Milyen fiatal, vidám teremtés. Na, ez sem fogja sokáig bírni itt! Nem könnyű munka ám ez. Azt hiszik ezek a kis diáklányok, hogy csupa kedves, hálás emberrel lesz dolguk, pedig dehogy. Elégedetlen, morcos, kötekedő szinte valamennyi, jó szót nemigen kap tőlük az ember, még hagyján, ha bántó megjegyzést nem tesznek.

Persze nem valószínű, hogy bármi köze lenne ennek az ebédhez, inkább az életnek szól meg a sorsnak, mely kitaszította őket a világ peremére: a várótermek, aluljárók, borozók népének bosszúja ez a modor a szerencsésebbekben, akik házban laknak, ágyban alszanak, és kényelmes fotelokban ülve olvassák el a friss újságot.

Hangosan mégsem mondtak semmit a főzőasszonyok, csak a kiosztáshoz szükséges tudnivalókat: miből mennyit kaphatnak a hamarosan érkező hajléktalanok.

Az új lány tanácstalanul állt az ajtóban, valami biztatásra vagy jó szóra várt még, de mivel senki sem szólt hozzá többet, végül megkérdezte:

– Segíthetek valamiben?

A főzőasszonyok csak legyintettek.

– Á, minden kész van, néhány perc, és kezdünk, addig pihenj nyugodtan egy kicsit.

Zsófiika érdeklődve jártatta végig a szemét az óriási edényeken, melyekben illatos leves gőzölgött, s az asztallapnyi sütőlemezeken, ahol a lekváros bukták hültek. Titokban nagyot nyelt, de azonnal köhécselni

is kezdett zavarában. Nem szeretne volna, ha bárki észreveszi.

Az utcáról halk morajlás hallatszott be a félig nyitott ablakon.

„Gyülekeznek” – gondolta Zsófia. A szíve a torkában dobogott. Jaj, csak bírja jól a munkát, muszáj. A fejét lehajtva fohászkodott magában. Szédült, émelygett a gyomra. Jaj, csak minden rendben menjen!

Végre delet jelzett a szemközti templom harangja. Öblös hangja messze zúgott, s szavára kitérült az ingyenkonyha ajtaja is.

Hűvös, friss levegő áradt be. Zsófia mélyeket lélegzett. Hálás volt most ezért a tiszta, hideg áramlatért. Lábába lassan visszatért az erő, izzadt tenyerét kötényébe törölte, és a helyére állt. Óvatosan fogta meg a szokatlanul nagy merőkanalat. Kicsit még reszketett a keze az első tányérok megtöltésekor, egy csöppet ki is lötytyintette a levest, mire egy vörös szakállú férfi haragosan ráfordult:

– Mit szerencsétlenkedik itt! Igyekezzen már! És figyeljen oda!

A másik ablaknál lekváros buktát osztó nő csitítgatta:

– Hagyja békén ezt a kislányt, Pista, csak most kezdi még, majd belejön. Egy cseppet folytatott csak ki, mit kell úgy ráfordolni!

De az nem hagyta annyiban.

– Mit szólnak bele! Az én levesemet csurgatja ki, nem a magukét! Nem tudják ezek, mi az, hogy éhség, azért nem becsülik az ételt!

Zsófia idegesen kapkodva folytatta az osztást. Szégyenében egészen lehajtotta a fejét, mintha elmerülne

a munkában egész valójával, és nagyokat nyelt, hogy a könnyeit vissza tudja tartani.

A sor lassan haladt, a tányérok végtelen sorban érkeztek, és sehogyan sem akartak fogyni. A lány karja megmerevedett, a háta elgémberedett a monoton mozdulatoktól.

Pedig milyen magabiztos volt, mikor elvállalta ezt a munkát. Nem amolyan anyámasszony katonája ő, sose kényeztették, anyának rengeteget segít a picik gondozásában. Erős, dolgos leány, menni fog minden a legnagyobb rendben.

Még azt is elhatározta, hogy jó étvágyat kíván mindenkinek egyenként, de a haragos férfi szavai után egészen megfélekezett az elhatározásáról. Fáradtan és kedvetlenül merte, merte a levest maga elé bámulva. Csak néha riadt fel gondolataiból egy-egy mogorva megjegyzésre:

- Igyekezzen már, meddig álljunk még itt?!
- Honnan vették ezt a kétbalkezes nőt?!
- Már megint bableves? Folyton babot zabáljunk?
- Olyan a konyhájuk, mint egy munkatáboré.
- Ez a leves teljesen kihűlt, és én forrón szeretem.

Nem jut az ember meleg ételhez itt sem, olyan keservesen osztják.

– Van, aki forrón szereti. Láttad azt a filmet, Csöves? Abban vannak csak a jó dudák! Nem mint ezeknek itt.

Zsófi nagyokat nyelt zavarában, az arca lángvörösre gyúlt a gőzölgő levestől és a szégyentől. Egy pillanatra meg kellett állnia, a szemét egészen elhomályosították a könnyek, meg akarta törölni, mielőtt rácsöppennek valamire. De a sorban állók vadul rátámadtak.

– Na most meg mi van? Bőg, vagy mi az isten! Siesen mán, maga szerencsétlen rakás!

Egy bozontos öreg még köpött is egyet.

– Eh, a rohadt életbe kellett ezt az érzélgős libát ideállítani!

Zsófiكا összeszorította a száját, a hátán hideg veríték csordogált, a feje szédelgett a kimerültségtől. Mire kiosztotta a kétszáz adag ebédet, úgy érezte, menten összeesik. Elhúzódott az ablaktól, nem várta meg, míg a buktaosztó nő rendreutasítja és elküldi azokat, akik későn érkeztek. Szidalmaik távolinak és ködösnek tűntek. Ő pedig fáradt volt, kimondhatatlanul fáradt.

A lába reszketett, a torka száraz volt, a szeme égett. Egy székhöz támolgott. Leült, és görcsösen a karfákba kapaszkodva igyekezett mélyeket lélegezni. Egy-kettő, egy-kettő, mindjárt jobb lesz, mindjárt jobb lesz, egy-kettő. Lassan kezdett magához térni.

Csak most vette észre, hogy a buktaosztó lány mellette állt, és figyelte.

– Minden rendben?

Zsófiكا erőltetett mosollyal bólintott. Felállni még nem mert, talán kér egy pohár vizet, de a nő már adta is a kezébe.

– Nem könnyű munka, igaz? De bele lehet jönni. Az első hét kegyetlen, aztán megszokod. Amit mondanak, azt meg legjobb, ha elereszted a füled mellett. Nincs értelme meghallani.

Zsófiكا örült az emberi szónak. A feje is kitisztult, csak a lábát érezte még erőtlennek. Óvatosan felállt, és rámosolygott a lányra.

– Na, most már nem féltelek – mondta az. – Holnap találkozunk! Szia.

– Szia.

Jó, hogy elment ez a lány, nem is baj, ha nem tudja mindenki. A mosogatóhoz sietett. Az edények csörömpölése és a nők vidám lármája hallatszott a párás, csöpp helyiségben. A pultról hordta a tányérhalmokat. Üveges tekintettel nézett ki az üres ebédlőre. Minden csendes, csak a cipőkről lehullott sárdarabok bizonyítják, hogy nemrég emberek jártak itt. Meg a mindent átható, nehéz, szúrós szag.

Egy jóságos arcú, nagydarab, idős néni rakosgatta az edényeket a polcokra. Az óra már jócskán elhaladta a hármat. Zsófi tétován állt egyik lábáról a másikra.

– Elnézést – húzódott az edényespolc mellé.

– Mi az, galambom? Maga még itt van? Ha végeztünk a mosogatással, a kisegítő személyzet hazamehet. Mi majd elpakolunk, ez már nem a maga feladata – mosolygott rá igazi anyáskodó szelídséggel.

Zsófi elvörösödött. Hogy is mondja meg... Lehajtott fejjel állt egyik lábáról a másikra, és a kötény szélét babrálgatta az ujjjaival.

– Én... – kezdte zavartan.

A hangja idegenül csengett. Megköszöri a torkát.

– Szeretném elkérni az ebédet, ami félre van téve. A vezető, Laci bácsi megígérte, hogy ehetek, miután végeztem a kiosztással. Én vagyok az a Horváth Zsófi. Itt lakunk az anyaszállón. Biztosan tetszett hallani ró-lunk. Anyu a gyárban kap ebédet, a kicsik az óvodában, csak nekem... Kicsit nehezen élünk most...

A néni döbbsen hagyta abba a munkáját, keze a levegőben állt meg a csodálkozástól.

– Hát éhes voltál? – kérdezte nagyon csendesen.

Zsófia a szája szélét harapdálta. A szemében egy könnycsepp gyűlt össze, lehajtotta a fejét, úgy bólogatott.

A néni fehér abroszt terített egy kisasztalra, és maga melegítette meg és szedte ki az ételt a riadt szemű kislánynak. Aztán magára hagyta, hogy nyugodtan tudjon enni. Csak egy pillanatra zavarta meg pár perc múlva, amikor egy kis csomagot tett a tányérja mellé az asztalra.

– Ha jóllaktál, ezt vidd haza szépen. Jó lesz vacsorára. És holnap is várunk... szeretettel.

MEGBÉKÉLÉS HÁZA

– AKKOR HÁT MINDEN JÓT – búcsúzott el a sofőr az ajtóban.

Zavarában még kezet is rázott Márta nénivel, pedig amúgy nem tűnt tolakodónak. Látszott rajta, hogy ritkán járhatott ilyen helyen, szinte visszahőkölt a mindent átható gyógyszer- és fertőtlenítőszagtól. A csomagokat azért udvariasan behordta, de aztán még a köszönömöt sem várta meg, úgy rohant az ajtóhoz, mint aki menekül. Az idős asszonyt önkéntelenül is arra emlékeztette, hogy számára viszont nincs menekvés, mostantól ez a szeretetotthon lesz az otthona. Legalább a neve szép: Megbékélés Háza, bár mire az

ember belenyugszik, hogy nem tudja ellátni magát, és ide jutott, talán elég megbékélt is...

„Hát itt vagyunk!” – sóhajtott egy nagyot, és neki látott a kipakolásnak. A ruhákkal hamar végzett. Az ágya fölötti polcra állította a kicsik fényképét. Most is elgyönyörködött a pufók kis gyermekarcokban, és a foghíjas mosolyú, copfos unokák látványa jókedvre derítette. A cipőket rejtő dobozt a sarokba tolta. „Majd folytatjuk a berendezkedést, egy kis szusszanás jár, a munka megvárja az embert, amúgy is ideje lenne megismerkedni az új lakótársakkal” – gondolta.

Érzett magában erőt, hogy mosolyogni tudjon a sok ismeretlenre. Igen, az kell, a jó benyomás, végül is csupa öreg, szenvedő ember lakik itt. Ezen elmosolyodott: még mindig furcsa volt, hogy már ő maga is idős és bizony beteges is. „Hasonlítunk, mintha a korunk rokonokká tenne bennünket...” – tűnődött.

Jobbra indult el. A folyosón kis csoportokban beszélgettek a lakók. A szobák ajtaja mindenütt tárva-nyitva, néhol az ágy szélén üldögélt valaki, üres tekintettel maga elé nézve... Odébb, a foglalkoztatóban néhányan kézímunkáztak, egy fejkendős nénike több méter hosszú meleg sálat kötött. Talán soha nem lesz készen – gondolta Márta néni. A tévésobából valami vetélkedőműsor hangjai szűrődtek ki. Épp csak bekukkantott: egyetlen bácsika ült ott tolókszímban, hallókészülékkel.

Az étkező nagy volt, világos és tágas, talán túlságosan is. Még csak tizenegy óra volt, néhányan egy asztal körül ültek, és kártyáztak. Tüzetesen szemügyre vették az idegent, aztán egy kedélyes, nagydarab hölgy játszani

hívta. Márta néni udvariasan háritotta el az ajánlatot: „Talán majd legközelebb...” Az udvaron ment át az épület újabb szárnyáig, ahonnan körbe visszaérhet a saját szobájához. Lehet, hogy a szobatársa is megérkezett azóta. Sietősen lépkedett a dérlepte tuják között, a hideg szél átfújta vékony ruháján. Bizonyára barátságosabb itt nyáron... Huh! Vacogva állt meg egy percre a falnak támaszkodva, kicsit megszédült. Talán a tempó sikerült gyorsra, a szíve rendetlenkedik egy kissé mostanában.

Hamarosan jobban lett, érdeklődő tekintettel szemlélte a hófehér falú folyosót. Milyen más itt! Csöndesebb, titokzatosabb. Lépések zajára ocsúdott fel a szemlélődésből. Egy nővér közeledett, tálcán hozta a gőzölgő ebédet.

– Ki tetszene nekem nyitni az ajtót? – mosolygott Márta nénire. – Köszönöm.

Ez jólesett, végre nem érezte magát annyira idegennek. Gyorsan ő is kérdezett valamit:

– Az ebédet kihozzák a szobákba?

A nővérnek sietős lehetett, már csak menet közben válaszolt:

– Csak ide, a fekvőbetegeknek, a többiek az ebédlőben kapják meg délben.

Márta néni egyedül maradt, a folyosón hűvös szél suhant át, ahogy az ajtó lassan csukódott. És akkor meglátta rajta a névtáblát: *F. Juhász Márton*. Mintha vilámcsapás érte volna, levegő után kapkodott, és sötétség borult a szemére. A szoba lakója az első férje volt. Kellett néhány perc, amíg újra erősnek érezte magát, és tovább mert indulni. Az emlékek vadul szorongatták a szívét, a sok éve őrzött keserűség elemi erővel tört elő a mélyből.

Fiatalon kerültek össze annak idején ők ketten. Márton volt a falu legszemrevalóbb legénye, minden lány irigyelte érte, amikor a felesége lett. De hamar kiderült, hogy kár volt irigykedni, mert Márton az esküvő után – éppúgy, mint addig – élte tovább a maga legényéletét. Udvarolt ide is, oda is, tette a szépet, tiporta a becsületet, zúzta a szíveket. Talán ha gyermekünk lesz – reménykedett a szerencsétlen fiatalasszony –, akkor észhez tér, tisztességes életünk lesz végre, és véget ér ez a rémálom. Ám nem így történt. Az ikerk keserves körülmények közé, hideg szobában jöttek a világra. Márton valahol udvarolgatott, ahogyan egy hónappal később is, azon az éjszakán, amikor egy órán belül két gyermekének fogta le a szemét magányosan egy fiatal nő – a felesége. Ekkor döntötte el, hogy elválik.

Soha többé nem akart már férjhez menni. Hogy évekkel később mégis Gábor felesége lett, annak talán csak a két gyönyörű fekete szemű ikerbaba emléke volt az oka. Aztán kárpótolta az élet jó családdal, kedves, okos gyerekekkel. Csak ott, legbelül sírt néha a két elvesztett csöppség miatt, csak a szíve titkos kamrájában élt annak a néhány hónapnak a keserű emléke.

Itt van hát Márton is... Márta néni maga sem tudta, hogyan jutott vissza a szobájába, reszketett izgatottságában, a tenyere csupa izzadság, a hideg rázza, ez... hátborzongató.

Napokig hordozta a titkot, ismerkedett, beszélgetett, tévézett és kézimunkázott, rakosgatta a holmiját, de a feszültség maradt. Véget kell vetni ennek, ez így nem mehet a végtelenségig, valaminek történnie kell. Kapóra jött az ünnep. Igen, egyszerűen csak megmondja, hogy ő

is itt van, közömbös hangon kellemes karácsonyt kíván, és akkor már keresse Márton, ha akar valamit. Határozottságot erőltetett az arcára, de a lábának nem tudott parancsolni, reszketett őszintén és szembetűnően.

Egy pillanatra megállt az ajtóban erőt méríteni, mielőtt lenyomta a kilincset, aztán elszántan belépett, és döbbenten, némán állva maradt a küszöbön: F. Juhász Mártonnak gyéres ősz haja volt, ráncosra aszott sárgás arcbőre és hallókészüléke. Szeme üresen, tejfehéren meredt az ajtó irányába. A vakok jellegzetes tekintete döbbenetes hatással volt Márta nénire. Hisz ez már nem is ugyanaz a Márton! Milyen elesett, gyöngé és gyámolításra szoruló lett! Az évek eljártak felette is, mostanra mind, akik egykor fiatalok és erősek voltak, összetörték, elerőtlenedtek. Kiszolgáltatottak, mint a gyermek. Az a régi délceg, büszke férfi, aki annyi sebet ejtett rajta, már nincs többé. Helyette egy beteges, erőtlenséges embert talált. Egészen mást. Egészen mást...

Márton az ajtó felé fordulva várakozott. Nem értette, mi történik, és zavarodottan keresett valami megnyugtató biztos pontot a csöndben. Rekedt, reszkető hangon kérdezte:

– Ki az? Ki jött?

Márta néni csak nehezen bírt megszólalni, az ő hangja is távolinak, idegennek tűnt.

– Csak kellemes ünnepeket jöttem kívánni – mondta.

Nem mutatkozott be, még nem volt képes rá. Nézte a hajdan volt erős vállakat, az egykori délceg legényt keresette ebben az összetört, sápadt öregemberben. Nem találta.

– Köszönöm, nővérke. Üljön le egy pillanatra, kérem, ha teheti – suttogta a férfi.

Márta nénit megdöbbsentette az a tény, hogy nővérnek hitte őt Márton. Zavarában az ágy mellé lépett, és leült az alacsony, fehér székre. Még a takarón heverő ráncos kezét is megfogta, mint egykor a gyermekeiét meg a férjéét, mikor azoknak kellett feküdniük. A beteg engedelmesen kulcsolta át hideg ujjáival, egy kis ideig így maradtak némán mindketten, aztán az öregember szeme lassan megtelt könnyel.

– Köszönöm, hogy itt maradt – suttogta –, tudom, nagyon elfoglaltak, mindig ezerfelé kell futniuk, hát jól esett, hogy megállt egy percre, nem hagyott magamra.

Közben a folyosóra értek az iskolások, akik karácsonyi énekeket énekelve és apró ajándékkal köszöntötték az otthon lakóit. Visszhangzott a folyosón a dal: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség...”

Márton folytatta:

– Tudja, én amikor fiatal voltam, valakit gyalázatosan magára hagytam. A feleségem volt, szeretett is, és én nem becsültem meg. Azt gondoltam, megvan, úgysem megy el. Kerestem a kalandokat, mondván: egyszer élünk. Azt gondoltam, nem állapodhatok meg olyan csendesen. Aztán egyszerre veszett el minden. A két kislányunk meghalt, a feleségem elvált tőlem. Soha senkit nem szerettem úgy, mint őt, mégis cserbenhagytam. Magára maradt mellettem. Amíg élek, nem bocsátom meg magamnak. Azóta sem találtam nyugalmat sehol, senkim nincs, aki leülne az ágyam szélére karácsony estéjén, tán még az Isten is elfelejtett, megharagudott rám, s tudom, nem bocsát meg nekem soha...

Márta néni ekkor már nem bírta tovább visszatár-

tani a könnyeit. Sírt keservesen, elsiratta most az elveszetteket, és csak sírt, sírt, aztán egyszer csak érezte, hogy most már az eddig őrizgetett keserűséget, meg nem bocsátott sok-sok évet siratja. Ezt jó lesz eltemetni. „Békesség a földön az embernek” – hangzott az ének. Megbékélés Háza – zengett a fülébe.

Sok idő telt el, míg meg tudott szólalni.

– Isten megbocsátott, én is megbocsátok neked. Békés karácsonyt, Márton!

ESŐ UTÁN

EGÉSZ ÉJJEL ESETT. Zuhogott és csepergett, pötyörgött és susult. A vízcseppek végigfolytak a leveleken, az ágakon, legurultak a fatörzsön, kis patakokban csordogáltak végig a dús lombú erdőben. Zegzugokat vájtak a gyökerek között, benedvesítették az avart is. Pitty-potty, csibb-csobb – hallgatta Vanessa órákon át. Úgy átázott, mint még soha. Csöpp-csöpp, hulltak a cseppek megállíthatatlanul, és úgy érezte, csendes, monoton esőpotyogás lüktetésével telt meg a szíve is. Észre sem vette, hogy egy jó órája már csak a fákon maradt víz csurgása hallatszik. Olyan örökkévalónak, megállíthatatlannak tűnt ez a csobogás.

„Talán föl se kelek többet innen, már úgyis mindegy” – borongott. „Minden hiába, végem van, semmi kétség.” Szürkének és kopottnak érezte magát. Tehetetlenül és kétségbeesetten sóhajtozott maga elé: „Ha túlélem is – amire kevés az esély –, sohase leszek többet már az,

aki voltam. Többet sose szólít majd senki a nevemen, fel sem fognak ismerni, akkor meg minek is tovább élni?” Félálomban hallgatta, hogy matatnak a nedves földet ásó szürke-fekete bogarak. „Ez marad nekem” – sajnálgatta magát. – Föld, sár, víz, fekete, szürke, barna, brrrr!”

Hirtelen fölpattant a szeme, összerezcent. Feje fölött megbillent egy ág, csőrét tárta, és csiripelve hirdette ki a hajnal jöttét egy kis tarka madár. Sárga fejecskéjét az égre emelve énekelt messze zengőn, teli szívvel. S mintha csak erre várt volna, rázendített a többi is. Ezerszínű énekükkel megtelt a levegő. Éledezni kezdett a világ.

Vanessát is magával ragadta ez a hajnali, éledező életöröm. Lassan, ásítózva nyújtózkodott a nyugtalan éjszakai álom után, aztán óvatosan kikászálódott a rejtekéből. Nem szeretett máshol aludni, nem is igazán tudott, de az esti vihar elől kénytelen volt meghúzódni valahol, azután meg ráesteledett. A hajnal hűvös volt, dermedt tagjai ólomsúlyúnak tűntek. Lábai elgémberedtek, fázott is. Ám a lelkét megbabonázta a látvány. Az ég alja piroslott a nap első sugaraitól, fényes, simogató, távoli lehelete finom meleget ígért. Valahogy biztató volt és reményadó ez a hajnali derengés, és Vanessa lelkébe visszalopakodott tőle az élni vágyás. Fényesebbnek látta a világot, és úgy érezte, minden újra jó lesz.

Kis szívében hálás bizakodással tett egy-két lépést. Nem volt könnyű, mert átázott mindene az esőben, vonszolódva húzódtott kijjebb egy kis tisztást keresve, hogy a súlyos víztehernek legalább egy részét lerázza

magáról. Talált egy tenyérnyi egyenes helyet a hepehupák között, és máris egyszerűbbnek tűnt minden.

A nap ragyogva kukucskált be a levelek résein, mint ha csak hívogatná. Lábujjhegyre állva billegve méregette a távolságot az országútig. „Talán sikerülhet. Talán van még remény. Miért is ne lenne? Igen, meg kell próbálni” – gondolta magában. Reménykedve indult útnak. Picit vacogott még a hajnali hűvöstől, de lelkében már tüzet rakott a bizakodás. Óvatosan lépkedett a nedves fűvön, megborzongott a levéllebbentő szellőtől is. Brrrr, valószínűleg meg is hűlt egy kicsit. No, nem baj, majd meggyógyul biztosan. Lassan haladt, botladozva, de türelmesen. Muszáj kijutnia az útra, ha valaha haza szeretne érní. Még néhány lépés van vissza, jaj, csak addig ne mozdítson ágat a szél. Zutty! – pottyant le mellette egy óriási vízcsepp. „Na tessék, csak ez hiányzott!” – zsörtölődött magában. Csuromvizesen kászálódott ki a letaposott ösvényre. Brrr, de hideg volt ez az esővíz! De a napsugár máris ott termett, és megcsiklandozta Vanessa orrát, muszáj volt tüsszentenie, attól meg rögtön nevetnénekje támadt.

A keskeny földcsíkon már könnyebb dolga volt. A keményre döngölt útról lecsurgott az eső, a szélén itt-ott kisebb-nagyobb tócsákban csillogott az összegyűlt víz. A port viszont elverte, haladni lehetett, persze nem gyorsan, de mégis. Dudorászva masírozott, közben szüntelen fölfelé kémlelt, ahonnan élet és halál jöhet. A felhők szélfúttá, tarka kendőként lebegtek a színpompás napkeleti fényben. Vanessa gyönyörködve figyelte a lángoló vörösek, melegen simogató narancsok, égő sárgák, szelíd rózsaszínek, sejtelmes lilák váltakozását.

Aztán lassan megtalálta saját arcát az ég, és derűs halványkék köntösében mosolygott le a földre. Már melegített is a nap sugara.

Vanessa óvatosan kibújt az árnyékból, és az út túloldalán lépegetett tovább. És egyre csak az eget figyelte, reménykedve és éberén. Ezernyi fényes testű legyecske szállt el fölötte, karcsú potrohú barna szúnyogok, áttetsző szárnyú, finomzöld fátyolkák, néha arra zümmögött nagy zajt csapva egy rózsabogár vagy szelíd katica. Aztán ahogy melegedett a levegő, ébredtek a tarka lepkék is. Úgy cikáztak a levegőben, mint megannyi színes apró virág. Néhányuk csodálkozva nézett le az úton ballagó Vanessára. „Biztosan furcsa lehet nekik, hogy más nem repül, mint ők” – mélázott.

Nem szokta meg a gyaloglást, lábai sajogva tiltakoztak az ismeretlen terhelés ellen, fáradt volt és éhes is. Sóhajtvá huppant le az út szélére pihenni egy keveset. Bárcsak melegebb lenne! A hátát kifelé fordította, hogy minden simogató napsugarat, amely csak erre jár, felfogjon vele. Nem messze tőle örvös nyakú szürke galamb szállt le az útra. Vanessa nesztelenül beljebb húzódott. Hangtalan kucorgott a nedves levelek alatt. A galamb ivott a csillogó tükrű pocsolyából, és továbbrepült. Az egyik ágacska viszont éppen akkor mozdult meg, és a rajta összegyűlt eső mind Vanessa nyakába hullott. Csaknem sírva fakadt. „Milyen balszerencsés vagyok” – borzongott a hideg víztől nedvesen. Sóhajtozva folytatta az utat. De szerencséire most már sokkal hamarabb átmelegedett, mint az előbb. Mindig csak az eget figyelte. Elsuhanó kósza felhőket látott, fiókáiknak eledelért cikázó madarakat, (ilyenkor mindig óvatosan

összehúzta magát), csillogó pókhálókat, csíkos testű, karcsú darazsakat.

A nap lassan delelőre érkezett, melegtől barátságosabb lett a világ. Vanessa közben jóízűt ivott egy úton átfolyó erecske vizéből. Egészen megvidámodott. Még dudorászott is szép csöndesen. Jókedvűen ballagott a keskeny ösvényen, mintha nem is lenne már olyan nagyon messze az otthona. Pedig bizony rettenetes távolság választotta még el tőle. A nap melengette, szárogatta a hátát. Számptalan pöttöm muslinca és szorgalmas méh, törékeny testű, csillogó türkizsín szitakötő, pöttyös hátú lucernaböde szállt el fölötte.

Vanessa egyre csak az eget figyelte, és egyre jobban és jobban vágyott oda föl, föl a magasba. „De jó lenne repülni... – suttogta maga elé önkéntelenül. – Meg is próbálok.”

S azzal széttárta szárnyait, meglebegtette őket. Könnyűek voltak újra, mint a hártya, minden vizet felszárított már róluk a nap, ismét selymesek és finomak lettek, mint egy színes fátyol. Vanessa kecsesen ráfeküdt egy gyöngéd kis szélfuvallatra, és magasra lebbent. Boldogan csapongott és cikázott. Szárnyain táncot járt a napfény, ragyogtak a káprázatos színek: tündöklő tüzes narancssárgák, bársonyos feketék, szelíd vajszínek, pompás pirosak. Olyan lett ő is újra, mint egy gyönyörű, szálldosó, tarka virág. És már csak alig-alig hallotta meg röptében a csodálkozó természetbúvár elismerő megjegyzését:

– Nocsak, egy Atalanta-lepke! Vanessa atalanta! Mi csoda remek példány!

TARTALOM

AMI ELVÉSZ, ÉS AMI MINDIG A MIÉNK	5
TÓCSATÜKÖR	7

MESEBESZÉD

Béka Réka	11
Aranyka, Bíborka és Kincső meséje	19
Bogárka, bogárka...	26
Három hang a sötétben	31
Mese az erőről meg a gyengeségről	39
Légy!	48
Mese a kis almafáról	53

KULCSLYUKON ÁT

A halál és a lányok	63
A ti egyszarvúitok is	70
Szálkák és gerendák	74
A békekövet	79
Mindenem van!	84
Ötöske	87
Százból egy	92
Szegény Anna forintkája	94

HITTEM, LÁTTAM

Gyerekkincs	99
Az 50. szám alatti néni titka	103
Zaza pulcsija	110
Kölcsönkapott anyám	116
Jerikó rózsája	120
A tarisznya	125
Árnyékvilág	139
Búcsú	155

TÓCSATÜKÖRBEN

Ki a címzett?	165
Strandon	169
Ködbe vesző történet	173
Bűnök	187
Szerencse	190
Mikor van karácsony?	200
Istenbolt	207
Ingyenkonyha	212
Megbékélés Háza	218
Eső után	224